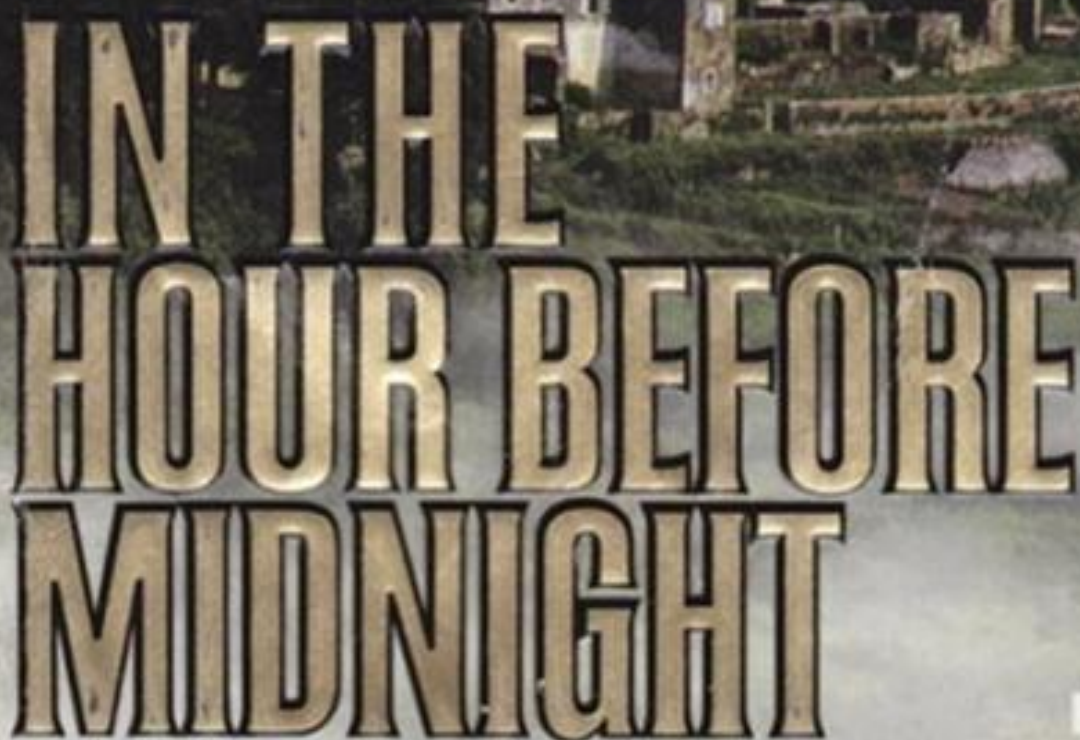

New York Times Bestselling Author

JACK HIGGINS

"Higgins
is the master."
—Tom Clancy

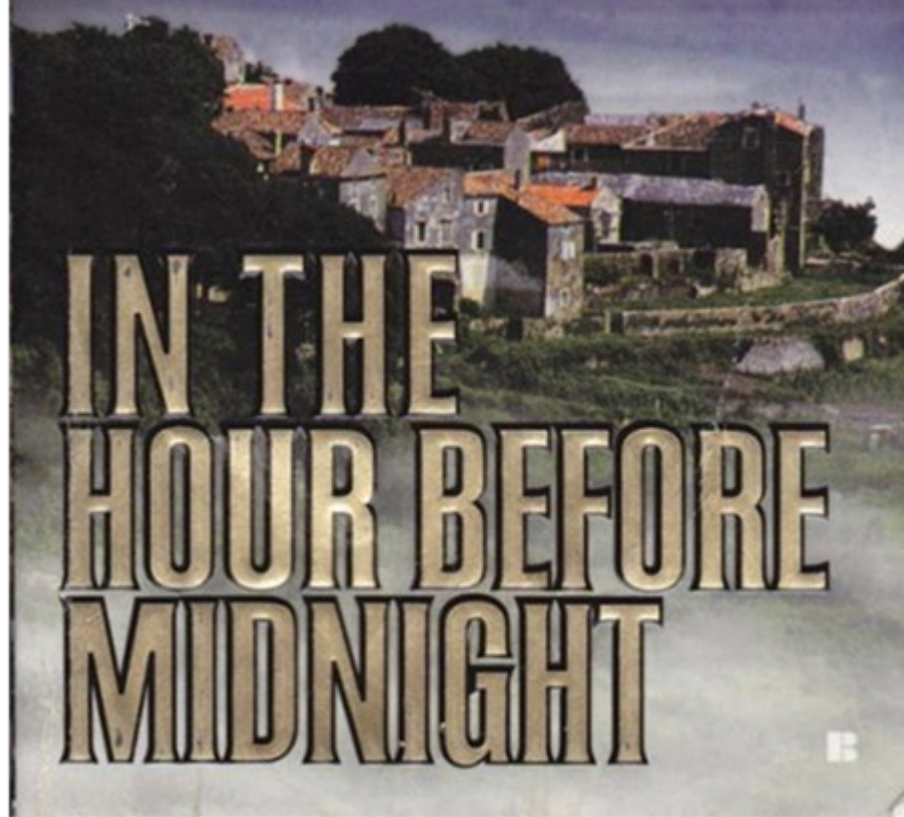
IN THE
HOUR BEFORE
MIDNIGHT

B

New York Times Bestselling Author

JACK HIGGINS

"Higgins
is the master."
—Tom Clancy

JACK HIGGINS
SAT PRIJE PONOĆI

obrada: Prebond i Janja

www.balkandownload.org

S engleskoga prevela VESNA VALENCIĆ
»OTOKAR KERŠOVANI« OPATIJA
Izdavač
IRO »OTOKAR KERŠOVANI«
Opatija, Maršala Tita 65
Za izdavača TOMISLAV PILEPIĆ
Tisak GRO »TISKARA RIJEKA« Rijeka, 1987
Naklada 5000
ISBN 86-385-0058-0
Naslov izvornika
JackHiggins
INTHEHOUR BEFORE MIDNIGHT
Hodder and Stoughton Limited
Copyright©1969 by Jack Higgins rights reserved

*Za Ken i Janet Swinhoe
... i jednoj Amy*

1.

PRETPOSTAVLJAM da je umro tokom noći, ali ja sam to shvatio tek danju, kada je postalo sparno.

Ionako nije bilo velike razlike. Nije mi smetao čak ni odvratan smrad raspadanja. Na ovom je mjestu sve umiralo osim mene, Staceyja Wyatta, velikog borca za opstanak. Nekad bih bio pozdravio smrt kao prijateljicu i aktivno surađivao s njom, ali otad je prošlo mnogo, vrlo mnogo vremena. Sad sam čekao u pretpaklu vlastitog nestajanja, dokaz da mogu opstati usprkos svemu.

Nalazio sam se u Jami, kako su je zvali i zatvorenici i stražari, već tri dana. Mračno mjesto paklenske vrućine gdje je čovjek trunuo u vlastitom izmetu i umirao zbog nedostatka zraka.

Ovo je četvrti put da su me strpali ovamo otkako su me doveli u logor za prisilni rad u Fuadu, a svaki put se moj boravak u Jami poklopio s inspekcijom majora Husseinija. U lipanjskom ratu on je bio jedan od tisuća potučenih na Sinaju i ostavljenih da se mukotrpno probijaju kući kroz jednu od najgorih pustinja na svijetu. Gledao je kako mu zapovjedništvo propada, kako oko njega stotine ljudi umire od žeđi, a sunce mu je prodrlo do mozga i zapalilo vatru koja se nikad neće ugaziti. Usadilo mu je mržnju prema Izraelu koja se razvila u vrst paranoje.

Čini se da je svugdje vidio Židove kao stalnu prijetnju za sigurnost Egipta. Budući da sam ja bio neprijatelj njegove zemlje kojem se sudilo i izrekla kazna po zakonu o subverzivnim aktivnostima, sigurno sam i ja bio Židov koji je nekako uspio sakriti tu činjenicu od suda.

Prošlog srpnja dovezao sam s Krete, na motornom čamcu od dvanaest metara, zlato u šipkama za gospodina iz Kaira koji me trebao dočekati na plaži u Ras el Kanavis. To je trebao biti dio komplicirane razmjene zahvaljujući kojoj bi se netko negdje na kraju obogatio. Nikad nisam točno otkrio što je krenulo naopako, no pojavilo se par topnjača UAR-a u prilično nezgodno vrijeme, a na plaži me dočekalo pola čete pješadinaca. Privreda se okoristila s pola tone zlata, a John Smith, vječito nepoznati Amerikanac, dobio je sedam godina.

Nakon šest mjeseci gradske tamnice prebacili su me u Fuad, ribarsko selo udaljeno sto pedeset kilometara od Aleksandrije. Bilo

nas je tridesetak, uglavnom političkih zatvorenika osuđenih da u lancima rade na cestama, iako smo u ovom slučaju gradili novo пристаниште. Čuvalo nas je šest regrutiranih seljaka i civilni nadglednik po imenu Tufik, veliki debeli čovjek koji se jako znojio i neprestano smiješio. Imao je dvije žene i osmero djece, a s nama je postupao neobično blago, s obzirom na okolnosti, iako mislim da je to zbog nagrade koja će mu pripasti ako završimo do kraja srpnja. Znači da je trebao svu radnu snagu koju je mogao dobiti, pa nije želio da mu netko umre.

Čovjek koji je noću otišao na bolji svijet bio je poseban slučaj, Beduin s juga, koji je uporno pokušavao pobjeći, ponosan i divlji poput životinje, koji nikad nije spavao pod krovom. Za njega je bilo kakav zatvor automatski bio i smrtna kazna, a to su svi znali, čak i Tufik. Ali trebalo je misliti na opću disciplinu u logoru, pa je smješten u Jamu kao primjer ostalima. Kad sam mu se pridružio već je cijeli tjedan bio tamo.

Nosio sam oko vrata neku vrst drvenog ulara zatvorenog lokotom, a ručni zglobovi bili su mi pričvršćeni za nj u ravnini ramena. Bilo je nemoguće ležati, ili čak stajati, jer ako bih to pokušao unutar tako uskog prostora krajevi ulara bi se zakačili o grube zidove i bolno mi povrijedili vrat. Tako sam sjedio u sparini, lebdio u vlastitom mračnom paklu i u mislima čitao stranicu po stranicu omiljenih knjiga, što je bila izvrsna duševna vježba, a kad bi mi to dojadilo okrenuo bih se slijedećoj fazi potpuno osobnog postupka samoanalize. Počeo sam s djetinjstvom, s najranijim sjećanjima. Wyattovo imanje udaljeno šesnaest kilometara od Cape Coda i obitelj mog oca koja me nikad nije prihvatila, iako to nisam shvatio sve do njegove smrti u Koreji, tisućudevetstopedesettreće, kad sam imao deset godina. Tek nakon toga stavili su mi do znanja da je Wyattova krv u meni okužena jer je moja majka bila sa Sicilije.

Tako smo se vratili na Siciliju, u veliku hladnu vilu na hridinama uz more izvan Palerma, k mojem djedu, Vitu Barbaccia, pred kim su ljudi skidali šešire, koji je upravljao policajcima kao šahovskim figurama, zbog čijeg su mrkog pogleda političari drhtali.

Vito Barbaccia, *capo mafia*, gospodar života i smrti...

Upravo sam u mislima putovao prvom godinom Harvarda kad se odjednom začula lupa nad mojom glavom, štropot lanca, a po

struganju sam shvatio da netko odmiče kamenje. Kad su podigli drveni poklopac preplavila me sunčeva svjetlost i trenutačno zaslijepila. Zatvorio sam oči, trepnuo i zaškiljio kroz blagu zlatnu izmaglicu koja je označavala kasno poslijepodne.

Major Hussein je čučao na rubu, malen i naboran, isušen sinajskim suncem koje ga je smutilo, lica unakaženog velikim boginjama. Uz njega je stajalo nekoliko vojnika i Tufik koji je izgledao izrazito nesretno.

– Dakle, Židove – rekao je Hussein na engleskom, iako sam tokom posljednjih deset mjeseci prilično naučio arapski. Držao je uvredom da s nekim kao što sam ja razgovara materinjim jezikom. Uspravio se i prezirno nasmijao.

– Pogledajte ga. – Kretnjom je pokazao ostalima. – Čuču u vlastitom izmetu poput životinje. – Opet me pogledao. – Sviđa ti se to, Židove? Sviđa ti se da sjediš umazan vlastitom balegom?

– Nije tako loše, majore – rekao sam mu na arapskom. – Jedan redovnik je jednom upitao Bodidharmu što je Buddha. Gospodar je odgovorio da je to osušena balega.

Zagledao se u mene nekako smeteno i toliko se zbunio da je i sam u tom trenutku prešao na arapski.

– O čemu to govoriš?

– Morao bi imati malo mozga da shvatiš. Nevolja je bila u tome što su svi razumjeli jer sam govorio arapski. Koža mu se zategla preko obraza, a oči su mu se suzile. Okrenuo se Tufiku.

– Izvucite ga van. Objesite ga malo na suncu. Pozabavit ću se s njima kad se vratim.

– To je nešto čemu se treba radovati – rekao sam i, iz nekog razloga, počeo se slabašno smijati.

Fuad nije bio bogzna što. Četrdeset ili pedeset malih kuća ravnih krovova oko prostranog trga, džamija u propadanju, ne više od nekoliko stotina stanovnika. Vladala je bijeda i siromaštvo kao u većini takvih egipatskih sela, ali je novo пристаниšte trebalo sve to promijeniti. Do mora je bilo oko tristo pedeset metara, do plavog Mediterana. Bilo bi ugodno biti uz njega na plaži u Antibesu. Opazio sam njegov trenutni bljesak prije nego su mi skinuli ular i objesili me za zglavke na neku vrst drvenih vješala na sredini trga.

Trebalo je biti bolno, a i bilo bi pod normalnim okolnostima, no ja sam toliko toga prošao zadnjih nekoliko mjeseci da mi je sam bol vrlo malo značio. U dnevnoj žegi moglo je biti neugodno, ali ne i ovako kasno poslijepodne. U svakom slučaju, znao sam iz iskustva da na neki način mogu sam sebe hipnotizirati ako se usredotočim na neki objekt u daljini, i na taj način postići da se dva ili tri sata čine puno kraćim.

Pokraj stražarskog mjesta, na bijelom stijegu visjela je zastava Ujedinjene Arapske Republike, a iza nje su tri čovjeka i dječak vodili iz pustinje stado od nekoliko stotina ovaca. Gusta prašina koju su podigle ovce doprla je do sela i na trenutak obavila zastavu poput oblaka.

Sve je djelovalo vrlo biblijski, kao u Starom zavjetu, osim što je jedan od pastira nosio automatsku pušku koja je nešto dokazivala, ali nisam bio siguran što. Bože, kako sam bio žedan. Zatvorio sam oči i neko vrijeme duboko disao. Kad sam ih opet otvorio sve je bilo isto. Isti trg, iste bijedne male kuće, ista sablasna pustoš. Ljudi su bili mudri i ostajali u kućama dok je Hussein bio u blizini.

Tufik je izašao iz svog ureda s čuturom vode i uputio se k meni obilno se znojeći. Uz povećani napor uspenrao se na stari sanduk na kojem su stajala dvojica stražara dok su me vezivala. Silom mi je ugurao grlo čuture u usta. Malo sam gutnuo, a ostalo mi je izlio na glavu.

– Bit ćete pametni kad se on vrati, gospodine Smith. Obećajte mi. Za vas će biti samo gore ako ga i dalje budete ljutili.

Zabrinuto se zagledao u mene dok je brisao lice prljavim rupčićem. Bio sam zbunjen. Kao prvo, nazvao me gospodinom, a to se još nije dogodilo, a uz to je bio i zabrinut za mene, previše zabrinut. To, zapravo, nije imalo smisla, ali prije nego što sam mogao shvatiti njegove razloge stigao je Hussein.

Njegov džip je rastjerao ovce s druge strane sela i zaustavio se pred stražarnicom. Hussein je izašao i uputio se prema meni. Zaustavio se kad je bio udaljen otprilike deset metara i zagledao se u mene očima punim mržnje. Tada se naglo okrenuo i ušao u stražarnicu.

Ovce su stigle, razmilile se oko kuća i po trgu gurajući se prema pojilu s druge strane. Dječak kojeg sam prije zapazio mogao je imati

deset ili jedanaest godina. Malen, tamnopus i pun energije, trčao je lijevo-desno tjerajući ovce zviždukom i mahanjem. Njegova tri druga bili su tipični Beduini u otrcanoj odjeći, a svaki je nosio burnus preko lica da se zaštiti od guste prašine koju su podizale ovce.

Prošli su sagnutih glava, tjerali stado i gledali svoja posla, a zvonca su odzvanjala u tišini. Bilo je vrlo mirno, a sunce je već gotovo zašlo. Za tridesetak minuta zatvorenici će se vratiti s rada na pristaništu.

Ovce su stigle do pojila i borile se za što bolje mjesto, a pastiri su čučnuli uza zid i promatrali ih. Vrata stražarnice su se otvorila, izašao je Hussein i uputio se prema meni, a u stopu su ga pratila dva vojnika. Prerezali su konopce, a ja sam se nemoćno skljkao na zemlju. Nešto je rekao, nisam točno shvatio što, a oni su me podigli i odvukli za njim, preko trga u Tufikovu kuću.

Debeli je živio sam, osim što mu je jedna starica svakodnevno dolazila kuhati i prati, pa je kuća koju je rekvirirao služila i kao ured. Unutra se nalazio rolo pisaći stol, dvije drvene stolice i običan stol. Hussein je oštro izviknuo neko naređenje, a dva vojnika su me smjestila na jednu stolicu i čvrsto mi vezala ruke. Tek sam tada opazio njegov bič, pravo čudovište sudeći po izgledu, koje zasigurno može čovjeku odrati kožu s leđa. Skinuo je kaput uniforme i vrlo pažljivo zasukao rukave. Tufik je izgledao smrtno uplašen, a znojio se više no ikada. Dvojica vojnika stala su uza zid, a Hussein je podigao bič.

– Dakle, Židove – rekao je, savivši ga poput luka u rukama. – Počet ćemo s dvanaest udaraca. Nakon toga ćemo vidjeti.

– Majore Hussein – blago je progovorio jedan glas na engleskom.

Hussein se naglo okrenuo, a ja sam podigao glavu. Iza njega je na vratima stajao jedan od pastira. Desnom rukom je maknuo burnus ispod kojeg se pojavilo preplanulo lice u obliku klina, usta koja su izgledala kao da će se svakog trenutka na njima pojaviti osmijeh, što se rijetko događalo, i ledene sive oči.

– Sean? – zakriještao sam. – Sean Burke? Je li moguće da si to ti?

– Glavom i bradom, Stacey.

Ispod ogrtača pojavila se njegova lijeva ruka s automatskim *browningom*. Prvim hicem pogodio je Husseinija u rame i okrenuo ga tako da sam mu mogao vidjeti lice dok je umirao. Drugi hitac raznio mu je stražnji dio glave i zabio ga u zid.

Dva vojnika su glupavo zurila očima širom raširenih od užasa, a puške su im i dalje visjele o ramenima. Cijev strojnice je razbila prozor i pokosila ih s dva duga rafala.

Zavladala je čudna tišina koju je prvi narušio Tufik izbacujući smušeno bujicu riječi.

– Bio sam zabrinut, strašno zabrinut. Po mislio sam da nećete doći, da je nešto pošlo po zlu.

Burke ga je ignorirao. Polako se približio i nagnuo nad mene.

– Stacey? – rekao je i lijevom rukom laga no dodirnuo moj obraz. – Stacey?

Na licu mu se ogledao bol, što još nikad nisam vidio, a zatim onaj strašni ubilački bijes zbog kojeg je bio na zlu glasu. Okrenuo se Tufiku.

– Što si mu to učinio? Tufikove oči su se raširile.

– Što sam ja učinio, *efendi*? Ali ja sam vam sve ovo omogućio.

– Upravo sam odlučio da mi se ne sviđa tvoja cijena.

Browning se naglo podigao, a Tufik je vrisnuo od straha i skupio se u kutu. Odmahnuo sam glavom i tiho promrmlijao:

– Ostavi ga na miru, Sean, mogao je biti i gori. Samo me odvedi odavde.

Nakon trenutka oklijevanja *browning* je nestao pod ogračem. Tufik se spusio na koljena i počeo tiho plakati.

Mogao sam znati tko će biti druga dvojica. Piet Jaeger, Južnoafrikanac, jedan od rijetkih preživjelih od naše stare čete iz ratnog pohoda u Katangi. Drugi je bio Legrande, bivši pripadnik OAS-a kojeg je Burke zavrbovao u Stanlevvilleu kad smo se ponovo formirali. Jaeger je vozio Husseinijev džip, a Legrande je pomogao Burkeu da me smjesti na zadnje sjedište. Nitko nije govorio, a bilo je očito da za cijelu operaciju postoji nekakav vremenski raspored.

U Fuadu je i dalje vladala grobna tišina dok smo odlazili takozvanom obalnom cestom i prošli uz kolonu zatvorenika koji su se vraćali s dnevnog posla.

– Nemate mnogo vremena – prošaptao sam.

Burke je kimnuo.

– Točno smo proračunali vrijeme. Ne bri ni.

Nakon kilometra i pol Jaeger je skrenuo s ceste i odveo nas kroz pješčane dine do ruba široke ravne plaže. Kad je ugasio motor zrak

se ispunio drugim zvukom, a s mora se pojavio avion koji je letio na visini od samo osamdesetak metara. Legrande je izvadio pištolj verey i ispalio raketu, a avion se naglo okrenuo i pripremio za savršeno slijetanje.

Dok je rulao prema nama shvatio sam da je to *cessna*. Budući da nismo imali vremena za zadržavanje, grubo su me gurnuli naprijed kad su se otvorila vrata kabine i ubacili unutra. Ostali su me slijedili, a dok je Legrande čvrsto zatvarao vrata, *cessna* se već okrenula uz vjetar, a zvuk motora se pojačavao.

Burke je prinio pljosku mojim ustima, a ja sam se zagrcnuo kad je konjak poput vatre stigao do mog želuca. Kad se smirio kašalj slabašno sam se osmjehnuo.

– Kamo sada, pukovniče?

– Prva stanica je Kreta – rekao je. – Bit ćemo tamo za sat vremena. Dobro da je tako. Moglo bi ti koristiti kupanje.

Uzeo sam mu pljosku i potegao još jedan gutljaj. Naslonio sam se u svom sjedalu dok se divan topli plamen širio mojim tijelom. Mogao sam misliti jedino o tome da sam ponovo počeo živjeti. Dok je *cessna* uzlijetala i uputila se put mora, sunce je nestalo iza horizonta i spustila se noć.

2.

SEANA Burkea upoznao sam u Lourenco Marquesu, u Portugalskom Mozambiku, početkom 1962. godine. Sreli smo se u kavani »Svjetla Lisabona« u lučkom dijelu grada. Tada sam svirao klavir da nešto zaradim. To je bio jedan od korisnijih rezultata skupog školovanja.

Iz razloga koji sada nisu važni bio sam besciljna lutalica, u dubokoj starosti od devetnaest godina, i putovao sam iz Kaira u Cape Town uz mnogo usputnih stanica. Nalazio sam se u Lourenco Marquesu jer sam jedva bio skrpio dovoljno novaca za put obalnim parobrodom od Mombase do tog mjesta, što me nije naročito zabrinjavalo. Bio sam mlad i zdrav, a tako sam uporno bježao od prošlosti da mi je jedina briga bila otkriti što nosi naredni dan.

U svakom slučaju, sviđalo mi se u Lourenco Marquesu. Tih dana odlikovao se nekakvim čudnim šarmom, a uopće nije bilo rasne netrpeljivosti koju sam osjetio u drugim mjestima Afrike.

»Svjetlima Lisabona« upravljao je čovjek po imenu Coimbra, mršavi Portugalac mrtvačka izgleda, kojeg je u životu zanimao samo novac. Koliko sam mogao prosuditi, imao je svoje prste u mnogim poslovima, a nije imao nikakvih skrupula. Štogod poželjeli Coimbra bi vam nabavio, uz određenu cijenu. Mogli smo se pohvaliti najboljim izborom djevojaka na obali.

Opazio sam Burkea čim je ušao. On je svugdje upadao u oči zahvaljujući golemoj tjelesnoj građi. Mislim da je upravo zbog toga najviše privlačio pažnju. Ostavljao je dojam puke fizičke nadmoći i suzdržane snage zbog koje su mu se, čak i na ovakvom mjestu, ljudi micala s puta. Imao je na sebi pusteni šešir, lovačku jaknu, kaki hlače i čizme boje pijeska. Jedna od djevojaka je pokušala privući njegovu pažnju, mulatkinja s kožom boje meda i tijelom koje bi i biskupa natjeralo da kleči pred njom. Burke je gledao kroz nju, a ne preko nje, kao da jednostavno ne postoji, i naručio piće.

Djevojka se zvala Lola, a budući da smo bili više nego prijatelji poželio sam mu reći da propušta nešto izuzetno, no možda je to iz mene htio govoriti samo viski. U tim danima nisam još bio naviknut na viski, a bio je opasno jeftin. Kad sam podigao pogled vidio sam da Burke stoji i promatra me s čašom piva u ruci.

– Trebao bi se ostaviti toga – rekao je dok sam si točio još jedan viski. – Neće ti puno koristiti, bar ne u ovoj klimi.

– Moj problem.

Pretpostavljao sam da su to riječi koje odgovaraju slobodnom tvrdokornom avanturisti kakvim sam se tada smatrao, pa sam mu nazdravio. Mirno me promatrao bezizražajnog lica, tako da sam uz priličan napor prinio čašu usnama. Okus viskija je bio odvratn. Zagrcnuo sam se, brzo odložio čašu i rukom pokrio usta.

Izraz njegova lica se nije promijenio.

– Barmen mi je rekao da si Englez.

U to sam vrijeme i ja njega smatrao Englezom jer je njegovo irsko porijeklo više dolazilo do izražaja u doskočicama i frazama nego u naglasku.

Odmahnuo sam glavom.

– Amerikanac.

– Po govoru se ne bi reklo.

– Ono što nazivaju razdobljem formiranja proveo sam u Evropi.

Kimnuo je.

– Pretpostavljam da ne znaš svirati »Ševa na čistom zraku«?

– Znam – rekao sam i započeo prilično pravilnu izvedbu prekrasne stare irske narodne pjesme. Nisam svirao kao John McCormack, ali sam svirao dobro, iako to sam kažem. Ozbiljno je kimnuo glavom kad sam završio.

– Dobar si, previše dobar za ovo mjesto.

– Hvala – rekao sam. – Smijem li zapaliti?

– Reći ću barmenu da ti pošalje pivo – ozbiljno je odgovorio.

Vratio se do šanka, a trenutak kasnije ga je jedan od Coimbrinih lakaja potapšao po ramenu. Nakon kratkog razgovora zajedno su otišli gore.

Prišla mi je Lola široko zijevajući.

– Nisi više neodoljiva – rekao sam joj.

– Englez? – slegnula je ramenima. – Već sam sretala takve. Samo pola muškarca. Velik na riječima, a mali na djelu.

Otišla je dalje, a ja sam sjedio, svirao lagani bluz i razmišljao o njenim riječima. Tada sam mislio da govori bez razloga, vjerojatno iz srdžbe što ju je ignorirao. Čovjek nije odmah morao biti ono drugo samo zato što ga nisu naročito privlačile žene, iako ja nisam smatrao

vrlinom ako čovjek ne iskoristi svaku priliku koja mu se pruži u jednom od najvećih užitaka, bar što se mene tiče. Moja sicilijanska polovica rano je otkrila žene.

Završio sam komad koji sam svirao i pripalio cigaretu. Iz nekog razloga zavladao je iznenadno zatišje, kako se ponekad zna dogoditi u mnoštvu. Činilo se da su svi prestali govoriti i sve je postalo nalik neobičnom snu. Kao da sam bio negdje vani i gledao u krcatu prostoriju u kojoj se sve kretalo usporeno.

Što uopće radim ovdje, na rubu crnog kontinenta, okružen Afrikom sa svih strana? Kroz dim se svuda naziru lica, crna, bijela, smeđa i razne varijacije između, rulja koju ne povezuje čak ni obična ljudskost, a svi od nečeg bježe.

Iznenada mi je bilo dosta. Kao da sam ugledao sebe kakav ću uskoro postati, i nije mi se svidjelo to što sam vidio. Bilo mi je vruće i sve se na meni lijepilo, a znoj mi je curio ispod pazuha. Odlučio sam da presvučem košulju. Sad mi je jasno da sam samo tražio neku izliku da pođem gore.

Moja soba nalazila se na trećem katu, Coimbrin apartman na drugom, a djevojke su bile smještene ispod. U pravilu je gore bilo tiho, jer je tako želio Coimbra, ali kad sam se zaustavio na kraju hodnika, ponovo sam postao svjestan istog neobičnog zatišja koje sam osjetio ranije.

Glasovi koje sam začuo učinili su mi se jako udaljenim, pa sam se uputio za zvukom ljutitog govora. Prva vrata vodila su u neku vrst predsoblja. Oprezno sam ušao i napredovao kroz tminu do mjesta gdje je mnoštvo zraka svjetla prodiralo kroz rešetku koja je služila kao pregrada.

Coimbra je sjedio za stolom, a Gilberto, jedan od njegovih krupnih momaka, stajao mu je za leđima i držao pištolj.

Herrera, čovjek koji je odveo Burkea iz kavane, naslonio se na vrata prekriženih ruku.

Burke je stajao nekoliko metara od stola s malo raširenim nogama i s rukama u džepovima lovačke jakne. Bio mi je okrenut profilom, a lice mu je izgledalo kao isklesano iz kamena.

– Čini se da ne razumijete – govorio je Coimbra. – Nitko nije bio zainteresiran za vaš prijedlog. To je jednostavna činjenica.

– A mojih pet tisuća dolara?

Coimbra je izgledao kao da naglo gubi strpljenje.

– Bio sam izložen znatnim troškovima u tom poslu, znatnim troškovima.

– Siguran sam da je tako.

– Sad postajete razumni, majore. U poslu se takve stvari događaju. Čovjek mora biti spreman na rizike kad želi brzo zaraditi. A sad me morate ispričati. Moji ljudi će vas ispratiti. Ovo je opasan kraj. Bio bih očajan da vam se nešto dogodi.

– Sigurno – suho je rekao Burke.

Gilberto se po prvi put nasmiješio i podigao svoj *luger*, a Burke je skinuo šešir, obrisao lice nadlanicom desne ruke i odjednom je izgledao poražen.

Ali ja sam mogao vidjeti ono što oni nisu vidjeli. U šeširu je imao stari *banker*, specijalni pištolj kratke cijevi koji je bio pričvršćen elastičnom kvačicom. Moglo bi se reći da je pogodivši Gilberta i prilijepivši ga uza zid, stekao prednost. Zatim se okrenuo i uperio oružje u Herraru koji je pokušao izvući pištolj.

– Ne bih ti to preporučio – rekao je Burke, a ja sam bio svjestan snage koja je iz njega izvirala, životne energije.

Prisilio je Herraru da se okrene k zidu i brzo ga pretražio. Coimbra, čovjek pun iznenađenja, otvorio je srebrnu kutiju za cigare i izvadio mali automatski pištolj.

Jednom sam imao prijatelja koji se počeo baviti golfom i postao nosilac igre u roku od tri mjeseca. Posjedovao je prirodan dar za igru, kao što su neki ljudi nadareni za jezike, a drugi se mogu takmičiti s kompjuterima u računanju.

Jednog nezaboravnog nedjeljnog popodneva, u toku prvog mjeseca mog boravka na Harvardu, jedan student me je odveo u streljački klub. Nikad u životu nisam pucao, a ipak, čim mi je u ruku položio *kolt woodsman* i rekao što da činim, upoznao sam nov osjećaj. Pištolj je postao dio mene, a ono što sam njime počinio u jednom kratkom satu sve je zapanjilo.

Dakle, imao sam urođeni dar za pucanje, a bio sam i neka vrst genija za pištolje, ali nikad nisam ciljao u čovjeka. Ono što se tada dogodilo izgledalo je sasvim prirodno, a kad sam kasnije o tome razmišljao činilo mi se zastrašujućim. Naglo sam otvorio vrata,

spustio se na koljeno i zgrabio Gilbertov *luger* s poda. U istom trenutku pucao sam Coimbri u ruku.

Burke se naglo okrenuo i zauzeo položaj za akciju, poput tigra spremnog na skok, sa svojim pištoljem u jednoj i Herrarinim u drugoj ruci. Iako to tada nisam shvaćao, to što refleksno nije pucao govorilo je mnogo o njegovoj samokontroli.

Dobacio mi je letimičan pogled, a meni se učinilo da će se nasmiješiti. Umjesto toga otvorio je vanjska vrata, oslušnuo i ponovo ih zatvorio.

– Ovo je mjesto gdje ljudi gledaju svoja posla – rekao sam mu.

Polako je odšetao do stola. Gilberto je čučao uza zid držeći se za grudi, a u kutu usana pojavila mu se krv. Oči su mu bile otvorene, ali je očito bio u dubokom šoku. Coimbra je jako problijedio, a desnu šaku je držao pod lijevom rukom kao da pokušava zaustaviti krvarenje. Burke ga je s revolverskom cijevi dotaknuo između očiju

– Pet tisuća dolara.

Čak je i tada Coimbra oklijevao, pa sam ja brzo upao:

– Sef se nalazi u ormariću od orahovine pokraj vrata.

Burke je glasno napeo otponac svog revolvera, pa je Coimbra žurno rekao:

– Ključ je u kutiji za cigare ispod plitice.

– Uzmi ga – rekao mi je Burke. – Donesi sve što nađeš.

Sigurno je bilo znatno više od pet tisuća dolara u kutiji s gotovinom koju sam donio na stol, iako nikad nisam točno saznao koliko. Burke je sve pokupio, a uredni snopovi novčanica nestajali su u prostranim džepovima njegove jakne.

– Čovjek mora biti spreman na rizike ako želi brzo zaraditi, zar nisi tako rekao, Coimbra? Ali Coimbra više nije bio zainteresiran jer je onesviješten pao preko stola. Herrera se još uvijek oslanjao o zid s ispruženim rukama. Burke se okrenuo i udario ga gotovo ležerno, maznuvši ga stisnutom pesnicom po potiljku. Herrera se s uzdahom složio na pod.

Burke je vratio revolver na mjesto, pričvrstio ga i stavio šešir na glavu, namjestivši ga pred zrcalom. Okrenuo se da me pogleda.

– Prvo pravilo u gužvi – rekao je. – Hodaj, nemoj trčati. Misli na to kad budemo izlazili.

Izašli smo na sporedan izlaz koji je obično bio otvoren za mušterije koje su željele stići ravno do djevojaka, a nisu to htjeli objesiti na velika zvona. Kamion marke *ford* bio je parkiran odmah iza ugla, a za volanom je drijemao Afrikanac. Burke mi je rekao da se popnem straga gdje mi se pridružio nakon kratkog razgovora s vozačem.

Kad je kamion krenuo upitao sam:

– Kamo sada?

– Na stari vojni provizorni aerodrom u Carubi. Je li ti poznat?

– U gradu sam tek nekoliko tjedana. Nisam namjeravao cijeli život raditi u »Svjetlima Lisabona«. Samo sam pokušavao zaraditi za kartu do Cape Towna.

– Postoji li poseban razlog za to?

– Čovjek mora imati neki cilj u životu. Zadovoljio se time i kimnuo glavom ozbiljna izgleda.

– Dobro si pucao tamo. Gdje si to naučio?

Očigledno ga je iznenadilo moje objašnjenje. Tada nisam shvaćao koliko sam izgledao dobar. Tek sam kasnije saznao da sam instinktivno reagirao kao pravi profesionalac koji uvijek prvim metkom gađa u ruku koja drži oružje, jer zna da čovjek koji umire još može pucati.

Izašli smo iz predgrađa. Više nije bilo uličnih lampi, pa smo se našli obavijeni mrakom. Malo kasnije je upitao da li imam pasoš.

Nesvjesno sam posegnuo za novčanikom i rekao:

– To je uglavnom sve što imam.

Tada je, kao da mu je to tek usput palo na pamet, rekao:

– Zovem se Burke, Sean Burke.

– Stacey Wyatt. – Oklijevao sam. – Jesam li dobro čuo da vas je Coimbra nazvao majorom?

– Točno. Bio sam u britanskoj vojsci dvadeset godina, u padobranskoj jedinici. Napustio sam je prošle godine. Upravo mi je vlada Katange povjerila jedan posao.

– Kongo? – upitao sam.

– Formiram posebnu jedinicu koja će pomoći da se održi red. Coimbra mi je trebao naći nekoliko ljudi. Svinja, nije ni pokušao. Sad imam stari DC 3 koji čeka na provizornom aerodromu, a nemam koga ukrcati.

– Osim mene.

To sam izrekao bez razmišljanja, a tada se više nisam mogao povući, čak i da sam htio. U prvom redu, zbog ponosa, ali postojalo je i nešto više. Shvatio sam da, iz nekog razloga, želim njegovo odobravanje. Pretpostavljam da psiholog ne bi imao poteškoća u analiziranju situacije. Za dječaka u razvoju prerano sam izgubio oca, a i cijelu tu stranu obitelji. Sad sam uporno bježao i pokušavao izbrisati sjećanje na događaje iz nekoliko posljednjih mjeseci, punih užasa, koji su mi oduzeli majku i ostavili samo jednu osobu na svijetu kojoj je stalo do mene, mog djeda. Jedinu osobu koju sam se bojao voljeti.

Burkeov glas prekinuo je tok mojih misli.

– Misliš li ozbiljno? – blago je upitao.

– Coimbra je prvi čovjek u kojeg sam pucao – rekao sam mu. – Mislim da je pošteno da to znate.

– Četiristo tisuća franaka mjesečno – rekao je – i sve što se zaplijeni.

– Uključujući i mrtvački pokrov? Čujem da je tamo opasno.

Promijenio se, u potpunosti se izmijenio i postao gotovo druga osoba. Glasno se nasmijao u mraku, ispružio ruku i stegnuo moju nadlakticu.

– Stacey, naučit ću te sve što moraš znati. Probit ćemo se s jednog kraja Konga na drugi i izaći nasmijani i s punim džepovima zlata.

Gromovi su tutnjali na horizontu, poput udaljenih bubnjeva, i počela je padati teška i topla kiša, bubnjajući po platnenom krovu. Zrak je bio pun elektriciteta. Zahvatilo me uzbuđenje. Pretpostavljam da sam mu jednostavno želio nalikovati. Opasan, neustrašiv, bezbrižan, sposoban gledati svijetu pravo u oči i prisiliti ga da poklekne.

Bože, kako sam tada bio sretan, sretan po prvi put u zadnjih nekoliko godina, dok se kamion probijao kroz noć, a nosnice su mi se ispunile prašinom Afrike.

3.

NAKON prvog upada u Katangu neki nas je novinar prozvao Burkeovom kopiladi. Izgubili smo mnogo ljudi, ali su drugi izgubili više, a priče po novinama su pomogle u regrutiranju novih. Od Burkea su za kratko stvorili legendu, a zatim su ga zaboravili. No tada smo već bili na glasu kao elitni korpus. Više nije bilo teško naći ljude, pa je Burke mogao birati.

To su bili divni dani, najbolji za koje sam znao. Naporan život, naporno obučavanje. Tada sam po prvi put osjetio svoju snagu, iskušavao svoju hrabrost i otkrio da neću posustati usprkos strahu, a to je, u krajnjoj liniji, jedino što je važno.

Burke nikad nije bio zadovoljan. U jednom mirnom razdoblju, između zadataka, čak nas je prisilio da završimo padobransku obuku. Skakali smo iz jednog starog *havilland rapidea* na aerodromu Lumba. Mjesec dana kasnije primijenili smo stečeno znanje i padobranima se spustili u misiju u Kasai. Stigli smo malo prije jedinice *Simba*. Probili smo se kroz nekoliko stotina kilometara šume pune neprijatelja i doveli sa sobom osam opatica.

Zahvaljujući tom malom izletu Burke je postao pukovnik, a ja sam proizveden u kapetana, otprilike u vrijeme kad bih bio na trećoj godini Harvarda. Život je tada bio lijep, pun akcije i strasti, kako i treba biti, a novac nam se slijevao u džepove onako kako mi je bio obećao. Dvije godine kasnije oni koji su među nama preživjeli bili su sretni da izvuku živu glavu.

Suprotno općem mišljenju, većina plaćenika je došla u Kongo iz istih razloga iz kojih su mladi ljudi odlazili u Legiju stranaca. Problem je nastajao kad bi se čovjek suočio sa stvarnošću. Vidio sam ostatke kolonista koji su raščetvoreni cirkularnom pilom iz pilane. Poznavao sam plaćenike koji su imali naviku uklanjanja zarobljenika tako da ih zatvore u stare kutije od municije i bace u jezero Kivu, ali samo kad su bili previše umorni da ih upotrijebe kao metu za vježbe gađanja.

Izmijenio sam se zahvaljujući takvim krajnostima, ali na Pieta Jaegera ništa nije djelovalo. Došao je iz zabitnog gradića sa sjevera Transvaala gdje su još uvijek vjerovali da crnci nemaju duše, a bio je jedan od preživjelih iz naše prve jedinice komandosa.

S obzirom na sredinu iz koje je potekao bilo je čudno da Piet nije rasist. Pridružio nam se jer ga je više privlačila prilika da se okuša u

akciji i napuni džepove novcem, nego obiteljska farma i otac koji je u jednoj ruci nosio Bibliju, a u drugoj *sjambok* kojim je mogao ošiniti Pieta kao i crnce koji su, na njihovu nesreću, radili za njega. Ostao je jer je obožavao Burkea i spremno ga slijedio do pakla i natrag, što bi bez razmišljanja opet učinio.

Sada, dok me je vrlo pažljivo brijao, promatrao sam ga u zrcalu, preplanulog mladog boga s kratko podšišanom svijetlom kosom, utjelovljenje sna svakog filmskog režisera za ulogu mladog SS-officira kojeg razdire savjest i koji se u zadnjoj sceni žrtvuje za djevojku.

Legrande se nagnuo na vrata, s bezizražajnim prijaznim licem seljaka, a teški galski brkovi su mu se objesili. Kao što sam rekao, većina onih koji su došli u Kongo tražili su avanture, ali je bilo i izuzetaka, a Legrande je bio jedan od njih, ubojica koji je uništavao bez milosti. Došao je u Kongo da se sakrije jer je bio ubojica OAS-a, a meni je uvijek, nekako nerado, ukazivao poštovanje, bez obzira na moju mladost. Pretpostavljam da je tome razlog bila moja vještina u rukovanju oružjem.

Piet je, vrlo pažljivo, odstranio topli ručnik i odmaknuo se, a iz ogledala je u mene zurio stranac, upala, potamnjela lica na kojem su se isticale kosti, s tamnim očima čiji je pogled gledao u daljinu, miran i tih, čekajući da se nešto dogodi.

– Treba samo nabaciti mesa na te kosti – rekao je Piet. – Dobra hrana i mnogo crnog vina.

– I žena – rekao je Legrande potpuno ozbiljno. – Dobra žena koja zna što joj je činiti. Treba uspostaviti ravnotežu.

– Kažu da takvih ima dosta na Siciliji – rekao je Piet.

Naglo sam ga pogledao, ali prije no što sam mogao upitati što je time mislio, na terasi se oklijevajući pojavila žena gledajući nas s nesigurnim izrazom lica. Očito je bila Grkinja, a mogla je imati između trideset i trideset pet godina.

Teško je procijeniti godine takvih seljanki. Do ramena joj se spuštao slap crne kose i uokvirivao tamnoputo lice, na kojem su se tek počele pojavljivati bore. Imala je ljubazne oči.

Legrande i Piet su se počeli smijati, a Piet je gurnuo Francuza prema vratima.

– Ostavit ćemo te sada, Stacey.

Njihov je smijeh lagano odzvanjao kad su zatvorili vrata, a žena se približila i položila na krevet dva čista ručnika i bijelu košulju. Nasmiješila se i rekla nešto na grčkom. Nisam poznavao taj jezik pa sam se pokušao sporazumjeti na talijanskom, sjetivši se da su Talijani bili ovdje za vrijeme rata. To nije pomoglo, kao ni njemački.

Bespomoćno sam slegnuo ramenima, a ona se opet nasmiješila i iz nekog razloga mi raskuštrala kosu kao da sam školarac. Još uvijek sam sjedio ispred toaletnog stolića gdje me je Piet brijao, a ona je stajala vrlo blizu, tako da su joj grudi bile u ravnini s mojim licem. Nije upotrebljavala miris, ali jeftina pamučna haljina koju je imala na sebi upravo je bila oprana i odisala je svježinom i ženstvenošću, što me ispunilo čežnjom na kakvu sam zaboravio.

Promatrao sam je dok je prelazila preko sobe i izlazila, a tada sam nekoliko puta duboko udahnuo. Bilo je davno, vrlo davno, a Legrande je, kao i uvijek, ukazao prstom na ono pravo. Skinuo sam ogrtač i počeo se oblačiti.

Vila je bila smještena na obronku brda, stotinjak metara iznad bijele pješčane plaže. Očito je to bila preuređena seljačka kuća na koju je netko potrošio malo bogatstvo.

Sjedio sam za stolom na rubu terase grijući se na suncu, a žena se pojavila noseći grejfrut, pržena jaja sa šunkom i vrč pravog engleskog čaja. Moj omiljeni doručak. Naravno, Burke, on je na sve mislio. Mislim da nikad nisam okusio takav obrok kao tada, dok sam sjedio na rubu terase s vidikom na Egejsko more i otoke koji su se nazirali u izmaglici.

Sve je bilo nestvarno, a osjećao sam se kao da sam zalutao u pogrešan san. Gdje sam? Ovdje ili u Jami? Na trenutak sam zatvorio oči, opet ih otvorio i ugledao Burkea koji me ozbiljno promatrao.

Nosio je izbljedjelu lovačku jaknu i kaki hlače, na lice mu je bacao sjenu stari pusteni šešir, a držao je karabin *martini* kalibra 22.

– Čuvaš se iznenađenja? – upitao sam. Kimnuo je.

– Pucam u sve što se miče. Danas je takav dan. Kako se osjećaš?

– Znatno bolje. Doktor kojeg si doveo napunio me dobrim stvarima. Usput, hvala za doručak. Sjetio si se.

– Dovoljno te dugo poznajem, zar ne? – Nasmiješio se onim svojim rijetkim osmijehom koji je izgledao kao da topi ono što se u njemu zaledilo, ali nikad nije posve uspio.

Dok sam ga gledao kako tamo stoji s pustenim šešikom i lovačkom jaknom, opet sam se sjetio našeg prvog susreta u Mozambiku. Ostao je isti. Izvanredno se držao, nalik na rvača teške kategorije i s energijom dvostruko mlađeg čovjeka, ali ipak je bilo promjena, neznatnih, ali vidljivih. Imao je podočnjake, a lice mu je dobilo neku podbuhlost koju nije imalo ranije. Da se radilo o ma kome drugome rekao bih da je to zbog pića, ali on se nikad nije zanimao za alkohol, ili za žene, kad već o tome razmišljam. Uvijek je jedva tolerirao moju potrebu za jednim i za drugim.

Najveći šok sam doživio kad je sjeo i skinuo naočale za sunce. Oči, njegove bistre sive oči, bile su prazne, prekrivene neprozirnim velom ravnodušnosti. U logoru u Fuadu, kad su mu oči plamtjele gnjevom, na trenutak sam vidio starog Seana Burkea. Činilo mi se da sada gledam čovjeka koji je sam sebi postao stranac.

Natočio je šalicu čaja, izvadio kutiju cigareta i pripalio, što još nikad nisam vidio, a ruka kojom je držao cigaretu je vrlo neznatno podrhtavala.

– Odao sam se porocima otkad si me za dnji put vidio, Stacey, momče – rekao je.

– Tako izgleda.

– Je li bilo teško tamo?

– Ne u početku. Zatvor u Kairu nije bio ništa gori nego drugdje. U logoru za prisilni rad je bilo loše. Mislim da od Sinaja nešto nije bilo u redu s Husseinijevom glavom. Mislio je da se ispod svakog kreveta krije Židov. Djelovao je zbunjeno, pa sam mu objasnio. Ozbiljno je kimnuo kad sam završio.

– Vidio sam da se to ljudima događalo i ranije.

Zavladala je tišina kao da nije mogao smisliti što bi rekao, a ja sam natočio još šalicu čaja i poslužio se jednom njegovom cigaretom. Počeo sam se gušiti jer mi je dim grebao grlo kao da je kiselina.

Odmah se zabrinuo i počeo ustajati.

– Što je? Što ne valja?

Uspio sam doći do daha i podići cigaretu.

– Nešto bez čega sam tamo izdržao. Čini mi se kao da je ovo prva koju sam ikad zapalio. Ne brini, neću odustati.

– Ali zašto opet počinješ?

Uvukao sam dim po drugi put. Okus je bio bolji pa sam se nacerio.

– Slažem se s Voltaireom. Postoje zadovoljstva zbog kojih se isplati skratiti život.

Namrštio se i bacio cigaretu preko ograde, kao da pokušava uspostaviti nekakvu ravnotežu, jer je ono što sam rekao bilo u potpunoj suprotnosti s njegovim vjerovanjima. Za njega je čovjek, pravi čovjek, bio u potpunosti sam sebi dovoljan, disciplinirano stvorenje koje vlada svojom okolinom i ne podliježe nikakvim porocima, nikakvim potrebama.

Sjedio je još uvijek malo namrgođen i zlovoljno zurio u prazninu, a ja sam ga pažljivo promatrao. Sean Burke, najbolji, najkompletniji vojnik kojeg sam poznao. Vječni vojnik, Ahil bez vidljive pete, a ipak je bio zagonetan.

Kao što sam rekao, rijetko se smiješio jer mu se nešto mračno dogodilo u prošlosti, i još uvijek je živjelo u njemu. Bio sam uvjeren da se on u vojsci osjećao kao kod kuće, u pravoj vojsci. Po svim pravilima trebao je imati zapanjujuće uspješnu vojnu karijeru.

Za vrijeme njegove kratkotrajne slave u Kongu novine su iskopale sve detalje njegove prošlosti. Rođen u Eireu, sin anglo-irskog protestantskog svećenika koji se svojevremeno strastveno borio za Republiku, Burke se u sedamnaestoj godini, za vrijeme drugoga svjetskog rata, pridružio Irskoj gardi. Ubrzo se prebacio u padobransku jedinicu. Kao mlad poručnik u Arnhemu vrlo brzo je dobio M.C. [*Američka vojna odlikovanja (Military Cross)*], a za vrijeme krize u Malaji je kao kapetan dobio D.S.O. [*Distinguished Service Order*] i unapređen je u majora. Zašto je napustio vojsku? Nije bilo nikakvog razumnog službenog objašnjenja. Burke je tada izjavio da mu je vojska jednostavno dojadila. Ipak se u jednim novinama pojavila oprezno napisana priča, puna aluzija, koja je dala naslutiti drugačije objašnjenje. Da nije dao ostavku postojala je mogućnost prijekog suda koji bi ga iz vojske izbacio osramoćenog, a ja sam se opet sjetio našeg prvog susreta u »Svjetlima Lisabona«. Što je ono Lola rekla o njemu? Samo pola muškarca. *Velik na riječima, a mali na djelu*. Moguće. Sve je moguće u ovom podivljalom svijetu.

Ipak to nije istina, nisam mogao tako nešto prihvatiti u ovakvom jutru. Svijet je prekrasan, ovaj svijet izvan Jame, mjesto topline, zraka i svjetla, ugodnih zvukova, sunca i boja koje nas okružuju.

Ustao je i naslonio se na ogradu promatrajući more.

– Krasno mjesto, zar ne? Kimnuo sam.

– Tko je vlasnik?

– Čovjek po imenu Hoffer, Karl Hoffer.

– A tko je on, ako smijem pitati?

– Austrijski bankar.

– Ne mogu reći da sam čuo za njega.

– Nisi ni mogao. Ne voli da mu se ime pojavljuje u novinama.

– Je li bogat?

– Milijuner, i to po mojim mjerilima, a ne po tvojim, jenkijevskim.

Zapravo, ono je bilo njegovo zlato koje si prevezio one noći kad su te Arapi zaskočili.

To je bila zanimljiva činjenica. Takve milijunere, koji su se pomalo sa strane bavili krijumčarenjem zlata, sretao sam isto tako rijetko kao i gusku koja nese zlatna jaja. *Herr Hoffer* mi se činio čovjekom neiscrpnih mogućnosti.

– Gdje je on sada?

– U Palermu – rekao je Burke, a u njegovu glasu se osjetila nota olakšanja, kao da sam mu tim pitanjem olakšao stvari..

Sad mi je postala jasna i Pietova primjedba o djevojkama na Siciliji.

– Kad ste me ukrcali u avion pitao sam kamo idemo – rekao sam. – Odgovorio si da je Kreta prva stanica. Vjerojatno je Sicilija druga?

– Sto tisuća dolara podijeljeno na četiri, plus troškovi, Stacey. – Opet je sjeo, nagnuo se preko stola i tako isprepleo prste da su mu zglobovi pobijelili. – Kako ti to zvuči?

– Za posao? – rekao sam. – Za posao na Siciliji? – Kimnuo je.

– Najviše tjedan dana posla, a to će biti lako zarađen novac kad si ti s nama.

Sve je polako počelo dolaziti na svoje mjesto.

– Kad govoriš o meni, pretpostavljam da misliš na Staceyja Sicilijanca?

– Svakako. – Kadgod bi se uzbudio, Irac u njemu bi se pojavio na površini. – S obzirom na tvoje sicilijansko porijeklo ne možemo pogriješiti. Iskreno mislim da bez tebe nemamo šansi.

– Vrlo zanimljivo – rekao sam. – Ali reci mi nešto, Sean. Gdje bih ja bio u ovom trenutku da nije iskrsnuo taj posao na Siciliji? Da ti nisam bio potreban?

Zurio je u mene, uhvaćen u trenu vremena poput leptira pribodenog na dasci kolekcionara. Bezuspješno je tražio riječi.

– Huljo – rekao sam. – Možeš svojih sto tisuća dolara okačiti mačku o rep.

Razdvojio je ruke, stisnuo pesnice, lice mu je brzinom kemijske reakcije postalo mrtvački blijedo, a nešto se pokrenulo u dubinama sivih očiju.

– »Svjetla Lisabona« su ostala daleko iza nas, zar ne, pukovniče? – Ustao sam ne sačekavši odgovor i otišao s terase.

U svježini svoje sobe osjetio sam kako mi se tijelom razlijeva gnjev, a ruke su mi počele drhtati. Osjetio sam da mi znoj curi licem, pa sam otvorio gornju ladicu toaletnog stolića i potražio rupčić. Našao sam nešto drugo. Revolver. Vrst oružja kakvo sam uvijek nosio, kopija revolvera kojeg su mi Egipćani oduzeli one mračne noći pred tisuću godina. Specijalni *smith and wesson* kalibra 38 s cijevi od pet centimetara, u futrolu otvorenoj sa strane.

Pričvrstio sam futrolu za pojas malo ispred desnog boka, navukao žućkastobijelu platnenu jaknu koju sam našao za vratima i tutnuo kutiju metaka u jedan džep.

Na stolu u dnevnoj sobi našao sam paketić karata, kako sam i očekivao budući da su Legrande i Piet u blizini.

Izašao sam i stazom se uputio prema plaži, niz obronak brda. Svaki je način opuštanja dobar, a ionako je došlo vrijeme da vidim da li sam išta zaboravio.

4.

U BORBI prsa o prsa svaki će vojnik zdrave pameti u svako doba radije u rukama imati dobru pušku nego pištolj. Bez obzira što kažu na zapadu, obični pištolj nije od velike koristi na udaljenosti većoj od četrdeset pet metara, a većina ljudi bi promašila vrata štaglja s udaljenosti od deset koraka.

Kad se to ima u vidu onda je jasno da se ništa ne može usporediti s dobrim pištoljem u borbi izbliza, kad se njime služi onaj tko se razumije u svoj posao.

Nekad sam davao prednost automatskom *browningu* P 35, koji je danas sastavni dio opreme britanske vojske, uglavnom zato što sam mogao trinaest puta ispaliti bez punjenja, ali automatski pištolji imaju i neke nedostatke. Puni su djelića i komadića koji mogu zakazati, a nijedan profesionalac kojeg sam poznavao ne bi svojevrijem izabrao takvo oružje.

Kad smo upali u zasjedu u Kimpali jedan se *Simba* stušio na mene poput brzog vlaka, s mačetom od devedeset centimetara u desnoj ruci. Jednom sam pucao, a tada je igla zatajila. To se rijetko događa, a u običnom revolveru cilindar bi se i dalje okretao, ali to je bio automatski pištolj. *Browning* nije ni mrdnuo, a moj drogirani prijatelj je i dalje jurio na mene. Proveli smo nekoliko zanimljivih trenutaka na zemlji, a sjećanje na to nije me napuštalo neko vrijeme. Otad se strogo držim revolvera. Samo pet metaka ako se jedno ležište ostavi prazno radi sigurnosti, ali potpuno pouzdan.

Bilo je tiho i mirno kad sam se spustio na plažu. More je izgledalo poput plavozelenog zrcala, sunce je užarilo kamenje da ga se nije moglo dotaknuti, a zasljepljujuća svjetlost se odbijala od bijelog pijeska, pa su predmeti postajali zamućeni i nejasni.

Skinuo sam jaknu i pažljivo napunio *smith and wesson* s pet metaka, a tada sam ga podigao lijevom rukom i zatim desnom. Već je počela djelovati stara čarolija. Vrućina mi je kroz tanke potplate prodrila do tabana, pržila mi leđa, postala dio mene kao što je i revolver bio dio mene, s drškom koji je odlično pristajao mojoj šaci. Na njemu nije bilo ničeg posebnog, nije imao držak izrađen po mjeri niti posebno uređen okidač. Izrađen u tvornici, prvoklasno, smrtonosno oružje, baš kao i Stacey Wyatt.

Izvadio sam paket karata, složio ih pet u pukotini na rubu bazaltne gromade i odmjerio petnaest koraka. Nekad sam mogao u pola sekunde povući i pogoditi igraču kartu na pet puta većoj udaljenosti, ali mnogo se toga dogodilo u međuvremenu. Spustio sam se u čučanj, povukao i opalio. Ruka mi je bila ispružena, a revolver u visini grudi. Odjek se izgubio nad mirnim morem. Odmah sam ponovo napunio i pošao naprijed.

Dva pogotka od pet. Čak i da ostala tri metka nisu otišla predaleko od cilja, ipak nije bilo dobro. Vratio sam se do linije gađanja, zauzeo konvencionalan stav s revolverom u ravnini oka i, bez žurbe, pucao u svaku kartu posebno.

Kao što sam očekivao, pogodio sam svih pet, namjestio nove karte i pokušao iznova. Ostao sam u istom položaju, ali sam ovaj put brže ispraznio revolver.

Opet sam pogodio svaku kartu. Bio sam spreman da pokušam gađati iz drugog položaja. Namjestio sam još karata, okrenuo se i ugledao Burkea na kraju staze. Stajao je i promatrao, sakriven iza tamnih naočala, a ja sam se okrenuo na liniji gađanja, potegnulo i pucao. Ispalio sam pet metaka takvom brzinom da su se pucnji stopili u jednom jedinom odjeku. Dok sam iznova punio revolver, približio se i uzeo kartu. Četiri pogotka, tri vrlo blizu i jedan iznad njih. Da je bio za dlaku više potpuno bih promašio.

– Malo vremena, Stacey – rekao je. – Samo to ti je potrebno.

Ispružio je ruku pa sam mu dao *smith and wesson*. Odmjerio ga je u ruci, okrenuo se i pucao zauzevši neobičan položaj s desnom nogom toliko ispruženom da je lijevim koljenom gotovo dodirivao zemlju, a revolver je ispružio ravno pred sebe.

Imao je pet pogodaka, tri vrlo blizu, a dva su skrenula na desnu stranu. Pokazao sam mu kartu bez riječi. Ozbiljno je kimnuo, a na licu mu se nije pojavilo zadovoljstvo.

– Nije loše. Uopće nije loše. Malo zanosi udesno. Možda treba olabaviti okidač.

– U redu, razumio sam te. – Počeo sam opet puniti. – Zašto nisi sa sobom doveo tešku brigadu?

– Pieta i Legrandea? – Odmahnuo je glavom. – Ovo se tiče tebe i mene, Stacey, nikog drugog.

– Pokušavaš li govoriti o nekakvom posebnom odnosu? Baš kao Amerika i Engleska. Jedva se suzdržao da ne eksplodira, a bijes mu je pulsirao pod kožom.

– Dobro, došao sam nešto kasnije no što sam namjeravao. Imaš li pojma koliko je treba lo priprema? Koja je cijena toga?

Stajao je i čekao, pretpostavljam na neki moj znak, a kad ga nije dobio, naglo se okrenuo i otišao do ruba vode.

Podigao je kamen i preko volje ga bacio u vodu, spustio se na stijenu i zagledao u daljinu djelujući neobično snuždeno. Prvi put otkad ga poznajem vidjele su mu se godine.

Spremio sam *smith and wesson* u futrolu i čučnuo do njega. Bez riječi sam ga ponudio cigaretom, a on je odbio svojim čudnim karakterističnim pokretom ruke, kao da nešto tjera od sebe.

– Što se dogodilo, Sean? – rekao sam. – Promijenio si se.

Skinuo je naočale, prešao rukom preko lica i lagano se nasmiješio zagledavši se put mora.

– Kad sam bio tvojih godina, Stacey, bu dućnost je bila puna obećanja. Sad mi je četr deset osam i sve je to ostalo negdje iza mene.

Zvučalo je kao primjedba koju je dugo pripremao, što je karakteristično za sve Irce, a ne samo za Oscara Wildea.

– Shvaćam – rekao sam. – Ovo je jutro prekopavanja po pepelu.

Nastavio je kao da nisam ništa rekao.

– Pretpostavljam da život ima običaj da nas prestigne. Jednog jutra se probudiš i iznenada se zapitaš kamo sve to vodi. Kad si na rubu događaja kao ja, vjerojatno je ionako prekasno.

– Uvijek je prekasno za takvo pitanje – rekao sam. – Od dana rođenja.

Bio sam svjestan određene srdžbe. Nisam želio ovakav razgovor, a ipak sam se našao usred bujice, usprkos slabašnoj sumnji koja se počela rađati u meni u vezi s Burkeom. Činilo mu se da sam na neki način prevaren, uhvaćen u paukovu mrežu irskog varalice postavljenu tako vješto da se predstave ne bi postidjelo ni kazalište Abbey.

Dobacio mi je pogled, a u glasu mu je bilo tjeskobe kad je rekao:

– Što je s tobom, Stacey? U što ti vjeruješ? Zaista vjeruješ svim svojim bićem?

Nisam više morao ni razmišljati o tome nakon Jame.

– U Kairu je sa mnom u ćeliji bio čovjek koji se zvao Malik.

– Zbog čega je bio u zatvoru?

– Iz nekakvih političkih razloga. Nikad nisam saznao. Na kraju su ga odveli. Bio je poklonik budizma, zen-budizma. Znao je napamet svaku riječ Bodidharme. To nas je održavalo tri mjeseca.

– Želiš li reći da te preobratio? – Namrštio se. Pretpostavljam da je očekivao da ću mu reći da se više ne mogu baviti nasiljem.

Odmahnuo sam glavom.

– Recimo da je pridonio formiranju mogeg mišljenja. Ja sam onaj koji sumnja. Ne vjerujem ni u što i ni u koga. Čim u nešto vjeruješ odmah nekog izazivaš da ti se suprotstavi. Tada se nađeš u nevolji.

Vjerujem da nije čuo nijednu moju riječ, ili možda nije razumio.

– Može se i tako gledati.

– Sve to ne vodi nas nikamo. – Bacio sam ostatak cigarete u vodu.

– Zapravo, kako loše stoje stvari?

– Ne vjerujem da može biti gore.

Nije samo vila pripadala *Herr* Hofferu. Izgleda da je i *cessna* njegova, a on je dao i gotovinu koja je trebala za operaciju koja me izvukla iz Fuada.

– Posjeduješ li još nešto osim odjeće koju imaš na sebi? – upitao sam.

– To je sve što smo donijeli sa sobom iz Konga – primijetio je – ili te moram podsjetiti?

– Koliko se sjećam, u međuvremenu je bilo nekoliko razbojničkih napada.

Uzdahnuo je i, očito protiv volje, rekao:

– Mogu ti ionako reći. Uložili smo u ono zlato s kojim su te uhvatili u Rasel Kanavisu i trebali smo dobiti postotak.

– Koliko?

– Sve što smo imali. Mogli smo preko noći dobiti peterostruko. Izgledalo je primamljivo.

– Lijepo od tebe što mi to govoriš.

Nisam bio ljut. Nije se više činilo važnim, a sad me zanimalo ono što me očekuje.

– Zar više nema ratova, Sean? – upitao sam. – Što je s Biafrom? Zar tamo ne bi dobro došao dobar komandos?

– Ne bi mogli platiti. U svakom slučaju, dosta mi je takve igre, svima nam je dosta.

– Znači da je Sicilija jedina šansa?

Očito je čekao ovaj trenutak. Pružio sam mu prvu pravu priliku.

– Posljednja šansa, Stacey, posljednja i je dina šansa. Sto tisuća dolara, plus troškovi... Podigao sam ruku.

– Ne moraš me nagovarati. Samo mi ispričaj o čemu se radi.

Bože, koliko sam daleko stigao u ovih šest godina od Mozambika. Mali Stacey Wyatt kaže Seanu Burkeu što da radi, a zapanjujuće je da on to prihvaća.

– Jednostavno je – rekao je. – Hoffer je udovac i ima pastorku koja se zove Joanna, Joanna Truscott.

– Amerikanka?

– Ne, Engleskinja i to iz gornjih slojeva, kako sam čuo. Otac joj je bio baronet ili tako nešto. U svakom slučaju ima nekakav naslov, iako to danas ništa ne znači. Hoffer već godinama ima s njom problema. Jedna neprilika za drugom. Mota se uokolo sa svakim, tako nešto.

– Koliko joj je godina?

– Dvadeset.

Blagorodna Joanna Truscott je mnogo obećavala.

– Mora da je prava cura.

– Ne mogu znati, nismo se upoznali. Hoffer ima poslovnih interesa na Siciliji. Nešto u vezi s naftnim poljima u mjestu Gela. Je li ti poznato to mjesto?

– To je bila grčka naseobina. Tamo je umro Eshil. Kažu da mu je glavu razbio oklop kornjače koju je u prolazu ispustio orao. – Blijedo se zagledao u mene, pa sam se nacerio. -Prošao sam skupo školovanje, Sean, sjećaš se? No nije važno. Što je s Truscottovom curom?

– Nestala je prije otprilike mjesec dana. Hoffer nije obavijestio policiju jer je mislio da je otišla na neko od svojih lumpanja. Tada je dobio zahtjev za otkupninu od bandita po imenu Serafino Lentini.

– Stari sicilijanski običaj. Koliko?

– Prilično skromno. Dvadeset pet tisuća dolara.

– Je li otišao na policiju? Burke je odmahnuo glavom.

– Čini se da je proveo dosta vremena na Siciliji da zna da to previše ne pomaže.

– Mudar čovjek. Znači, platio je?

– Tako nekako. Nažalost, taj Serafino je uzeo novac, a tada mu je rekao da je odlučio zadržati djevojku još neko vrijeme. Dao je naslutiti da će je vratiti u komadićima ako bude neprilika, ako primijeti da se umiješao zakon.

– Sicilijanac do srži – rekao sam. – Ima li Hoffer nekakvu ideju gdje bi Serafino mogao biti?

– Na području planine Cammarata. Poznaješ li je?

Nasmijao sam se.

– Tamo je i bog rekao laku noć. Divljina neplodnih dolina i oštih stijena. Tamo postoje pećine koje su pred dvije tisuće godina služile kao sklonište rimskim robovima. Vjeruj mi, ako se taj tvoj Serafino dobro snalazi u planini, policija bi ga mogla tražiti godinu dana, a da ga uopće ne vidi, a helikopteri ne bi imali uspjeha u tom kraju. Dnevna sparina mijenja temperaturu zraka na tom području pa one moguće letenje.

– Zar je tako loše?

– Gore no što možeš zamisliti. Jedan od najvećih bandita, Giuliano, djelovao je na sličnom terenu, pa ga nisu mogli uhvatiti čak ni kad su doveli nekoliko vojnih divizija. Polako je kimnuo.

– Možemo li mi uspjeti, Stacey? Ti, ja i teška brigada?

Razmislio sam o tome. O Cammarati, o sparini, o terenu prekrivenom lavom i o Serafinu koji je možda već izručio djevojku svojim ljudima. Kad sam odgovorio to nije bilo zato što me ta pomisao naljutila, ili zato što mi se smučilo, ili bilo što slično. Prema onome što sam čuo, blagorodna Joanna se možda ludo zabavlja. Vjerujem da nisam mislio ni na svoj dio novca. Bilo je više od toga, nešto dublje, nešto između Burkea i mene što u tom trenutku nisam ni sam sebi mogao objasniti.

– Da, mislim da bi mogli uspjeti. Ako i ja pođem s vama, možda bi bilo moguće.

– Znači, ideš i ti?

Željno se nagnuo naprijed s rukom na mom ramenu, ali ja se nisam dao tako lako uhvatiti.

– Razmislit ću o tome.

Nije se nasmiješio niti je pokazao bilo kakve osjećaje, a ipak je napetost u njemu naočigled nestala i u trenutku je opet postao onakav kakvog sam oduvijek znao.

– Dobro, momče. Vidjet ćemo se kasnije. U vili.

Promatrao sam ga kako se uspinje stazom i nestaje. U tom trenutku mi je bilo dosta pucanja. More je pozivalo svojim plavetnilom, pa sam se malo udaljio, svukao se i ušao u vodu.

Na tom mjestu su se hridine stapale s obronkom brda, ponegdje prekrivene travom i obiljem divljeg cvijeća.

Uspeo sam se na stijene i legao na leđa, a sunce je grijalo moje golo tijelo. Ispod poluspuštenih kapaka zagledao sam se u bijeli oblak, ne veći od šake, i dopustio tijelu da se potpuno opusti, ne misleći ni na što. Još jedan trik kojeg sam naučio u nekoliko mjeseci teške škole zatvora.

Svijet je postao plava kugla u kojoj sam lebdio zaspavši okružen mirisnom travom. Buđenje me vratilo u tešku tišinu. Bio sam svjestan cvijeća i trave, koja je podsjećala na džunglu gledana iz ovog položaja, i žene koja me promatrala s udaljenosti od nekoliko metara. Je li to bio slučajan susret, ili ju je poslao Burke? Nisam bio ljut, već neobično proračunat s obzirom na okolnosti. Promatrao sam je kroz proreze očiju ne mičući se, kao da još uvijek spavam. Stajala je možda dvije ili tri minute, bezizražajnog lica, a tada se pažljivo udaljila.

Kad je otišla, ustao sam, obukao se i spustio do plaže, osjećajući se prilično uzbuđenim. Na neki način sve je postalo nekakva igra u kojoj je Burke učinio novi potez dok sam ja odgovarao na prethodni.

Karte su se nalazile tamo gdje sam ih ostavio zajedno s kutijom municije, a kad sam stao na liniju gađanja osjetio sam dotad nepoznatu snagu i samopouzdanje. Potegao sam, pucao i u sekundi ponovo punio, osjećajući opet svoje staro ja, Staceyja prije Jame... a ipak drugačijeg.

Ovaj put sam pucao lijevom rukom potegavši ukoso preko pojasa, a prije nego što sam provjerio znao sam što ću naći.

Pet pogodaka... pet zbijenih pogodaka na svakoj karti. Poderao sam ih na vrlo male komadiće, bacio ih u more i vratio se u vilu.

Prespavao sam poslijepodne i probudio se u sumrak, a ipak sam nepomično ležao kad je Burke ušao u sobu da vidi što je sa mnom.

Tiho je izašao.

Ustao sam kad se smračilo, navukao hlače i uputio se na terasu. U blizini sam začuo glasove i, ravnajući se prema zvuku, prišao prozoru sobe koja je očito bila njegova spavaća soba. Sjedio je za stolom u kutu, a Piet je stajao pokraj njega dok mu je plava kosa sjajila zlatom na svjetlosti.

Burke ga je pogledao i nasmiješio se, drugačijim osmijehom, kakvog još nikad nisam vidio, a tada ga je potapšao po ruci i nešto rekao. Piet je izašao poput vjernog lovačkog psa koji izvršava naređenje gospodara.

Burke je otvorio ladicu, izvadio nešto što je neobično ličilo na bocu viskija, izvadio čep i potegao gutljaj, što je za čovjeka koji ne pije bio priličan podvig. Vratio je bocu u ladicu kad su se otvorila vrata na kojima se pojavila žena.

Mogu biti što bilo, ali voajer sigurno nisam, pa sam se pripremio da odem, no za to nije bilo potrebe. Jednostavno je sjedio, djelujući baš kao pukovnik, i pričao, najvjerojatnije na grčkom kojim je dobro vladao nakon nekoliko godina provedenih na Cipru za vrijeme krize.

Povukao sam se u sjenu kad je ona odlazila i vratio se u svoju sobu. Sve je bilo ispunjeno ljudskim strastima i dramom, pa sam o svemu razmišljao legavši na krevet i pripalivši cigaretu.

Priča... to je doista bila slaba točka. Priča o blagorodnoj Joanni i neobuzdanom Serafinu. Sve se moglo tako dogoditi, ali je bilo čudno manjkavo, poput Bachove fuge kojoj nedostaje treća stranica.

Negdje je prijeteći zagrmjelo. Možda su se bogovi naljutili? *O, nek nam Zeus oprostí.* Stari grčki citat pojavio se iz neke prašnjave školske sobe da me progoni zajedno s morima mračnim poput vina, Ahilom i njegovom petom i lukavim Odisejem.

Nisam čuo kad je ušla, ali kad je sijevnulo iznad mora ugledao sam je kako stoji unutar francuskog prozora. Nisam se ni pomaknuo. U slijedećem bljesku munje vidio sam da se približila, a haljina je ostala na podu iza nje. Zrelo tijelo obavijala je svjetlost i tajnovitost, a tamna kosa spuštala se preko punih dojki.

U mraku koji je uslijedio osjetio sam njene ruke na sebi, njene usne, njeno tijelo pripijeno uz moje. Jednim jedinim divljim pokretom ščepao sam je za kosu i okrutno je stisnuo.

– Što ti je rekao da učiniš? – upitao sam. – Štoga god ja želim, sve što me može usrećiti?

Tijelo joj se savilo od bola, a ipak se nije pokušavala osloboditi. Kad je iznova bljesnulo i osvijetlilo joj grudi vidio sam da je njen pogled uperen prema meni i da u očima nema straha.

Olabavio sam stisak pa se opustila. Nježno sam je pomilovao po licu, a ona je usne priljubila uz moj dlan. Znači dotud je došlo? Stacey, satir; ispuni mu pola kreveta i usreći ga. Ostalo je lako. Baš kao onaj engleski doručak. Burke je na sve mislio. Samo je nedostajao klavir, a vjerojatno se pošteno trudio da i njega nabavi.

Prišao sam francuskom prozoru i stajao promatrajući nebo kojim su sijevale munje. Iznenada, bez određenog razloga, sve mi je postalo smiješno. Groteskna igra za djecu s tako očitim motivom da je postala smiješna.

Burke me trebao, bio sam mu prijeko potreban. U zamjenu ću dobiti dvadeset pet tisuća dolara i zadovoljenje svih svojih tjelesnih potreba. Doista, koji fino odgojen satir bi se na to mogao požaliti?

Polako sam kimnuo. Dobro. Neka bude. Odigrat ću igru do kraja, kao što sam i dosad činio, no ovaj put će se u obzir uzeti i pokoje moje pravilo.

Za mojim leđima se nešto vrlo lagano pokrenulo, a u mraku sam osjetio njenu prisutnost. Ispružio sam ruku i privukao je. Još uvijek je bila naga i neznatno je drhtala. U vlažnom zraku osjećao se teški miris mimoze. Cijeli naelektrizirani svijet očekivao je znak. Kad je stigao otvorilo se nebo, a na zemlju se sručio pljusak.

Svježina mi je ispunila nosnice utopivši miris njene ženstvenosti. Ostavio sam je tamo, izašao na terasu i stajao licem okrenutim kiši. Smijao sam se poluotvorenih usta, onako kako se već dugo, dugo nisam smijao, spreman da se uhvatim ukoštac sa svijetom i pobijedim ga u njegovoj vlastitoj prljavoj igri.

5.

KAD SMO stigli u Palermo u toku je bio Sveti tjedan, nešto što sam potpuno smetnuo s uma. Vozili smo se trideset pet kilometara s aerodroma u Punta Raisi, a crni *mercedes* limuzina koji nas je dočekaao, zapeo je u pretrpanim ulicama. Konačno je potpuno stao iz poštovanja prema vjerskoj procesiji koja je milila kroz gužvu, a visoko nad našim glavama na katafalku se uzdizala Madona.

Za vrijeme cijelog puta s Krete Burke je bio loše raspoložen i nervozan, a sad je spustio prozor i pogledao van s loše prikrivenim nestrpljenjem.

– Što je.sve ovo?

– Procesija crkvenih prikazanja – objasnio sam mu. – Ovako nešto se zbiva na cijeloj Siciliji za trajanja Svetog tjedna. Sve ostalo stoji. Ovo je vrlo religiozan narod.

– Čini se da se to nije previše odrazilo na tebi – zlovoljno je prokomentirao.

Piet Jaeger me zabrinuto pogledao. Nisam bio siguran koliko je znao o onome što je izrečeno između Burkea i mene, o teškoćama u dogovaranju, ali promjena u našem odnosu je dovoljno jasno došla do izražaja u protekla tri dana.

– O, ne znam – rekao sam. – Zar nisi vidio da je Djevici srce probodeno bodežom? To je Sicilija, svuda kult smrti. Mislio sam da se pri lično dobro uklapam.

Protiv volje se osmjehnuo.

– Možda imaš pravo. Okrenuo sam se Pietu.

– Svidat će ti se. Fantastičan kraj. Na Dan svih svetih mrtvi daju poklone djeci. Grobovi su vjerojatno najbolje održavani na svijetu.

Piet se nacerio s očitim olakšanjem, ali Legrande, koji je sjedio kraj šoferu, bio je umoran i bilo mu je vruće, a oči su mu imale nijansu žute boje, što nije izgledalo naročito dobro. Možda će ga početi mučiti jedna od groznica koje je pokupio u vijetnamskom logoru nakon Djen Bjen Pua.

– Što je ovo, obilazak s vodičem? – upitao je.

Ingorirao sam ga i nagnuo se kroz prozor dok se *mercedes* probijao kroz gužvu. Djevojke su bile malo modernije odjevene nego kad sam zadnji put bio ovdje, a isto tako i mladići, ali osjetio sam miris tamjana i voska i čuo jednolično pjevanje s onu stranu trga. Gomila

se razdvojila, a pojavili su se pokajnici koji su izgledali kao ovdašnji ogranak Ku Klux Klana sa šiljastim kukuljicama i dugim bijelim ogrtačima.

Ne, ništa se nije promijenilo, bar ne ispod površine, a to je jedino bitno.

Otprilike jedanaest kilometara izvan Palerma, na obalnoj cesti za Messinu, nalaze se plaže Romagnolo, omiljeno mjesto za vikend gradskih stanovnika. Hofferova vila bila je još nekoliko kilometara dalje. Nije se činila starijom od godine ili dvije, i očito je posebno projektirana da se uklopi u položaj na kojem se nalazi. Uzdizala se nad nama na tri različite razine s nečim što je ličilo na maurski vrt na najvišem krovu.

Sve je bilo okruženo visokim zidom, pa smo morali čekati da nas stražar, koji je nosio automatsku pušku prebačenu preko ramena, identificira na ulazu.

– Čemu privatna vojska? – upitao sam Burkea.

– Hoffer je bogataš. Otkad je počelo ovo s djevojkom postao je zabrinut. Možda je on sli jedeći.

To se činilo razumnim. Otmice su, na kraju krajeva, jedno od najstarijih zanimanja na Siciliji. U svakom slučaju bio sam na zabavama u kućama na Bel Airu gdje su stražari na ulazu bili naoružani. Sicilija nije jedino mjesto gdje su bogataši postajali neurotični na pomisao da bi im netko mogao oduzeti njihovo bogatstvo.

S druge strane, Hoffer se, izgleda, na svaki način želio osigurati sa svih strana. Čak je i naš šofer, krupan normanski Sicilijanac riđe kose, nosio pod rukom futrolu, činjenica koja je postala očita zahvaljujući tijesno pripijenoj šoferskoj uniformi.

U zraku se osjećao miris vistarije, a s druge strane puta vidio sam obilje ljubičastih cvjetova. Sve je djelovalo vrlo bujno, vrlo mediteranski, s palmama smještenim tako da svaki vidik zadovoljava, a ipak je upravo ta harmonija bila nejasno uznemirujuća. Stvari su bile malo previše savršene, zamisao na papiru, djelo nečije stručnosti planirano tako da u što kraćem roku pokaže rezultate. Vrt u trenu.

Mercedes se zaustavio na pošljunčanom krugu ispred ulaza, a nekoliko poslužitelja je sišlo i požurilo po torbe. Dok su se vraćali uz

stepenice, na verandi se pojavila žena i nezainteresirano nas gledala.

Bila je sitna, tamne kose i s tijelom koje se može opisati jedino kao zrelo. Sicilijanka do srži, po mojem sudu mogla je imati dvadeset dvije ili dvadeset tri godine iako je izgledala starija, što je čest slučaj s južnjakinjama. Nosila je crne kožnate jahaće hlače, bijelu svilenu košulju zavezanu oko struka i meksikanski šešir.

– A tko bi to mogao biti? – upitao je Piet.

– Hofferova djevojka. Pogledat ću kakva je situacija.

Burke se uspeo stepenicama gdje su kratko i tiho razgovarali, ali su ušutjeli kad sam im se pridružio.

– Hoffer sad nije ovdje – rekao mi je Burke. – Morao je sinoć poslovno otići u Gelu, ali bi se trebao vratiti kasnije poslijepodne. Želio bih te upoznati sa *signorinom* Rosom Solazzo. Rosa, moj dobar prijatelj, Stacey Wyatt.

Odlično je vladala engleskim. Načas mi je pružila ruku, ali nije skinula naočale za sunce.

– Drago mi je, gospodine Wyatt. Mnogo sam čula o vama.

To je možda bilo točno, ali je mogla biti i konvencionalna pristojnost. Hoffer mi nije djelovao kao čovjek kojem bi trebala pouzdanica, a sudeći prema njenom izgledu činilo se vjerojatnijim da je tu samo zato da mu skрати duge noći iščekivanja.

Okrenula se Burkeu.

– Sobe su spremne za vas. Posluga će vas odvesti gore. Pretpostavljam da se želite istuširati i presvući, pa ću naložiti da se večera po služi za jedan sat.

Otišla je, a mi smo slijedili poslužitelje kroz veliki hladni hodnik gdje je sve izgledalo okupano zelenim i zlatnim, a zatim uz kratko stepenište do druge razine kuće.

Piet i Legrande su dijelili sobu, ali Burke i ja smo bili počašćeni svaki svojom. Moja je bila dugačka i uska, a jedan je zid imao pomična staklena vrata koja su vodila na balkon iznad vrta. Engleski namještaj svjedočio je o izvrsnom ukusu, debeli tepih prigušivao je svaki zvuk, a kad sam provjerio druga vrata otkrio sam vlastitu kupaonicu.

Poslužitelj je položio moju torbu na krevet i izašao, a ja sam pošao pripremiti tuš. Vrativši se u sobu našao sam Burkea kako stoji kraj

prozora. Uspio se nasmiješiti.

– Pun, bogat život, eh?

– Tako nešto. Ne znam što ćeš ti, ali ja ću se istuširati. Očito mi je želio ugoditi, pa se odmah uputio k vratima.

– Dobra ideja. Vidjet ćemo se dolje za jedan sat.

Ali ja sam imao druge planove. Zadržao sam se pod ledenohladnim iglicama tuša oko minutu i pol i presvukao se, navukavši čistu košulju i lagano plavo odijelo od kamgarna. Sunčanim naočalama sa zlatnim okvirom upotpunio sam svoju opremu.

Dvourumio sam se da li da uzmem *smith and wesson*, ali ovo je ipak Sicilija. Pričvrstio sam futrolu za pojas s desne strane, izašao iz sobe i krenuo dolje.

Činilo se da nikoga nema u blizini, pa sam se zaustavio na vrhu stepeništa pred ulaznim vratima. *Mercedes* je još uvijek bio tamo, a šofer je brisao staklo kožnatom krpom.

Rosa Solazzo mi je za leđima rekla:

– Idete nekud, gospodine Wyatt? Okrenuo sam se i veselo rekao:

– Da, u Palermo, ako nemate ništa protiv.

– Svakako, reći ću Cicciju da vas odveze kamogod želite.

To je bilo fino izvedeno, bez tračka oklijevanja. Lokalni dijalekt na Siciliji je nalik talijanskom kakvim se govori u ostalim dijelovima Italije, osim različitog zvuka nekih samoglasnika i naglaska kojeg bi se moglo rezati nožem. Prešla je na dijalekt dok smo se spuštali stepenicama.

– Amerikanac želi ići u Palermo – rekla je Cicciju. – Odvedi ga kamogod želi i pazi na svaku njegovu kretnju.

– Učini tako, Ciccio – rekao sam dok mi je držao otvorena vrata – pa ću ti odrezati uši.

To je uglavnom bila bit onoga što sam mu rekao na sicilijanskom koji se može čuti u luci Palerma i nigdje drugdje. Usta su mu se objesila od iznenađenja, a Solazzo je naglo okrenula glavu. Ignorirao sam njeno mrgođenje i ušao u *mercedes*. Ciccio je zalupio vrata i sjeo za volan. Upitno ju je pogledao, a ona je kimnula glavom pa smo krenuli.

Natjerao sam ga da me iskrca na Piazza Pretoria jer mi se to činilo isto tako prikladnim mjestom kao i bilo koje drugo, a uvijek sam se divio čudnovatom baroknom vodoskoku i prekrasno vulgarnim

kipovima vječnih nimfi, tritona i manje značajnih bogova. Na sjevernoj strani zaljeva uzdizao se Monte Pellegrino na kasnom poslijepodnevnom suncu. Produžio sam dalje uz lijepu staru crkvu svete Katerine, zaokrenuo u Via Romu i uputio se prema glavnom kolodvoru.

U jednoj sporednoj ulici naišao sam na malu skupinu ljudi koja je čekala da uđe u kazalište lutaka. To su uglavnom bili turisti, sudeći po govoru Nijemci. Sigurno će doživjeti šok. Iako propadaju, stari majstori lutkarskog zanata ne žele mijenjati uvriježeni način rada, pa govore takvim sicilijanskim dijalektom koji bi čak i Talijan s kopna teško pratio.

Na putu s aerodroma uočio sam jedna ili dvojica stara, rukom obojena kola na dva kotača s mjedenim ukrasima koja su vukli konji okićeni perjem, ali u cjelini čini se da je većina farmera jurila uokolo na *vespama* i *lambrettama* s tri kotača. Toliko za tradiciju. Malo prije no što sam stigao do Via Lincoln opazio sam, tik ispred sebe, kočiju za iznajmljivanje kako stoji uz pločnik.

Najbolja vremena su ostala za njom, drveni dijelovi su napukli, konjska orma od kože se raspadala od starosti, a ipak je netko s ljubavlju brinuo o njoj. Osjećao se miris laštila za presvlake, a mjedeni dijelovi sjali su na suncu.

Kočijaš je mogao imati oko osamdeset godina, s licem poput oraha i dugim bijelim brkovima koji su mu se svijali prema obrazima. Od trenutka kad sam progovorio očito me smatrao Sicilijancem.

U Palermu se mora s kočijašem fijakera sklopiti pogodbu za svaki, ma kako kratak put. To može biti teško turistima, ali ja uopće nisam imao problema. Kad sam mu rekao kamo želim ići uzdigao je obrve, a na licu mu se pojavio izraz iskrenog poštovanja, što me ni najmanje nije iznenadilo. Na kraju krajeva, nitko ne posjećuje groblje zbog zabave, a Sicilijancu je smrt ozbiljna stvar. Stalno prisutna i uvijek zanimljiva.

Naš cilj je bio stari benediktinski samostan, otprilike kilometar i pol izvan grada u pravcu Monte Pellegrino, a fijakeru je trebalo prilično vremena da prevali taj put, što mi je odgovaralo jer sam želio razmišljati.

Jesam li zaista želio ostvariti svoju namjeru? Jeli to potrebno? Na to nije mogao postojati odgovor jer kad sam ozbiljno razmislio, s

iznenađenjem sam otkrio da to mogu učiniti bez ikakvih strasti, što je jednom bilo nemoguće. Jednom je moj um bio poput otvorene rane, svaku misao osjećao sam kao da mi netko okreće nož u rani, ali sada...

Sunce se sakrilo iza oblaka koji su naišli s mora dotjerani hladnim vjetrom. Kad smo stigli do samostana rekao sam mu da me pričeka i sišao.

– Oprostite, *signor* – rekao je. – Netko od vaših počiva ovdje? Netko blizak?

– Moja majka.

Čudno, ali tek se tada, u tom trenutku, pokrenula bol u meni, nadirući poput bujice, prijeteći da me shrva, pa sam se okrenuo, a on se prekrižio.

Kroz sporedni ulaz ušao sam u veliki trijem okružen arkadama sa svih strana. U malom dvorištu divan arapski vodoskok štrcao je u zrak poput mlaza srebrnog cvijeća, a na drugoj strani, iza slavluka, nalazilo se groblje.

Pogled preko doline do mora je, za lijepa vremena, gotovo spektakularan, ali sad su se čempresi klanjali vjetru, a nekoliko hladnih kapi kiše poprskalo je kamene spomenike. Groblje je veliko i vrlo dobro održavano, a služi uglavnom kremi buržoaskog društva Palerma.

Polako sam išao stazom dok mi je pod nogama škripio šljunak, a iz nekog razloga se sve činilo poput sna. Bezizražajna mramorna lica lebdjela su oko mene dok sam prolazio šumom kićenih ukrasa. Lako sam je našao, a bila je upravo onakva kakve sam se sjećao. Grobnica od bijelog mramora s brončanim vratima, kip Santa Rosalie od Pellegrina na vrhu, a sve okruženo željeznom ogradom obojenom crno i zlatno, visokom gotovo dva metra.

Priljubio sam lice uz ogradu i pročitao natpis.

Rosalia Barbaccia Wyatt – majka i kćerka – okrutno oteta prije vremena. Osveta je moja, rekao je Gospod.

Sjetio sam se onog jutra kad sam ovdje stajao, a iza mene su bili svi oni koji su nešto značili u društvu Palerma.

Svećenik je govorio nad lijesom, a uz mene je stajao djed, hladan i opasno tih, poput mramornih kipova.

Pričekaao sam pravi trenutak, okrenuo se i otišao kroz mnoštvo. Potrčao sam kad sam čuo kako me doziva, i nastavio trčati sve do opisanog susreta u »Svjetlima Lisabona« u Mozambiku.

Sad je u vjetru bilo malo više kiše, osjetio sam je na licu. Nekoliko puta sam udahnuo da se smirim, okrenuo se i ugledao ga kako stoji i promatra me. Marco Gagini, snažna desna ruka mog djeda, njegov neprobojni štit, njegova stijena. Negdje sam nekoć pročitao da je Wyatt Earp preživio Tombstone samo zato što je imao Doca Hollidava da mu štiti leđa. Moj djed je imao Marca.

Imao je lice boksača srednje kategorije što je nekad i bio, izgled samosvjесnog gladijatora koji je preživio arenу. Kosa mu je imala malo više sjedina, na licu je bilo nešto više bora, ali je inače izgledao potpuno jednako. Taj me je čovjek volio, naučio me boksati, voziti, igrati poker i pobjeđivati, ali mog je djeda volio više.

Stajao je sad tu, s rukama gurnutim u džepove plavog kišnog ogrtača, i promatrao me blago namrštena lica.

– Kako ide, Marco? – rekao sam ležerno.

– Kao i uvijek. *Capo* te želi vidjeti.

– Odakle zna da sam se vratio?

– Rekao mu je netko iz carine ili ureda za useljenje. Zar je važno? – Slegnuo je ramenima.

– Prije ili kasnije *capo* sve sazna.

– Znači, još uvijek je isto, Marco? – rekao sam. – On je još uvijek *capo*. Mislio sam da je Rim pritegnuo mafiju ovih dana?

Neznatno se nasmiješio.

– Idemo, Stacey, počet će kiša. Odmahnuo sam glavom.

– Ne sada, kasnije. Doći ću večeras kad razmislim o svemu. Tako mu reci.

Od početka sam znao da u desnom džepu ima pištolj. Počeo ga je izvlačiti i našao se oči u oči s cijevi *smith and wessonа*. Nije probljedio, nije bio od takvih, ali nešto se s njim dogodilo. U njegovu je držanju bilo nevjerice, pretpostavljam zbog moje brzine i zbog činjenice da je mali Stacey porastao.

– Polako, Marco, vrlo polako.

Izvukao je *walther* P38, pa sam mu rekao da ga pažljivo položi na zemlju i odmakne se. Podigao sam *walther* i odmahnuo glavom.

– Mislio sam da znaš da ti automatik ne bi puno koristio na ovaj način. Zaklop gotovo uvijek zapne za stijenku pri prvom pucnju.

Samo je stajao, bez riječi, zagledavši se u mene kao da sam stranac, a ja sam spustio *walther* u džep.

– Večeras, Marco, oko devet. Tada ću doći. Sad idi.

Oklijevao je, a njemu za leđima pojavio se Sean Burke iza jedne mramorne grobnice udaljene oko pet metara, s *browningom* u ruci.

– Da sam na vašem mjestu poslušao bih ga – rekao je Marcu na svom čudnom talijanskom.

Marco je otišao bez riječi, a Burke se okrenuo i ozbiljno me pogledao.

– Stari prijatelj?

– Tako nešto. Odakle si izniknuo?

– Rosa je na brzinu izvukla još jedna kola, pa sam bez problema slijedio *mercedes* u grad. Postalo je zanimljivo kad smo otkrili da te još netko prati. Tko je on?

– Prijatelj mog djeda. Želi me vidjeti.

– Sigurno ima izvanrednu obavještajnu službu kad je tako brzo saznao da si ovdje.

– Najbolju.

Približio se ogradi i pročitao natpis.

– Tvoja majka? – Kimnuo sam.

– Nikad mi nisi o tome pričao.

Iznenadilo me kad sam shvatio da želim pričati. Kao da je opet sve po starom među nama, a možda sam bio u takvom raspoloženju da bih pričao bilo kome.

– Rekao sam da mi je majka sa Sicilije, da mi djed još uvijek živi ovdje, ali mislim da nikad nisam ulazio u detalje.

– Koliko se ja sjećam, nisi. Vjerujem da si spomenuo njegovo ime, ali sam ga zaboravio sve dok ga sad nisam pročitao na natpisu.

Sjeo sam na rub groba i pripalio cigaretu. Pitao sam se koliko mu mogu reći, koliko bi razumio. Posjetiocu, turisti, Sicilija je Taormina, Catania, Svracusa, zlatne plaže, nasmijani seljaci. Ali u pozadini je postojala druga, mračnija strana. Divlji, neplodan i siromašan kraj gdje su se ljudi mučili da prežive. Svijet gdje je ključna riječ *omertà* što se može prevesti kao muževnost, ako se ne nađe izraz koji više odgovara. Muževnost, čast, osloni se na vlastite snage, nikad ne

traži službenu pomoć, a sve je to vodilo do koncepcije osobne *vendette*, što je stvorilo mafiju.

– Što znaš o mafiji, Sean?

– Zar se nije razvila iz nekakvog tajnog društva u stara vremena?

– Točno. Nastala je u vrijeme pravog ugnjetavanja. U tim je danima ona bila jedino oružje koje je seljak imao, njegov jedini način da dođe do bilo kakve pravde. Poput svih sličnih pokreta postajala je sve više korumpirana. Na kraju je šćepala seljaka i cijelu Siciliju za vrat. – Bacio sam cigaretu i ugasio je u šljunku. – Još uvijek je tako usprkos svim pokušajima organa vlasti u Rimu.

– Ali kakve veze ima to s tobom?

– Moj djed, Vito Barbaccia, je *capo mafia* u Palermu, na cijeloj Siciliji. Čovjek broj jedan. Gospodar života i smrti.

U Sjedinjenim Državama ima otprilike tri milijuna Sicilijanaca, pa se mafija i tamo preselila i postala jedna od najvažnijih grana organiziranog kriminala. Tokom posljednjih deset godina iz Sjedinjenih Država deportiran je priličan broj šefova mafije. Vratili su se kući s novim idejama: prostitucija, droga i tome slično. Stari *mafioso* kakav je moj djed nema ništa protiv ubijanja, ali takve stvari mu se ne sviđaju.

– Bilo je neprilika?

– Moglo bi se tako reći. Podmetnuli su mu bombu u auto; omiljeni način oslobađanja suparnika u tim krugovima. Nažalost, autom se odlučila izvesti moja majka.

– Moj bože. – Na licu mu se ogledao šok i iskreni bol.

Nastavio sam:

– Vjerovao ili ne, ja o tome nisam imao pojma, a možda nisam ni želio znati. Vratio sam se kući za praznike nakon prve godine Harvarda, a to se dogodilo drugog dana. Djed mi je objasnio životne činjenice iste večeri.

– Je li ikad uspio izravnati račune s krivcem?

– Siguran sam da jest. To možemo uzeti zdravo za gotovo. – Ustao sam. – Počinjem osjećati glad. Hoćemo li se vratiti?

– Žao mi je, Stacey – rekao je. – Iskreno mi je žao.

– Zašto? To je sad davna prošlost.

No, vjerovao sam mu jer je izgledao prilično iskreno. Vjetar je zavijao kroz čemprese poprskavši stazu kišom.

Okrenuo sam se i pošao natrag prema samostanu.

6.

NAKON što smo pojeli malo sam prilegao. Tada sam lako tonuo u san. Jednostavno bih zatvorio oči i zaspao snom bez snova. Kad sam ih opet otvorio bio je gotovo mrak, a na satu pokraj kreveta vidio sam da je sedam i trideset.

Odnekud je dopirao žamor glasova, pa sam ustao, navukao kućni ogrtač i bos prešao do ostakljenih vrata koja su se otvarala na terasu.

Burke je stajao ispod, u dvorištu, s jednom nogom na rubu zidića oko ukrasnog vodoskoka. Bio je u društvu zdepastog čovjeka posve kratko podšišane sijede kose koji je, zahvaljujući dobrom krojaču, izgledao u boljoj formi nego što je vjerojatno bio.

Nije djelovao razmetljivo. Odolio je iskušenju da stavi više od jednog prstena, a kao po nečijim uputama, vidjelo se točno dva centimetra bijelih manšeta. Mislim da je kravata kvarila dojam, a kad je izvadio dozu za cigarete od platine i ponudio Burkea učinio mi se stvarnim kao i njegov vrt.

Pripalio je cigaretu, neznatno se okrenuo prošavši rukom kroz kosu gotovo ženskom kretnjom i opazio me kako stojim na rubu balkona.

Očito je uvježbao trenutačno namještanje smiješka.

– Zdravo – doviknuo je. – Ja sam Karl Hoffer. Kako ste?

– Dobro – rekao sam. – Imate udobne krevete.

Njegov govor bio je prvo iznenađenje. Potpuno američki, bez ikakvog austrijskog naglaska, koliko sam mogao primijetiti.

Nasmiješio se Burkeu.

– Sviđa mi se – a zatim je opet pogledao mene. – Upravo idemo nešto popiti. Zašto nam se ne pridružite? Dobra prilika da govorimo o poslu.

– Za pet minuta – rekao sam i vratio se u spavaću sobu da se obučem.

Kad sam se spustio u predvorje iz blagovaonice se pojavila Rosa Solazzo praćena poslužiteljem koji je nosio poslužavnik s pićem. Najbolje haljine su ove godine dolazile iz Engleske. Ova je Hoffera sigurno stajala najmanje dvije stotine gvineja, oblak crvene svile poput plamena u noći, koji je njenu kosu i oči činio savršenima.

– Oprostite – rekla je, ispružila ruke i popravila mi kravatu.

– Tako, sad je bolje. Vrlo sam se glupo osjećala danas poslije podne. Nisam znala.

Govorila je talijanski, pa sam odgovorio na isti način.

– Što niste znali?

– O vama. Da vam je majka bila sa Sicilije.

– A tko vam je to rekao?

– Pukovnik Burke.

– Život je pun iznenađenja, zar ne? – rekao sam. – Hoćemo li se pridružiti ostalima?

– Kako želite.

Mislim da je to primila kao nekakvo odbijanje, ali se sigurno nije zbog toga naljutila. Pretpostavljam da se žena u njenom položaju rijetko može prepustiti tom osjećaju.

Hoffer i Burke su se preselili u malo, osvjetljeno, unutrašnje dvorište gdje se nalazio vodoskok potpuno jednak onom prvom. Sjedili su za stolom od kovanog željeza, pa su ustali da me pozdrave.

Hoffer je, usprkos godišnjem dobu, bio preplanuo, što obično zahtijeva kvarc-lampu ili dovoljno novca da se ide za suncem. Izbliza sam vidio da je stariji no što mi se učinilo, lica punog bora, a usprkos smiješku, u svijetloplavim očima bilo je malo radosti.

Rukovali smo se pa mi je kretnjom pokazao da sjednem.

– Žao mi je što nisam bio tu kad ste stigli. Sad moram tri ili četiri puta tjedno ići u Gelu. Znae za posao s naftom.

Nisam znao, ali sam se sjećao Gele, grčke naseobine iz doba klasike, uglavnom kao malog ugodnog gradića s druge strane otoka koji je imao neke zanimljive arheološke ostatke. Pitao sam se kako su se tamo uklopile bušotine i rafinerije dok sam od Rose uzimao veliku votku s tonikom.

Otpustila je poslužitelja i sama nas poslužila, a zatim se nenametljivo spustila na stolicu u pozadini. To je, čini se, govorilo da Hoffer u nju ima neograničeno povjerenje, o čemu sam imao krivo mišljenje.

U svakom slučaju, nije gubio vrijeme i odmah je prešao na posao.

– Gospodine Wyatt, pukovnik Burke vas je toplo preporučio za ovaj posao, pa smo se zato toliko založili da vas izbavimo.

– To je doista lijepo od njega – rekao sam, a svi su mogli čuti ironiju u mom glasu.

Hoffer očito nije, jer je nastavio.

– Zapravo, mislim da nije pretjerano ako kažem da svi ovisimo o vama, mladiću.

Položio mi je ruku na koljeno što mi se nije svidjelo, a glas mu je dobio prizvuk koji se osjeti u govoru američkih političara koji vas pokušavaju uvjeriti da su i oni obični građani. Očekivao sam da će svakog trenutka početi pjevati »Vjerujem u tebe«, a to nisam mogao podnijeti.

– Razjasnimo jednu stvar, gospodine Hoffer. Ovdje sam zbog dvadeset pet tisuća dolara plus troškovi, i to unaprijed.

Naglo se uspravio, zabacio glavu, a pogled mu je postao oštar poput krhotina plavog stakla. Očekivao sam da će se prepirati oko uvjeta jer je Burke doista izgledao zabrinut i brzo je upao.

– Oprostite zbog ovoga, gospodine Hoffer. Stacey ne shvaća...

Hoffer ga je prekinuo pokretom ruke koji je djelovao poput sablje koja se spušta.

– Nije važno. Sviđa mi se čovjek koji zna što hoće. Dobro je dok svi znamo na Čemu smo.

Postao je drugi čovjek, tvrd i sposoban, s primjesom okrutnosti koju je morao nositi u sebi da sve ovo postigne. Čak su mu i kretnje postale drukčije. Zatražio je novo piće pucnuvši prstima, a Rosa Solazzo mu je žurno ugodila.

– Pola unaprijed – rekao je. – Vama i Burkeu.

– Ako ne uspijemo izvući djevojku?

– Novac ostaje vama.

– A ostala dvojica?

– Vaša stvar.

Burke se mrštio, pretpostavljam zato jer se osjećao izvan igre. Neznatno je kimnuo što me iznenadilo. Je li me doista iznenadilo?

U svakom slučaju, ja sam odmahnuo glavom i rekao Hofferu.

– Nije dobro. Jaeger i Legrande dobivaju isto ili ne idemo.

Nije se čak ni prepirao.

– U redu. Dat ću vam ček kojeg možete unovčiti sutra u Palermu, ali na ime pukovnika Burkea. On će držati novac dok se posao ne privede kraju, na ovaj ili na onaj način. To će biti neka vrst mog

osiguranja za slučaj da se netko sjeti da je bolje vrabac u ruci nego golub na krovu.

– Pošteno.

Burke je očito bio strašno bijesan, ali sam ga ignorirao i ispraznio čašu. Rosa je prišla da mi je ponovo napuni. Hoffer je rekao:

– Možemo li se sada dogovoriti? Kako mislite riješiti sve to?

– Sigurni ste da je Serafino na Cammarati? – upitao sam.

Kimnuo je.

– To je zasigurno njegov teren. Sva obavještenja koja sam dobio to potvrđuju. Vjerujem da poznajete to područje? .

– Bio sam tamo. To je divlji kraj.

– Uvjerio sam se i sam. Tamo sam se morao odvesti da platim otkupninu.

– Vidjeli ste ga?

– Serafina? – Kimnuo je. – Okom u oko, kod mosta na cesti koju smatraju glavnom, blizu sela zvanog Bellona.

– Kakav je?

– Mogu vam pokazati. – Izvadio je novčanik i iz njega fotografiju koju mi je pružio. – To sam dobio od jednog poznanika iz policije. Imali su našeg prijatelja u rukama više nego jednom.

Fotografija je bila tipična, kakve snimaju sve policije svijeta, stvarajući od osobe neku vrst neandertalca koji je, sudeći po izgledu, sposoban za silovanje ili ubojstvo i mnoga druga zlodjela.

Odmahnuo sam glavom.

– To mi ništa ne govori. Kakav je? Opišite

– Dvadeset pet ili šest godina, srednje visine. Tamne kose, duge tamne kose. – To očito nije odobravao. – Garava lica, što se ovdje često susreće. Kažu da je razlog tome arapska krv iz vremena Saracena. Tipični Sicilijanac.

– Kao da ste opisali mene – rekao sam.

– Ako želite. – Uopće se nije zbunio. – Izgubio je jedno oko nakon što je fotografija snimljena. Mnogo se smijao.

Prema svemu se odnosio kao da se radi o velikoj šali.

Ni to mu se nije sviđalo. Desnu šaku je stegnuo u pesnicu i ostavio je tako.

– Mislim da je Bellona sasvim dobro mje sto za početak – rekao sam.

Hoffer je djelovao iznenađeno.

– Je li to doista dobra ideja? Stekao sam dojam da većina seljaka u tom kraju zdušno surađuje s ljudima kao što je Serafino.

Pogledao sam Burkea.

– Ti ćeš glumiti turistu. Ja ću se izdavati za šofera iznajmljenih kola. Kimnuo je.

– Meni odgovara. Okrenuo sam se Hofferu.

– Nećemo *mercedes*. Nešto što nije tako na padno. Možete li to srediti?

– Naravno. Želite li još nešto?

– Da, pričajte mi o djevojci. Činio mi se pomalo zbunjenim.

– Joanna? Ali mislio sam da vam je pukovnik sve objasnio.

– Želio bih da mi vi pričate o njoj, sve o njoj. U nečem ovakvom važno je o ljudima sa znati sve što je moguće. Tako možete unaprijed stvoriti neku predodžbu kako se će ponašati u određenoj situaciji.

Bio je pun odobravanja.

– To ima smisla. U redu, gdje da počnem?

– Možete početi od trenutka kad ste je prvi put sreli.

To se zbilo kad je imala dvanaest godina. Njen otac je umro od leukemije dvije godine ranije. Hoffer je upoznao, nju i njenu majku jednog Božića u St. Moritzu, vjenčali su se kratko iza toga, a brak je trajao do prije četiri mjeseca kad mu je supruga smrtno stradala u automobilskoj nesreći u Francuskoj.

– Shvatio sam da je djevojka prilično teška – rekao sam. – Pretpostavljam da to nije promijenila ni pogibija njene majke.

Činilo se da je umorno klonuo, prešao je rukom preko lica i uzdahnuo.

– Kako se to može objasniti? Čujte, Wyatt, prikazat ću vam to u najkraćim crtama. Kad je Joanni bilo četrnaest godina majka ju je našla u krevetu sa šoferom, a on nije bio prvi. Otad je stvarala samo neprilike. Jedan mali prljavi skandal za drugim.

– Zašto se onda uznemiravate? Iznenađeno je zastao, a tada se namrštio kao da mu to prije nije palo na pamet.

– Dobro pitanje. Sigurno ne iz nekih dubokih osjećaja ljubavi. Ona je pokvarena, uvijek je bila, i iskreno mislim da se neće promijeniti. Možda to nije njena krivnja, ali to je jednostavno tako. Ne,

pretpostavljam da je sve to zato jer to dugujem svojoj supruzi. Bila je divna žena. Poklonila mi je najljepših sedam godina, Wyatt. Sve ostalo može jedino ostati u njenoj sjeni. Doista je zvučilo iskreno, a prisutnost Rose Solazzo nije nimalo promijenila moj sud. Sigurno mu nikad ne bih uzeo za zlo činjenicu da je osjećao potrebu za blizinom žene.

– Nešto me zbunjuje – rekao sam. – Shvaćam zašto niste otišli na policiju. Na Siciliji su više nego beskorisni u ovakvom slučaju, ali nije li vam palo na pamet da se obratite mafiji?

– Kako bi to pomoglo? – Burke se nasmijao. – Staceyju se neprestano po glavi mota mafija, gospodine Hoffer. Za to postoje razlozi.

Hoffer ga je ušutkao pokretom.

– Svakako da sam se pokušao obratiti mafiji. Oni još uvijek stoje iza mnogih događaja. Ne treba vjerovati svim onim glupostima koje se čuju da ih je Rim iskorijenio. To je samo radi turizma. Ne žele uplašiti goste.

– Jeste li nešto postigli? Odmahnuo je glavom.

– Čini se da Serafino Lentini ne voli mafiju. Stekao sam dojam da bi ga se i oni htjeli dočepati.

– Staceyjev djed ima neke veze s mafijom – rekao je Burke. – Zar nije tako, Stacey? Vidjet će ga večeras.

Hoffer se namrštitio.

– Vaš djed?

– Vito Barbaccia – rekao sam, čini mi se više zbog efekta nego nečeg drugog.

Rosa Solazzo je glasno udahnula i ispustila čašu. Hoffer se s nevjericom zagledao u mene u tišini koja je uslijedila.

– Vi ste unuk Vita Barbaccie?

– Vjerujem da ste čuli za njega?

– Čuo za njega? Tko nije? Večeras ćete ga vidjeti?

Kimnuo sam, a on je odmahnuo glavom.

– Ne mogu to shvatiti.

– Sreli ste ga? – upitao je Burke. Hoffer se nasmiješio.

– Dva puta, na zabavama, ali nikad nisam razgovarao s njim. Samo oni plave krvi mogu mu se približiti.

Burke me namrgođeno pogledao, a ja sam pomislio da nije u potpunosti shvatio sve što sam mu ispričao na groblju, bar ne temeljnu činjenicu o značaju mog djeda.

Ispio sam piće i ustao.

– Pa, mislim da ću prošetati vrtom prije večere.

– Zašto ne. – Hoffer je kimnuo Rosi. – Pokaži mu vidike, anđele. Sa stražnje strane postoji ribnjak, gospodine Wyatt, koji je pravo remek djelo.

Sad me opet zove gospodinom. Čudno kako je Barbaccia djelovao na ljude. A Rosa? Rosa je neobično problijedila, a kad sam joj uputio smiješak spustila je pogled, a u tamnim očima ugledao sam strah.

Barbaccia – mafioso. Pretpostavljam da je to za nju bilo neraskidivo povezano. Kad sam je uhvatio pod ruku osjetio sam da drhti.

Hoffer je očito imao prvoklasnog lokalnog kuhara. Jeli smo *narbe di San Paolo*, što je vrst prženih raviola ispunjenih šećerom i svježim sirom, i *cannolo*, vjerojatno najpoznatije slatko na Siciliji, smotak napravljen od brašna i jaja ispunjen kremom. Pili su *marsalu* koja je za mene previše slatka, pa sam ja dobio bocu *zibibba* s otoka Pantellaria, vino koje je začinjeno anisom. Nešto što pijete rado ili uopće ne pijete.

Večerali smo na terasi, mala formalna večera, a Piet i Legrande su se ponašali kako su najbolje znali. Kasnije, kad je vino počelo djelovati, postalo je malo veselije. Piet je svu svoju pažnju poklonio Rosi, iako strogo u granicama pristojnosti, a čak se i Legrande oslobodio toliko da se nekoliko puta nasmiješio.

Kava je bila jemenska *mocha*, vjerojatno najbolja na svijetu. Ponio sam svoju do ruba terase. Smijeh je postao glasniji, pa se činilo da nitko nije primijetio da sam se izgubio.

Popeo sam se u svoju sobu, izvadio iz ladice *smith and wesson* s futrolom i pričvrstio ga za pojas. Izvukao sam ga nekoliko puta da provjerim da je sve u redu, kad je ušao Burke. Zatvorio je vrata i naslonio se na njih.

– Očekuješ neprilike?

– Nisam siguran.

Spremio sam *smith and wesson*, zakopčao jaknu, strpao rezervnih šest metaka u lijevi džep, a Marcov *walther* u desni.

– Želio bih ići s tobom – rekao je. – Moglo bi koristiti.

Pogledao sam ga pravo u oči, a on je izdržao moj pogled, mrk i ozbiljan. Kimnuo sam.

– Ako želiš.

Nasmiješio se kao da mu je laknulo, a ovih dana se često smiješio, i udario me po ramenu.

– Kao u stara vremena, eh, Stacey, momče?

Ali nikad više nije moglo biti tako, u to sam bio potpuno siguran. Dok smo silazili stepenicama čak mi je smetalo što mi je on iza leđa.

7.

MONTE PELLEGRINO, koji je smješten oko pet kilometara sjeverno od Palerma, uzdiže se k nebu sa zapadnog kraja Conco d'Oro. Zanimljiv kraj, natopljen krvlju i poviješću kao i drugi krajevi Sicilije. Za vrijeme Punskih ratova Hamilcar Barca se tamo odupirao Rimljanima tri godine, ali u novije vrijeme postao je poznat uglavnom zbog kulta svete Rozalije po kojoj je moja majka dobila ime. Vila mog djeda smještena je u području brda, malo izvan sela Valdesi.

Pretpostavljam, kad se o tome razmišlja, da je prešao dug put. Rodio se u Velbi, selu na zapadu Sicilije koje je bilo deprimirajuće tipično za to područje: gomila blata gdje je većina djece umirala u prvoj godini, a život je donekle podsjećao na srednjovjekovnu Englesku.

Otac mu je bio napoličar, a od njegove zarade su se jedva održavali na životu. Malo sam saznao o njegovoj mladosti, ali kad je napunio dvadeset tri godine bio je *gabellotto*, kombinacija ubirača poreza i posrednika, čiji je posao bio da vara napoličare i drži ih u zabludi.

Taj posao je mogao imati samo *mafioso*, znači da se počeo probijati vrlo rano. Bog zna što se u međuvremenu dogodilo, umorstvo ili dva, možda i više. To je bio uobičajeni način probijanja mladih u Časnom udruženju.

Možda je bio čak i *sicario* neko vrijeme, ali sumnjam u to. Nije se uklapalo u njegovo, sasvim osobno shvaćanje onog što je časno, a što nije. Zarađivanje na prostituciji, na primjer, ispunjavalo ga je užasom jer je vjerovao u nepovredivost porodice i bio iskren vjernik. S druge strane, organizacija kojoj je pripadao ubila je toliko svojih protivnika tokom godina da je u mnogim gradovima umorstvo nešto sasvim obično.

Svjetla automobila osvijetlila su nekoliko starica koje su se vukle prema nama natovarene košarama.

– Što bi ovo, dovraga, trebalo biti? – upitao je Burke.

– Dolaze prodavati na tržnici.

– U ovo doba noći?

– Jedino tako mogu osigurati dobro mjesto.

Odmahnuo je glavom.

– Kakva prokleta zemlja.

Pogledao sam svjetla grada u noći.

– To je jedna Sicilija, ali tamo u tmuni postoji druga. Grobnica generacija. Krušna košara Rimskog carstva u potpunosti utemeljena na radu robova. Od tada je uvijek netko eksploatirao ovaj narod.

– Nisam pravo shvatio sve ovo – rekao je. – Ovo o mafiji. Mislio sam da je to prošlost.

– Mogu se sjetiti jednog mjesta gdje je u četiri godine počinjeno više od sto pedeset umorstava; gradić s manje od dvadeset tisuća stanovnika. Sigurno nećeš naći ništa što bi se moglo s tim usporediti.

– Ali zašto? – rekao je. – Jednostavno ne razumijem.

– Ljudi uvijek igraju nekakve igre, zar to nikad nisi primijetio?

– Ne razumijem te.

Mogao sam mu reći da se cijelog života igrao vojnika, čak i u Kongu, ali nije imalo smisla. Ne bi razumio o čemu govorim, a uvrijedio bih ga bez potrebe.

– Pokušat ću ti ovako objasniti. U predgrađima Los Angelesa ili Londona nastojanje da se održi korak s drugima, borba prsa o prsa u poslu, čak i ljubavni odnošaj s tuđom ženom, pridodaje mali okus drame životu koji je svima potreban.

– Što to dokazuje?

– Ništa posebno. Na Siciliji je ta igra malo starija i ponešto okrutnija, to je sve. *Vendetta* je ni manje ni više nego oko za oko. A pravila se mogu strancu učiniti pomalo barbarska. Ljubimo rane naših mrtvih, dodirujemo usnama krv i kažemo: Neka na ovaj način pijem krv onoga koji te ubio.

Čak i sama pomisao na to pokrenula je u meni hladnoću, kao da se odmotava zmija.

– Rekao si »mi« – primijetio je Burke. – I sebe uključuješ?

Zagledao sam se u daljinu gdje je iza rta plovio osvijetljeni brod, kao svijet za sebe. Pomislio sam na školu u Londonu kod St. Paula, na Wyattovo imanje, na Harvard, i nasmijao sam se.

– U bilo kojem selu Sicilije ima ljudi koji bi mi poljubili ruku kad bih spomenuo ime svog djeda i objavio naše srodstvo. Ovdje si u drugačijem svijetu, Sean. Pokušaj to shvatiti.

Mislim da mi nije vjerovao, bar ne tada. Sve je izgledalo previše nevjerovatno. Vjerovanje će doći kasnije.

Između Barbaccijine vile i Hofferove kuće nije bilo nikakvih sličnosti. Židovi oko kuće bili su stariji bar dvije tisuće godina jer, kao i mnoge

kuće na selu, i ova vila je izgrađena na starom položaju rimske građevine. Bili su visoki oko četiri i pol metra, a sama vila je bila maurskog porijekla i stajala je usred nekoliko jutara polutropskog vrta. Ciccio se zaustavio i zatrubio.

Vratar nije bio naoružan, a nije ni trebao biti. Iza njega, iz vratarske kućice, pojavio se čovjek koji se mučio s dva psa nalik dogama iz pasmine koja je bila česta na otoku još od normanskih vremena, a još jedan se pojavio iz grmlja držeći automatski pištolj.

Vratar je nosio urednu kaki uniformu, a više je djelovao poput činovnika osiguravajućeg zavoda, s brkovima i naočalama s metalnim okvirima. Zavladao je čudna tišina dok su se oni zagledali u nas, a psi nisu lajali što je djelovalo još zlokobnije.

Otvorio sam vrata, izašao i prišao im.

– Očekuju me – rekao sam. – Sigurno su vam rekli.

– Jedan čovjek, *signor*, a ne tri. Kroz ovaj ulaz mogu ući samo *capova* kola. Pravilo kuće.

Vrlo pažljivo sam iz džepa izvadio *walther*. Začuo se mukli zvuk kad je čovjek s pištoljem zapeo okidač. Pružio sam *walther* kroz rešetke držeći ga za cijev.

– Moja posjetnica. Pošaljite ga Marcu Gaginiju. On će vam reći tko sam.

Slegnuo je ramenima.

– U redu, vi možete ući, ali ostali ostaju vani u kolima.

Marco se trkom pojavio iza zavoja zaustavivši se kraj ulaza. Zagledao se iza mene u *mercedes*, u Burkea i Ciccia, a zatim kimnuo.

– Otvorite, pustite ih da prođu. Vratar se počeo buniti.

– Znaš pravilo. Samo kućna kola smiju ući. Marco ga je dohvatio za rever.

– Budalo, hoće li čovjek ubiti vlastitog djeda? Miči se s puta.

Istrgnuo je *walther* iz ruku vratara i spustio ga u džep, a njega je gurnuo prema kućici. Čini se da se vratima upravljalo elektronski. Otvorila su se uz tihi zvuk, a Marco nam se pridružio.

– Odvest ću se s vama do kuće.

Ušli smo u stražnji dio auta, do Burkea, a Ciccio je nastavio polako voziti.

– Stvari su se promijenile – rekao sam Marcu. – Lakše bi se ušlo u Fort Knox.

– Elektronska naprava montirana je po vrhu zida – rekao mi je ozbiljno. – Tako da nitko ne može ući na taj način.

Kao što si upravo čuo, obično nije dopušten ulazak stranim kolima. Prije nekoliko godina, kad je *capo* priredio zabavu, u jednima smo otkrili eksploziv. Da je eksplodirao raznio bi vilu.

– Lijep način života.

Možda mu je promakla ironija u mom glasu, ili je pak odlučio da je ignorira.

– Za posljednjih nekoliko godina bilo je osam pokušaja atentata na *capa*. Moramo biti vrlo oprezni. Tko je ovaj čovjek kojeg si doveo? – dodao je potpuno istim tonom.

– Moj prijatelj, pukovnik Burke. Mislio je da bi mi mogla zatrebati pomoć.

– Osjećam da u džepu ima revolver. Vrlo neugodno. Reci mu da mu neće biti potreban.

– Dovoljno poznajem talijanski da to razumijem – rekao je Burke i premjestio revolver u drugi džep.

Mercedes se zaustavio u podnožju širokog stepeništa koje je vodilo do veličanstvenih hrastovih vrata s okovom od željeza za koja sam uvijek pretpostavljao da su svojevremeno odolijevala strijelama.

Mislim da mi do tog trenutka ništa nije izgledalo stvarno. Na kraju se sve svelo na to da sam se vratio kući, a činilo se kao da dio mene, bitan dio mene, jednostavno to nije htio znati.

Izašao sam, a Burke me je slijedio, dok je Marco rekao Cicciu da odveze *mercedes* iza kuće, u dvorište. Polako je krenuo i nestao iza ugla. Okrenuo sam se i ugledao djeda na vrhu stepeništa.

Bio je visok poput Burkea, a izgledao je manji jedino zato što se s godinama malo pogrbio. Tada je morao imati šezdeset sedam ili osam godina, a ipak je još uvijek bilo boje u dugoj kosi i pažljivo njegovanoj bradi.

Ako kažem da djeluje, poput rimskog imperatora, mislim na to da se kao nemirni, beskrupulozni pustolov mogao uzdići nad obične ljude.

Imao je izuzetno lice. Na njemu se ogledala okrutnost i arogancija, ali isto tako ponos i snažan um. Bio je elegantan kao i uvijek. Mnogi od starih *capo mafiosa* željeli su izgledati što je moguće neurednije i

neuglađenije u društvu, kao da žele istaknuti svoju moć i važnost, ali ne Vito Barbaccia. Sin napoličara je davno za sobom ostavio svoje prnje.

Nosio je svijetlo lagano odijelo na kojem se odmah vidjelo da je iz Londona, ružičastu košulju i tamnoplavu svilenu kravatu. Kao i uvijek, držao je veliku cigaru i štap od ebanovine kojeg sam se dobro sjećao jer, ako je bio jednak onom od ranije, skrivao je gotovo metar vrlo oštrog čelika.

Nije govorio dok sam se polako uspinjao stepenicama k njemu. Zaustavio sam se malo ispod njega, a on se bez riječi zagledao u mene i raširio ruke.

Snaga je još uvijek bila tu. Držao me uz sebe jedan dugi trenutak, tada me poljubio u oba obraza i odmaknuo na dužinu ruke.

– Odrastao si, Stacey, odrastao si, momče.

Kretnjom sam pozvao Burkea koji se uspeo uz stepenice, i upoznao ih. Učinilo mi se kao da moj glas ne pripada meni, kao da dolazi iz velike daljine, ispod vode, a oči su mi gorjele. Osjetio je koliko sam potresen, stegnuo mi ruku i stavio je pod svoju.

– Dođite, idemo unutra Marco će vam dati piće, pukovniče, dok ja porazgovaram sa svojim unukom.

Grlo mi se osušilo dok smo ulazili kroz golema vrata. Čudno kako nikad ne možete prestati voljeti one koji su vam doista važni, bez obzira na sve što su vam učinili.

Činilo mi se kao da se vraćam u prošlost kad sam ušao u radnu sobu. Bila je impresivna kao i uvijek. Zidovi prekriveni knjigama od kojih je većinu pročitao. U kaminu je veselo pucketala vatra, glasna u tišini, a majka me gledala sa slike u ulju koju je djed jedne godine naručio od nekog engleskog umjetnika, mislim kad mi je bilo četrnaest godina. I ja sam bio tamo, u uokvirenim fotografijama koje su svjedočile o svakoj etapi mog razvoja.

Klavir je još uvijek bio na istom mjestu kraj prozora, veliki koncertni Bechstein kojeg je dao posebno uvesti iz Njemačke. Samo najbolje. Stajao sam gledajući tipke, a tada sam odsvirao par taktova.

Za leđima sam začuo zvuk otvaranja i zatvaranja vrata. Kad sam se okrenuo vidio sam da me djed promatra. Stajali smo i gledali se preko sobe, a da mi je o tome ovisio život ne bih se mogao sjetiti ničega što bih mu mogao reći.

Opet je, zahvaljujući svojoj golemoj moći zapažanja, shvatio i nasmiješio se.

– Odsviraj nešto, Stacey, uštiman je. Redovito dolazi čovjek iz Palerma.

– Prošlo je mnogo vremena – rekao sam. – Mjesta na kojima sam bio nisu imala ovakvih klavira.

Ostao je na svom mjestu i čekao, a ja sam sjeo, razmislio i počeo svirati. Ravel, *Pavana za smrt djeteta*. Tek kad sam stigao do pola djela shvatio sam što sviram. Zahvaljujući nekom triku sjećanja ili asocijacije svirao sam djelo koje sam zadnje izveo u ovoj kući, noć uoči pogreba moje majke, njen najdraži komad.

Zastao sam, a on je promuklim glasom rekao:

– Nastavi, nastavi!

Glazba je ovladala mnome, kao što se to uvijek događalo s pravom glazbom, slijevala se poput vode preko kamenja, bez kraja. Zaboravio sam gdje se nalazim, zaboravio sam sve osim glazbe i bez stanke sam nastavio svirati Schuberta.

Završio sam, zadnja nota je zamrla, a kad sam podigao pogled vidio sam da on stoji i gleda u portret. Okrenuo se i ozbiljno kimnuo.

– Još uvijek imaš ono nešto, Stacey, nakon svih ovih godina. Ona bi bila zadovoljna.

– Nikad ne bih stigao do koncertnih dvorana, ti to znaš – rekao sam. – Mislim da si to uvijek znao, ali ona nije.

– Zar je tako loše da majka gaji nade za svog sina? – Opet se nasmiješio portretu. -Običavala je govoriti da svatko ima neki talent.

– Koji je tvoj?

Odmah sam požalio te riječi koje su izletjele prije nego sam ih mogao zaustaviti. Naglo je okrenuo glavu i podigao bradu, ali erupcija je izostala. Iz srebrne kutije uzeo je novu cigaru i spustio se u naslonjač kraj vatre.

– Konjak, Stacey, za obojicu. Sad izgledaš poput čovjeka koji pije. Tada ćemo razgovarati.

Prešao sam do ormarića s druge strane sobe gdje su na srebrnoj plitici stajale kristalne čaše s drškom i boca.

– Čitao sam o tebi, momče, prije nekoliko godina.

– Da. – Iznenadio sam se, ali sam nastojao da se to ne vidi.

– U francuskom tjedniku, *Pariš Match* imali su poseban prilog o plaćenicima u Kon gu, uglavnom o tvom prijatelju, ali si i. ti bio tamo, odmah iza njega. Pisalo je da si kapetan.

– Točno.

Pažljivo sam natočio konjak, a on je nastavio.

– Tada se u jednim rimskim novinama pojavila reportaža o tome kako ste istjerani odande s podvijenim repovima.

Nisam se dao uvući u objašnjavanje.

– To je bilo pred otprilike dvije godine.

– Čime si se od tada bavio?

– Svim i svačim. – Krenuo sam prema njemu s čašom u svakoj ruci.

– Zapravo, upravo sam izašao iz zatvora. Egipatska varijanta. Nije onako ugodan kao Ucciardone u Palermu ili možda mafija više ne upravlja njime?

Štapom od ebanovine rastvorio je moj kaput otkrivajući *smith and wesson* u futroli.

– Znači, Marco je bio u pravu, a ja mu ni sam vjerovao. To si postao, eh? Sicario, plaćeni ubojica. Moj unuk.

Čudno kako mu se u glasu osjećao bijes i gađenje, ali, zapravo, nijedan se *mafioso* nikad nije smatrao kriminalcem.

Sve je bilo za ideju, za udruženje. Pružio sam mu konjak.

– Jesam li gori od tebe? Jesam li na bilo koji način gori od tebe?

– Kad ja ubijam to nije bez razloga – rekao je. – Čovjek umire jer je protiv mene, protiv mafije.

– To smatraš dovoljnim razlogom? Slegnuo je ramenima.

– Vjerujem da jest. Uvijek je bio. – Podigao je štap i dotaknuo mi grudi. – Ali ti, Stacey, zašto ti ubijaš? Novac?

– Ne samo novac – rekao sam. – Mnogo novaca.

Što nije bilo točno. Bio sam svjestan toga, a vjerujem da je i on znao.

– Ja ti mogu dati novac. Kolikogod ti je potrebno.

– Upravo to si radio dugi niz godina.

– A ti si otišao.

– Ja sam otišao. Ozbiljno je kimnuo.

– Prije nešto više od godinu dana primio sam pismo od nekih odvjetnika iz Sjedinjenih Država. Pokušavali su te pronaći. Tvoj djed,

stari Wyatt, predomislio se na samrti. U oporuci se sjetio i tebe. Velika svota.

Čak nisam bio ni ljut.

– To mogu vratiti Indijancima.

– Nećeš uzeti taj novac?

– Zar bih mogao hodati po majčinom grobu? – Svakim trenutkom postajao sam sve sličniji pravom Sicilijancu.

Moj ga je odgovor, čini se, učinio vrlo zadovoljnim.

– Drago mi je kad vidim da je u tebi ostalo još časti. Sad ćeš mi ispričati zašto si ovdje. Ne vjerujem da si se vratio na Siciliju radi mene, ne laskam si toliko.

Prešao sam sobu i natočio još jedan konjak.

– Da nešto zaradim, ništa što bi te moglo zanimati.

Štap je lupio o pod.

– Nešto sam te upitao, momče. Odgovorit ćeš.

– U redu. Ako ćeš se zbog toga bolje osjećati. Čovjek koji se zove Hoffer zatražio je Burkeove i moje usluge.

– Karl Hoffer? – Neznatno se namrštio.

– Upravo taj. Austrijanac, a engleski govori poput Amerikanca. Ima udjela u poslovima s naftom u Geli.

– Poznati su mi njegovi poslovi. Što želi od tebe?

– Mislio sam da je mafiji sve poznato – rekao sam. – Bandit Serafino Lentini oteo mu je pastorku prije nekoliko tjedana. Drži je na Cammarati i ne želi je osloboditi iako je Hoffer pošteno platio otkupninu.

– A ti ćeš je dovesti natrag, je li tako? Ti i tvoj prijatelj mislite da možete ući u Cammaratu i dovesti je sa sobom? – Nasmijao se svojim čudnim promuklim smijehom zabačene glave. – Stacey, Stacey.– A ja sam mislio da si odrastao.

Vrlo pažljivo sam tresnuo kristalnu čašu u vatru i uputio se k vratima. Kad me je pozvao u glasu mu se osjetila čelična snaga. Okrenuo sam se poput dvanaestogodišnjaka koji je opet uhvaćen u voćnjaku naranči prije berbe.

– To je bio firentinski kristal iz sedamnaestog stoljeća. Osjećaš li se sada bolje?

Odmahnuo sam glavom.

– Žao mi je.

Ništa drugo nisam mogao reći. Neočekivano se nasmiješio.

– Taj Serafino Lentini, on ti je rod po bakinoj strani. Bratić u trećem koljenu.

– Znači da ga poznaješ?

– Nisam ga vidio mnogo godina. Divlji dječak. Ubio je policajca i pobjegao u *maquis* kad mu je bilo osamnaest godina. Kad su ga uhvatili dobro su ga sredili. Čuo si za *cassettu*?

U dobrim starim vremenima Mussolinija policija se često njome koristila za iznuđivanje priznanja od tvrdoglavih zatvorenika. Vrsta drvene kutije, okvir za kojeg se moglo privezati čovjeka, a zatim ga polako obrađivati. Sad bi trebala biti zabranjena, ali nitko nije znao da li je doista tako.

– Što su mu učinili?

– Uobičajeno: usijano željezo kojim su ga oslijepili na jedno oko, i zdrobili su mu muda, oduzeli muževnost.

Burke bi trebao ovo slušati.

– Zar se ništa ne mijenja? – rekao sam.

– Ništa. – Odmahnuo je glavom. – Čuvaj se Hoffera. On je nemilosrdan čovjek.

– Milijuneri to obično jesu. Tako to i postanu. – Zakopčao sam jaknu. – Vrijeme je da pođem. Sutra će biti dug dan.

– Ideš u Cammaratu?

Kimnuo sam.

– S Burkeom. Samo se provozati. Turisti koji razgledaju okolinu. Želim vidjeti kakav je teren. Mislio sam da bi mogli pokušati u Belloni.

– Vlasnik krčme je načelnik. Zove se Cerda, Daniello Cerda. – Iz gornjeg džepa je izvadio plavu svilenu maramicu i pružio mi je.

– Pokaži mu ovo i reci mu da te ja šaljem. Pomoći će kako god bude mogao. On je jedan od mojih ljudi.

Složio sam maramicu i spremio je u džep.

– Mislio sam da Serafino ne voli mafiju?

– Ne voli – mirno je rekao, uhvatio se za moju ruku i ustao. – Sad ćemo se pridružiti ostalima. Moram razgovarati s tim tvojim pukovnikom Burkeom. Zanima me.

Burke i Marco su zajedno sjedili u salonu, izuzetnoj prostoriji kojoj je djed zadržao prvobitni maurski izgled. Pod je bio od crnih i bijelih

keramičkih ploča, a strop je bio plav, izrazit kontrast blještavo bijelim zidovima. Iza prekrasno izrezbarene pregrade, još jedne uspomene iz doba Saracena, prostirala se terasa i vrtovi.

Čuo sam žubor vode u starim kanalima i prskanje brojnih vodoskoka. U starim vremena ma govorilo se da onaj tko upravlja oskudnim zalihama vode na otoku drži u vlasti Siciliju, a mafija je upravo to postigla.

Razgovarali su iza mene, pa sam čuo kad je Burke rekao na svom užasnom talijanskom:

– Sigurno ste vrlo ponosni na svoj vrt, signor Barbaccia.

– Najljepši na Siciliji – rekao mu je moj djed. – Dođite, pokazat ću vam.

Marco je ostao da ispije svoje piće, a ja sam ih slijedio na terasu. Nebo je opet bilo vedro, svaka zvijezda nalik dragulju, a bujna polutropska vegetacija okružila je kuću sa svih strana.

Osjetio sam miris voćnjaka naranči i badema, iako ih nisam mogao vidjeti. Palme su se blago njihale na laganom povjetarcu, a grane su ličile na tamno perje nasuprot zvijezdama. I odasvud žubor vode. Moj djed je pokazao papirus pokraj bazena, još jedan arapski izum, i predložio kratku šetnju prije odlaska.

Pošao je prema stepenicama koje su vodile u vrt, Burke je zastao da pripali cigaretu, a tada se sve dogodilo odjednom.

Neki instinkt, možda rezultat godina opasnog života, poslao je val hladnoće mojim tijelom, pa sam se ukočio spreman na skok, poput neke divlje životinje koja predosjeća prisutnost nepoznate opasnosti.

U podnožju stepenica, s druge strane pošljunčane staze zatreperilo je lišće i pojavila se cijev pištolja. Moj djed je već bio na pola puta prema dolje. Lijevom rukom sam ga gurnuo tako da se ispružio, potegao sam revolver i ispalio tri hica. Automatski pištolj je odskočio u zrak, začuo se zvuk kao da se netko guši, a iz grmlja je pao čovjek i prevrnuo se na leđa.

Spustio sam se na koljeno do djeda.

– Jesi li dobro?

– Bit će još jedan – mirno je rekao.

– Jesi li čuo, Sean? – doviknuo sam.

– Pokrivat ću te – stigao je odgovor ledenog glasa. – Izvuci ga iz zaklona.

Marco je izletio kroz francuski prozor s *waltherom* u ruci, a s moje desne strane, u grmlju, opalila je sačmarica, predaleko da počini štetu. S takvim oružjem treba raditi iz blizine. Marco se izgubio s vidika, a ja sam trkom uskočio u zelenilo.

Nespretno sam pao, dvaput se prevrnuo i ustao dva metra dalje od broja dva. Čvrsto je objema rukama držao skraćenu sačmaricu, *luparu*, tradicionalno oružje koje je mafija koristila u obrednim umorstvima.

Strahovito sam riskirao, jednostavno zato jer mi se učinilo dobrom idejom ostaviti ga na životu da može pričati, pa sam pucao dok sam ustajao i pogodio ga u lijevu ruku. Vrisnuo je i ispustio *luparu*. Nisam time puno postigao. Dok se uspravljao i kretao unatrag Burke ga je s terase pogodio među oči.

Mogao je imati sedamnaest godina, dječak koji se pokušavao dokazati, zadobiti poštovanje od onih koje je mafija često koristila za ovakve poslove. Drugi je bio drugačiji, sudeći prema izgledu bio je pravi profesionalac s tvrdim, ogorčenim očima koje je smrt ukočila.

Djed mu je štapom razmaknuo jaknu i rekao Marcu:

– Rekao si mi da zna rukovati revolverom. Pogledaj ovo.

Tri puta sam ga pogodio u srce, a rupe nisu bile razmaknute više od dva prsta. Bilo je vrlo malo krvi. Čuo sam lavež pasa, a strazari su stigli dok sam ponovo punio i spuštao *smith and wesson* natrag u futrolu.

– Kako su ušli?

Starac se namrštio i okrenuo Marcu.

– Što je s tim? Rekao si mi da je ovo mjesto neosvojivo.

Marco je bez riječi dao znak stražarima koji su brzo otišli s psima. Nogom sam pomaknuo čovjeka na zemlji.

– Znači, još uvijek pokušavaju?

– Neće više dugo – mrko je rekao. – Uvjeravam te. Svi će računi biti plaćeni. To dugujem tvojoj majci. Bio sam potresen, ali sam se okrenuo Burkeu.

– Eto, to ti je mafija. Samo jedna velika sretna porodica. Hoće li biti kakvih neprilika zbog ove dvojice?

Djed je odmahnuo glavom.

– Zvat ću policiju da ih odnese.

– Tako jednostavno?

– Svakako. Ipak bi bilo mudrije da vas dvojica odete prije nego dođu.

Pozvao je Marca koji je pretraživao vrt i rekao mu da pošalje *mercedes*, a tada me uzeo za ruku i odveo u stranu.

– Kad bi mogao svirati klavir tako kako ucaš, Stacey...

– Šteta, zar ne? – rekao sam. – Ali moja je majka ipak u nečemu imala pravo. Svi smo za nešto nadareni.

Uzdahnuo je.

– Idi s bogom, dječčače. Dođi me obići kad se vratiš iz Cammarate, hoćeš li?

– Hoću.

– Očekivat ću te. – Okrenuo se i ispružio ruku. – Hvala vam, pukovniče.

Kasnije, kad smo prošli kroz vrata, Burke je pripalio još jednu cigaretu, a u plamenu šibice primijetio sam znoj na njegovom licu. Pitao sam se da li se uplašio, ali to mi nije izgledalo moguće.

– Je li sve u redu? – upitao sam.

Najprije sam mislio da neću dobiti odgovor, ali je tada progovorio, a u glasu mu se osjetila gorčina. – Bog zna što su ti učinili tamo gdje si bio, ali sigurno je bilo loše.

Konačno se suočio s činjenicom da sam se promijenio, doista promijenio, što mi je potpuno odgovaralo. Sjedio sam promatrajući more i razmišljao, ne o onome što se upravo dogodilo u vili, već o Karlu Hofferu, o Joanni, i o Serafinu Lentiniju, velikom ljubavniku koji ju je toliko želio da je nije puštao zadržavši je samo za sebe. Serafino koji je, sudeći po riječima mog djeda, izgubio svoju muževnost i sposobnost vođenja tjelesne ljubavi zahvaljujući mučenju na policiji.

Zašto li se Vito Barbaccia, *capo mafia*, lukavi spletkar, toliko trudio da mi saopći tu činjenicu?

8.

HOFFER je održao riječ i nabavio *fiat* za izviđanje. Poslao je s nama i Rosu Solazzo da bi izgledali vjerodostojnije. Tvrдио je da će nam služiti kao pokriće budući da je žena, i da će naša priča djelovati uvjerljivije, ali sam ja sumnjao da ona ide s nama zato da pazi na njegove interese.

Tog jutra smo se na brzinu rastali. Morao je *cessnom* poslovno odletjeti za Cataniu, a želio je rano krenuti tako da se vrati do večeri i čuje što ja mislim o situaciji nakon puta.

Uopće se nije spominjala pucnjava u vili; još nešto što sam smatrao zanimljivim. Na povratku me Burke zamolio da sve zadržim za sebe. Čini se da je mislio da bi uglednog biznismena kao što je Hoffer mogla uznemiriti veza s takvim nasiljem. Ali tamo je bio Ciccio, i sigurno je bar čuo pucnjeve iako se na povratku ponašao flegmatično, kao i obično. Teško mogu povjerovati da nije rekao ni riječi o gužvi.

Vozili smo cestom kojom obično prolaze turisti koji putuju otokom do Agrigenta, oni turisti koji traže spektakularne vidike. Ja sam vozio, kao što smo se dogovorili, Burke je sjeo do mene, a Rosa Solazzo se smjestila na stražnjem sjedištu.

Izgledala je vrlo privlačno u mornarsko-plavom odijelu s hlačama i ženstvenoj bijeloj bluzi od sintetike koja se isticala nasuprot odijelu muškog kroja. Komplet je upotpunjavao crveni svileni šal kojeg je omotala oko glave poput seljanki. Naravno, i naočale za sunce, kao i uvijek.

Nije pokušavala razgovarati nego je čitala časopis. Kad sam se zaustavio u selu Misilmeri udaljenom petnaestak kilometara, izašao da kupim cigarete i upitao je da li štogod želi, njen jedini odgovor je bio odmahivanje glavom.

Njena je prisutnost očito onemogućavala razgovor između Burkea i mene, no on ionako nije izgledao raspoložen.

Mlitavo se opustio na sjedištu mrko se prepustivši teškim mislima kao da na leđima nosi teret cijelog svijeta, a ruke su mu opet neznatno podrhtavale.

Prvi put sam se zapitao je li on sposoban uhvatiti se ukoštac s onim što nas očekuje. S druge strane, za događaja u vili nije bilo nikakvih znakova da su mu sposobnosti oslabljene. Hitac koji je ubio mladića

s *luparom* nije bio nimalo jednostavan, a ipak ga je besprijeckorno izveo. Kad već razmišljam o tome, ipak su se pojavili znakovi neke izopačenosti koji nisu dobro izgledali. Za neko vrijeme sam ih potisnuo iz svijesti i koncentrirao se na uživanje u putu.

Proljetna berba se gotovo bližila kraju, voćnjaci naranči dozrijevali su na toplom zraku, a svagdje je bilo cvijeća.

Crveni makovi, nemone i ponegdje plavi irisi prostirali su se poput tepiha u daljinu. Za koji tjedan željezna ruka ljeta zgrabit će zemlju za gušu i iscijedit je do posljednje kapi, ostavljajući u višim predjelima isušenu pustoš, sumornu sjevernoafričku zemlju stijenja, pijeska i lave.

Što smo više odmicali od Palerma i zalazili u unutrašnjost, to sam bolje shvaćao kako se sve, zapravo, malo promijenilo. Ovdje se nije moglo vidjeti *lambrette* i *vespe* s tri kotača koje su tako česte u području farmi blizu Palerma. Prolazili smo srednjovjekovnim krajem, kroz bijedu koja se u Evropi može rijetko gdje naći.

Prošli smo uz starog seljaka na magarcu, a malo dalje uz kolonu mršavih žena s košarama na glavama, u staromodnoj crnoj odjeći kao da žaluju svoje vlastito postojanje, sa suknjama koje su se vukle po prašini. Smeđih, izbornih lica, ostarjelih prije vremena, okrenule su se da gledaju kako prolazimo.

Sela su izgledala potpuno jednako, s većinom kuća bez prozora, a vrata su im bila jedini izvor zraka i svjetlosti, otvarajući se u mračnu spilju u kojoj su, u mnogim slučajevima, živjele svinje i koze zajedno s ljudima.

U selima su bile uglavnom žene, starci i mršava djeca gladna izgleda, proživljavajući svoj život usprkos umirućoj okolini.

U jednom takvom mjestu zaustavio sam se ispred male *trattorie*, pa smo sjeli za grubi drveni stol u hladovini. Vlasnik, starac sijede kose, donio je bocu *passita*, hladnog kao led s dna svog bunara.

Bilo je oko jedanaest sati, ali je već postalo vrlo toplo. Kad su se oko nas okupila djeca ozbiljna lica, mogli smo osjetiti kiseli miris njihovih neopranih tijela.

– Zar ovdje nema muškaraca? – upitao je Burke.

Djelovao je umorno i obilno se znojio, a ispod svake ruke širila se velika vlažna mrlja.

– Većina je emigrirala – rekao sam mu. – Čuo sam da u nekim provincijama osamdeset pet posto stanovništva čine žene i djeca.

Izgledao je ogorčeno i obrisao je znoj s čela.

– Kakva prokleta zemlja.

Rosa Solazzo se izgubila iza kuće u potrazi za nečim što bi moglo ličiti na nužnik, a vratila se na vrijeme da čuje njegovu primjedbu. Očito se nije s njim slagala.

– Ovo je jedno od najsiromašnijih područja Evrope, pukovniče Burke. Ljeti ima istu klimu kao sjeverna Afrika, vrlo malo zemlje je obradivo, a ono malo vode je pod kontrolom mafije. Ovi su ljudi rođeni bez nade. Što im drugo preostaje osim da se pokušaju izvući?

Nije imala ni najmanju šansu da ga uvjeri. Narod o kojem je govorila bio je njen narod, ona je bila jedna od njih, vjerojatno je došla na svijet u jednom ovakvom selu.

Burke se pomalo prezirno nasmijao.

– U svakom slučaju čini se da tebi dobro ide.

Progurala se između djece i ušla u *fiat*. Ispraznio sam čašu i odmahnuo glavom kad je Burke sebi natočio još jednu.

– Ne bih da sam na tvom mjestu. Jak je taj *passito*.

Naravno, to je bilo dovoljno da napuni čašu do vrha. Ostavio sam ga tamo i opet sjeo za volan. Našao sam svoje cigarete i ponudio Rosu.

– Žao mi je zbog ovoga. On ne razumije. Bila je ogorčena.

– Ne treba mi vaše sažaljenje. On bar tako govori jer ne zna, ali vi i vaši, vi i mafija ste od govorni za većinu ovoga.

Znači, ja sam još uvijek *mafioso*? Okrenuo sam se od nje, a ona se nagnula naprijed i dotakla mi rame.

– Ne, ljuta sam na njega, a osvećujem se na vama. Oprostit ćete mi?

Nisam mogao procijeniti što se zbiva iza tamnih naočala. Je li pomislila da je otišla predaleko pa se pokušava iskupiti, ili se prestrašila same pomisli da je uvrijedila unuka Vita Barbaccie? Je li uopće bilo moguće da joj je jednostavno žao?

Moj je odgovor više nego zadovoljio svaku mogućnost.

– Sve je u redu.

Burke je bio pri trećoj velikoj čaši. Ispraznio ju je, ustao i opet naglo sjeo izgledajući zabezegnuto.

– Upozorili ste ga na *passito*? – upitala je Rosa.

– Nije raspoložen za prihvaćanje savjeta.

Počela se smijati. Osveta je uvijek slatka, naročito ako se radi o ženama.

* * *

Zašli smo u više predjele, u osamu golemih litica oko Monte Cammarata, a sama planina uzdizala se k nebu gotovo tisuću osamsto metara.

Burke je zapao u nekakvu obamrlost, a Rosa je položila ruke na naslon mojeg sjedišta pa smo tiho razgovarali, još više snizivši ton glasa kad su se litice zatvorile oko nas.

Skrenuli smo s glavne ceste i vozili uzbrdo cik-cak, a dolina se udaljavala ispod nas. Nepristupačna zemlja, dom odbjelim robovima i kriminalcima od doba Rimljana.

Za vrijeme rata ovo je bila najvažnija strateška točka u talijansko-njemačkom sistemu obrane kad su Saveznici izvršili invaziju na otok, a ipak su Amerikanci prošli neopaženo zahvaljujući, govorilo se, činjenici da je većina talijanskih vojnika dezertirala po naređenju mafije.

Cesta je postala uža, ali smo je imali samo za sebe. Držao sam se uza zid, polako se penjući drugom brzinom u oblaku prašine. Jedina živa bića koja smo vidjeli bio je pastir i njegovo stado visoko iznad bukove šume, a tada smo zaobišli jedan obronak i našli se oko sto metara udaljeni od Bellone.

Dugi niz godina, uslijed stalne anarhije i banditizma u seoskim dijelovima Sicilije ljudi su stvarali mnogo veća sela nego drugdje u Evropi. Bellona je bilo manje od većine ostalih iako se to vjerojatno moglo očekivati u rijetko naseljenom planinskom kraju.

Nekoliko ulica se spuštalo prema trgu s otvorenom kanalizacijom, sudeći po smradu urina, a mršava djeca bezvoljno su se igrala u blatu.

Zaustavio sam se pred krčmom. U hladovini su bila smještena tri stola s klupama gdje su sjedila dva čovjeka i pila crveno vino. Jedan je bio star, tipični seljak u sjajnom tamnom odijelu. Njegov drug pripadao je drugačijem soju, nizak, zdepast čovjek četrdesetih godina s licem koje ne reagira na sunčeve zrake i duboko usađenim očima.

Nešto čini *mafiosa*, poseban pogled, dojam autoriteta, hladno držanje prema drugim ljudima, Bio sam siguran da je to Cerda, kad je ustao i približio se kolima.

– Što mogu učiniti za vas, *signor*? – upitao je kad sam izašao da ga pozdravim.

Burke je sad već izgledao stvarno bolestan. Velike kapi znoja spuštale su mu se niz lice, a ruku je čvrsto zabio u trbuh.

– Krenuli smo za Agrigento – rekao sam. – Jedan od mojih putnika se razbolio. – Sagnuo se i pogledao Burkea, a zatim Rosu, a ja sam dodao: – Jeste li vi vlasnik? – Kimnuo je.

– Je li on Amerikanac?

– Irac. Slistio je bocu *passita* kad smo se ranije zaustavili. Nije htio slušati.

– Turisti. – Odmahnuo je glavom. – Uvest ćemo ga unutra.

Rosi sam rekao:

– Bolje da ovdje pričekate, *signorina*. Želi te li da vam nešto donesen?

Oklijevala je, a tada se neznatno osmjehnula.

– Kavu, ali provjerite da je voda zakuhala.

– Odmah ću poslati svoju ženu, *signorina* -rekao je Cerda. – Možda biste željeli sjesti za jedan od stolova?

Izašla je iz automobila dok smo mi između sebe vodili Burkea. Unutra se nalazio napuknuti mramorni šank i šest stolova, a iza toga prolaz. Cerda je nogom otvorio jedna vrata, pa smo ušli u malu, natrpanu spavaću sobu, očito njegovu vlastitu. Spustili smo Burkea na krevet i olabavili mu kravatu.

– Za nekoliko sati će prebroditi najgore – rekao je Cerda. – Jaki mamurluk, ali će moći putovati. Vraćam se za minutu.

Otišao je, vjerojatno da sredi za kavu, a ja sam pripalio cigaretu i otišao do prozora. Minutu ili dvije kasnije vrata su se opet otvorila, a kad sam se okrenuo bio je naslonjen na vratima s rukom iza leđa.

– A sad ćemo razgovarati. Tko ste vi?

– Brzi ste – rekao sam. Odmahnuo je glavom.

– Nitko zdrave pameti na putu za Agrigento ne skreće s ceste da bi vozio šesnaest kilometara po najgoroj cesti Sicilije iz čiste zabave.

– Imate pravo, naravno. Izvadit ću nešto iz desnog džepa pa me nemojte ubiti. Nije revolver.

Maramica je otprilike imala sličan učinak kao i sveta relikvija. Na trenutak sam pomislio da će je poljubiti. Iza leđa je izvadio automatski *kolt* kalibra 45, vjerojatno uspomenu iz rata i odložio ga na komodu.

– Znači, šalje te *capo*? Bio sam siguran da si iz Udruženja od trenutka kad sam te ugledao, ali čovjek uvijek može pogriješiti. Čudno da se nismo ranije sreli. Svaki mjesec dolazim poslom u Palermo, za Udruženje.

– Bio sam odsutan nekoliko godina. Upravo sam se vratio. – Odlučio sam da ga impresioniram do kraja. – Ja sam *capov* unuk.

Za trenutak su mu se oči raširile, a ja sam iskreno pomislio da će klecnuti.

– Ali naravno, sjećam se vaše majke, pokoj joj vječni. – Prekrižio se. – Otac Amerikanac, to je to. Pomislio sam da nešto na vama nije posve sicilijansko. A vaš prijatelj?

– On radi sa mnom, ali priča o *passitu* je istinita.

Nacerio se.

– Prepustit ćemo ga njegovoj mucu. Ionako je svježije u kuhinji.

Kuhinja je bila velika četvrtasta prostorija s jednim malim prozorom, tako da je tu vladao polumrak usprkos blještavom suncu vani. Donio je na stol bocu vina, napunio čaše i pozvao me da sjednem. Njegova žena je prhnula od štednjaka poput mračne prikaze s tacnom u rukama, i nestala kroz vrata.

– Dakle, što dovodi *capovog* unuka u Bellonu?

– Serafino Lentini – rekao sam.

Zastao je s čašom na pola puta do usana, a tada ju je opet spustio.

– Htjeli biste se dočepati Serafina? – Na smijao se. – Majko Božja, i ja bih. A *capo* vam je rekao da mi se javite? Ne razumijem. Udruženje traži Serafina već gotovo dvije godine. Zadao nam je mnogo briga, a ovdašnji ljudi ga štite. – Otpio je malo vina i uzdahnuo. – Vrlo obeshrabrujuće.

– Što pokušava postati? – rekao sam. – Drugi Giuliano, ili Robin Hood?

Plijunuo je na pod.

– Serafino je isti kao i svi mi ostali, želi biti prvi, ali povremeno pomaže pastirima ili spriječi deložiranje neke starice, tako da misle da iz njega sije sunce. Prije šest mjeseci je blizu Frentinija opljačkao

lokalni autobus koji je nosio plaće u zadrugu; pucao je u šofera i činovnika banke. Šofer je umro nakon dva dana.

– Doista opasan čovjek – prokomentirao sam.

– Divlji – rekao je. – Nikad nije odrastao. Treba imati na umu da je mnogo prepatio u rukama policije kad je bio mlađi. Izgubio je vid jednog oka. Lično mislim da se nikad nije oporavio od toga. Ali, zašto ga tražite?

Rekao sam mu onoliko koliko je trebalo, a kad sam završio odmahnuo je glavom.

– Ali to je ludo. Ne možete se ni nadati da ćete prići blizu Serafina. Evo, pokazat ću vam.

Otvorio je ladicu i izvadio zemljopisnu kartu područja u velikom mjerilu. U detalje je prikazivala cijelo područje Monte Cammarate.

– Ovdje se Serafino sada nalazi. – Pokazao je mjesto na karti s druge strane planine, otprilike četiristo pedeset metara ispod vrha. – Tamo se nalazi pastirska koliba pokraj jednog potoka. Uvijek je koristi, osim kad je u bijegu. Nisam skrivao svoje iznenađenje.

– Sigurni ste?

Tužno se osmjehnuo.

– Dopustite da vam objasnim životne činjenice. Znati gdje je Serafino i uhvatiti ga tamo dvije su različite stvari.

Svaki pastir s planine ga obožava, svaki čuvar koza. Imaju sistem signala s litice na liticu koji ga obavještava o nečijem dolasku dok taj još ima pred sobom tri ili četiri sata napornog penjanja. Pokušavao sam ga uhvatiti uz pomoć lokalnih gorštaka, nama odanih ljudi. Nikad nismo uspjeli.

– Koliko ljudi ima uz sebe?

– U ovom trenutku tri. Braću Vivaldi i Joea Ricca.

Proučavao sam kartu dvije ili tri minute, a zatim sam ga zamolio da mi detaljno opiše to područje. Nisu mi bile potrebne bilješke, jer sam ovako nešto već ranije često činio.

Na kraju sam kimnuo i složio kartu.

– Mogu li ovo zadržati?

– Svakako. Uviđate li da je to nemoguće izvesti?

– Naprotiv – nasmiješio sam se. – Osjećam više samopouzdanja nego ranije. Mislim da ću se sada prošetati. Želio bih malo razgledati uokolo. Vidjet ćemo se kasnije.

Zasljepljen iznenadnim blještavilom, zastao sam na vratima i stavio naočale za sunce. Rosa je sjedila za stolom koji je bio najbliži kolima, s tačnom ispred sebe. Nije bila sama. Dva primjerka koji su lijeno sjedili na rubu stola, bili su tipični predstavnici mlađih ljudi kakve se još moglo naći u ovom kraju. Grubih lica izmučenih napornim životom, otrcane i zakrpane odjeće, šupljih čizama, s platnenim kapama koje drugdje u Evropi pripadaju prošlom vremenu.

Rosa je sjedila uspravno i ukočeno, pušila je cigaretu i zagledala se u prazno. Jedan je nešto rekao, što nisam uspio čuti, i dobio ostatak njene kave u lice.

Muškarcu sa Sicilije žena postoji da bi bila iskorištavana, da čini ono što joj se kaže. Nezamislivo je da ga žena javno ponizi. Nekoliko djece koja su stajala okolo se nasmijalo, a on ju je bijesno zgrabio preko stola i podigao na noge, spreman da je udari drugom rukom.

Uhvatio sam ga za rame i okrenuo. Jedan dugi trenutak smo se gledali, a izraz lica mu se već počeo mijenjati kad sam ga pljusnuo nadlanicom. Nisam izustio ni riječi. Rukom je prekrpio obraz, a prijatelj ga je potezao za rukav.

Hodali su natraške bezizražajnih lica, okrenuli se i brzo otišli. Rosa mi se pridružila zakopčavajući jaknu.

– Što biste učinili da su obojica navalila na vas? Pucali?

– Ali nisu – primijetio sam.

– Ne, u pravu ste, nisu ludi da se petljaju s mafijom.

– A kako bi mogli znati da se petljaju s mafijom?

– Ne igrajte se sa mnom, gospodine Wyatt. Jeste li se pogledali u ogledalo u zadnje vrijeme? Riječ *mafioso* ispisana je na vama tako jasno da to svi mogu vidjeti. Samopouzdanje, moć, tiha arogancija. Pa, čak onom jadnom bijedniku niste ništa ni rekli. To je bilo najveće poniženje.

– Za vas ili za njega? – Podigla je ruku, ali sam je zaustavio. – Jadna Rosa. Nosite najlonsko rublje i haljine iz Londona ili Pariza, a osjećate se zbog toga krivom. Zašto? Postoje li braća i sestre koji još uvijek žive u. ovakvom svinjcu?

– Tako nekako. – Kimnula je. – Vi ste vrlo pametni, zar ne, gospodine Wyatt?

– Stacey – rekao sam. – Zovite me Stacey. Hajde da sad prošetamo.

Iza sela otkrili smo ugodan proplanak koji se spuštao nalijevo, prema stražnjoj strani prvog brda. U podnožju se mogao vidjeti mračni rub šume, zatim gole stijene i vrh koji se jedva nazirao u magličastom lelujanju jare.

Iz auta sam donio dalekozor, a kartu koju mi je dao Cerda raširio sam na zemlji i pažljivo usporedio neke oznake sa stvarnom situacijom.

– Može li se izvesti? – upitala je kad sam složio kartu i spremio dalekozor u futrolu.

– Čini mi se.

– Ali mi nećete reći kako?

– Mislio sam da ste se samo došli provozati?

Udarila me po ramenu stisnutom šakom.

– Mislim da ste u stanju čovjeka naljutiti kao nitko drugi.

– Dobro – rekao sam. – Hajde da sada zaboravimo sve osim kako je ovdje ugodno. Provest ćemo poslijepodne poput bezbrižnih ljubavnika i pričati jedno drugome ugodne laži.

Nasmijala se zabacivši glavu, ali kad sam je uhvatio za ruku nije je povukla.

Na padinama smo našli divlje orhideje, srebrnoplave encijane i mnoge druge vrste cvijeća svih mogućih boja.

Šetali smo sat vremena, a tada smo se ispružili u udubini ugrijanoj suncem, pušili i razgovarali.

Bio sam u pravu. Rodila se u selu vrlo nalik Belloni u provinciji Messina. Njen ujak, udovac, bio je vlasnik male kavane u Palermu, a njegova jedina kćerka je umrla. Trebao je nekoga tko bi zauzeo njeno mjesto u poslu, a nijedan Sicilijanac ne bi ni u snu doveo stranca ako netko iz porodice odgovara zahtjevima.

S osamnaest godina udala se za vlasnika slične kavane, čovjeka srednjih godina koji joj se zahvalio tako što je već slijedeće godine preselio na drugi svijet.

Stekao sam dojam da je Hoffer tamo zalazio i da mu se ona svidjela, ali o detaljima nije previše pričala. Važno je bilo da je sposobna pretvoriti se u ono što je on želio, u rafiniranu svjetsku damu, a to sigurno nije bilo lako, čak ni s njenom hrabrošću i inteligencijom.

I ona je meni postavila nekoliko pitanja na koja sam joj odgovorio, što je i mene samog iznenadilo. Ništa značajno, naravno, a tada je počinila veliku grešku.

– To je nevjerojatno – rekla je. – Ponašate se gotovo ljudski. Teško vas je zamisliti da ubijate onako nemilosrdno kao sinoć.

– Znači, znate o tome? – rekao sam. – Tko vam je rekao?

– Pa, pukovnik Burke. – Odgovorila je prije nego je mogla promisliti.

– Bila sam prisutna kad je rekao Karlu.

Hoće li ikad išta više imati smisla? Glasno sam se nasmijao, a ona me upitala što je tako smiješno.

– Život – rekao sam. – Jedna velika šala. Polegnuo sam je i poljubio. Ležala je zureći u mene, mirna lica i gotovo bezizražajna pogleda. Nije me pokušavala zaustaviti dok sam joj otkopčavao bluzu i uvukao ruku kojom sam joj obuhvatio dojku. Bradavica je procvala pod mojim palcem, a na čelu sam joj primijetio sitne kapi znoja.

Obrisao sam ih poljupcem i nasmijao se.

– Uopće se ne može sumnjati da je komplet s hlačama najveći zaštitnik ženske kreposti od vremena pojasa nevinosti. Gotovo nerješiv problem.

– Ali ne sasvim – rekla je.

– Ne, ne sasvim.

Opet sam je poljubio, a ovaj put su mi se njene ruke obavile oko vrata i privukle me bliže. Doista je bila vrlo poželjna, ali tako nepouzdana.

U selo smo se spustili drugim putem, tako da sam, s udaljenosti od stotinjak metara, mogao vidjeti preko zida u vrt iza krčme. Crveni *alfa romeo* bio je parkiran u suši, a dva čovjeka su razgovarala na ulazu. Pogledavši kroz dalekozor otkrio sam da su to Cerda i Marco Gagini.

Rosa se udaljila jer je brala poljsko cvijeće. Nisam joj ništa rekao, štoviše, ni Cerdi kad smo se vratili u krčmu.

Burke je tada već bio na nogama, a izgledao je i ponašao se prilično odvratno. Na povratku sam ga smjestio na stražnje sjedište, a Rosa je sjedila uz mene.

Suzdržavao se najmanje sto metara, a tada je eksplodirao.

– Dakle, zar mi nećeš reći, za boga miloga? Što si otkrio?

– Gdje se Serafino zadržava.

– Možemo li doći do njega?
– Čini mi se. Sjećaš se misije u Lagoni?
– Kamo smo se spustili padobranima radi opatica? – Namrštio se. –
To sada predlažeš?
– To je jedini način – rekao sam. – Možeš li nabaviti opremu? –
Kimnuo je.
– Tu neće biti teškoća. Dat ću da se sutra doveze avionom s Krete.
Čuj, jesi li siguran?
– Sve ću ti detaljno objasniti kad se vratimo – rekao sam mu. –
Zašto sad ne pokušaš još malo odspavati? – Kiselo se nasmijao.
– Spavati? Nikad više neću spavati.
Skupio se u kutu, a ja sam ušao u prvi zavoj izazvavši oblak
prašine. Nasmiješio sam se kad sam letimično pogledao u retrovizor.
Stigli smo u Palermo malo prije noći, a Burkea sam podsjetio da
moramo još nešto obaviti prije povratka u vilu. Otišli smo u Hofferovu
banku, predočili njegov ček i pretvorili ga u mjenicu koja se ima
ispostaviti u korist švicarske banke koju sam ja imenovao. Pohranili
smo je u trezoru banke odakle ju se moglo podići uz predocenje
ključa kojeg su nam dali i uz njegov potpis.
Burkeu se to nije nimalo sviđalo, uglavnom zato jer sam ga natjerao
na to protiv njegove volje. Službenik mi je dao veliku čvrstu
svijetlosmeđu kuvertu da spremim mjenicu, a Burkeu sam dao da je
zapečati što ga je malo odobrovoljilo. Rekao sam mu da može
zadržati ključ, pa ga je pažljivo spremio u lisnicu.
Iz nekog razloga još uvijek nije izgledao stvarno zadovoljan. To mi
je bilo prilično drago.

9.

HOFFER se još nije vratio kad smo stigli u vilu. Rosa se otišla okupati, a upravo to sam i ja htio učiniti, ali je Burke, čini se, opet oživio.

– Trebao bi popiti kavu i istuširati se prije nego se Hoffer vrati – rekao sam mu. – Ako te vidi ovakvog zabrinut će se za svoju investiciju. Postigao sam nekakav učinak.

– Dovraga i Hoffer. Potreban sam mu, a on to prokleta dobro zna. Sad želim čuti. Želim znati što si danas otkrio tamo gore.

Udovoljio sam mu toliko da sam ga slijedio kroz predvorje do terase. Piet i Legrande su sjedili za stolom i igrali karte, a boca nečega je stajala između njih. Piet je skočio na noge čim je Burke stigao, a lice mu je opet zasjalo nekim unutaršnjim žarom.

– Hvala bogu! – rekao je Legrande. – Ovdje je danas bilo veselo kao na groblju. Kad ćemo krenuti u akciju?

– Uskoro. – Burke je našao vremena da se nasmiješi Pietu i stisne mu ruku. – Donesi nam kavu, momče, pa ćemo preći na posao.

Piet je brzo otišao, Burke je sjeo na njegovu stolicu, stavio poslužavnik s čašama i bocom na pod i pogledao me podigavši glavu.

– U redu, Stacey, da čujemo.

Izvadio sam kartu koju mi je dao Cerda i raširio je preko stola. Najprije sam ukratko prepričao razgovor s vlasnikom krčme, a tada sam im pokazao mjesto gdje se, po njegovu mišljenju, nalazi Serafino. Piet se otprilike u to vrijeme vratio s poslužiteljem koji je nosio kavu. Trebalo mi je samo nekoliko minuta da im opišem teren, a zaključio sam svojim vlastitim rješenjem problema.

Legrande je izgledao potišteno. Budući da je služio vojsku u kolonijalnoj padobranskoj jedinici u Indokini, a kasnije u Alžiru, imao je isto toliko iskustva u tome kao i Burke, ako ne i više.

– Ne sviđa mi se – rekao je. – Noćno spuštanje u takvom kraju znači tražiti nevolju. Treba samo da jedan od nas slomi nogu pa smo nadrljali.

– To je jedini način – rekao sam. – Inače možemo slobodno spakirati stvari i otići kući.

– Stacey ima pravo – žustro je rekao Burke. – Nemamo izbora. Hajde da sada dogovorimo detalje.

Ustao sam.

– Morat ćete se snaći bez mene. Ja izlazim. Pogledao me namrštvivši se.

– Ne budi smiješan. Moramo sve ovo organizirati.

– To je tvoj posao. Ti bi trebao donositi odluke. Ja sam proveo dugo toplo poslijepodne sređujući situaciju za tebe, a ti si se izvalio na leđa napunivši se alkoholom.

Postao sam svjestan da se oslanjam na stol i da se prvi put javno sukobljavam s Burkeom. Kao da Piet i Legrande nisu ni bili tamo, kao da smo potpuno sami. Lice mu se pomalo zbunjeno namrštilo, a u očima mu se pojavilo nešto nalik bolu.

Znao sam da me želio upitati zašto. Umjesto toga tiho je rekao:

– Dobro, Stacey, ako tako želiš.

Vratio se proučavanju karte, a ja sam se uspravio. Legrande je djelovao potpuno smeteno, ali Piet je probljedio od bijesa. Obojicu sam ignorirao i izašao.

Istuširao sam se, navukao stari kućni ogrtač i vratio se u spavaću sobu brišući kosu. Upravo u tom trenutku otvorila su se vrata i ušao je Piet Jaeger.

Zalupio je vratima i bijesno se zagledao u mene.

– Kakvo je to proketo ponašanje? Osramotio si ga pred svima nama, čovjeka koji je za tebe učinio više od ikoga na svijetu.

– Reću ću ti što je učinio za mene – rekao sam. – Naučio me tri stvari. Pucati u neprijatelja iz zasjede umjesto oči u oči; ubiti, a ne raniti, i da je bolje pucati u leđa nego u prsa. Krasna naobrazba. O, bilo je još nekih detalja, ali to su glavne značajke.

– Sve mu duguješ. – Piet je bio gotovo izvan sebe. – Dvaput te spasio. Rekli smo da nećemo vući sa sobom ranjenike, ali u kritičnom trenutku, kad su te ranili u nogu, što je učinio?

– Prisilio ih je da me nose. Volio bih znati zašto.

– Pokvarena svinjo. – Njegov južnoafrički naglasak je postao izrazitiji. – Vrijedi tri puta više od tebe, u svakom trenutku. Nisi zaslužio ni da mu očistiš cipele.

Na neki mi ga je način bilo žao. Pretpostavljam da je mnogo njegova bijesa proizlazilo iz čiste ljubomore. Tek sam sad shvatio da voli Burkea i vjerojatno je uvijek šutke trpio zbog mene. Bio sam s Burkeom od početka, a imao je pravo, prema nepisanom zakonu

među plaćenicima, trebao sam dobiti metak u glavu da ne bih živ pao u ruke *Simbama*. Ali Burke je naredio da me nose. Za Pieta je to moralo biti isto tako teško kao da ima komad stakla u utrobi.

– Hajde, gubi se – rekao sam. – Idi i poravnaj mu bore na čelu ili ono što već radite na noćnoj straži.

Snažno je zamahnuo. Bio je to udarac koji bi mi otkinuo glavu s ramena da me pogodio. Da to spriječim otkotrljao sam se unatrag preko kreveta. Znao sam da nemam šanse u poštenoj borbi. On nije bio u zatvoru u posljednje vrijeme, tako da je u boljoj formi nego ja, a imao je i dvanaest kilograma prednosti u težini.

Popeo se na krevet pokušavajući me dohvatiti, zapleo se u plahte i pao na lice. Šutnuo sam ga u glavu, čime nisam mnogo postigao jer sam bio bos, ali ga je udarac ipak malo ošamutio, a kad je opet stao na noge imao sam u ruci *smith and wesson*.

– Tako mi boga, sad ću te srediti, Wyatt.

Bacio se naprijed, a moj hitac otkinuo mu je jagodicu lijevog uha. Vrisnuo je poput žene, a rukom je prekrio stranu glave odakle mu je šiktala krv. Užasnuto je buljio u mene, a vrata su se naglo otvorila i na njima se pojavio Legrande. Trenutak kasnije Burke ga je gurnuo u stranu i ušao s *browningom* u ruci.

Moram priznati da se brzo ubacio između nas.

– Za boga miloga, što se ovdje događa?

– Bolje da svog prokletog malog ljubavnika odvedeš odavde ako ga želiš sačuvati u jednom komadu – rekao sam. – Ovaj put sam ga samo okrznuo. S isto takvim zadovoljstvom zabio bih mu dva u trbuh, pa može lijepo pomalo umirati.

U meni se probudilo dobrih devedeset posto bijesa, pa sam čak dopustio da mi ruka koja je držala revolver malo zadrhti. Sve to zajedno izuzetno je djelovalo na Burkea. Napela mu se koža preko jagodica, nešto se pokrenulo u njegovim očima iz kojih je u mene gledala mržnja. Mislim da sam tada, upravo u tom trenutku, shvatio da je među nama konačno sve gotovo. Da se sve što je bilo pretvorilo u prah i pepeo.

Spustio je ruku s *browningom*, okrenuo se i uzeo Pieta za ruku.

– Bolje da ti to malo pogledam.

Izašli su bez riječi. Legrande je oklijevao i polako rekao:

– Čuj, Stacey, možda bi trebali porazgovarati.

Nikad ga nisam vidio tako zabrinutog.

– Izlazi, ne gnjavi me – rekao sam. – Već mi je svih vas dosta.

Gurnuo sam ga u hodnik i zalupio vrata. Teško sam obuzdao smijeh. *Dakle, ja sam sad postao podivljali Stacey?* Neka to pokušaju shvatiti.

Tek sam kasnije, sam i u tišini, otkrio da mi je ruka doista počela drhtati. Bacio sam *smith and wesson* na krevet i na brzinu se obukao.

Zadržao sam ključeve *fiata* koji je još uvijek bio tamo kad sam sišao u dvorište. Kad sam sjeo za volan stigao je Legrande i otvorio druga vrata.

– Moram razgovarati s tobom, Stacey. Ne znam na čijoj sam strani.

Odmahnuo sam glavom.

– Ne bi bio dobrodošao tamo kamo ja idem.

– Onda samo do sela. Ima tamo jedna kavana. Možemo nešto popiti.

– Kako hoćeš, ali ne mogu se dugo zadržati.

Ukrcao se, pa smo se odvezli. Pripalio je jednu od svojih vječitih *gauloisea* i naslonio se u sjedištu s izrazom određene potištenosti na tvrdom seljačkom licu. Ličio je na Baska više no ikad, što nije bilo iznenađujuće s obzirom na to da potječe iz sela blizu Andorre.

Bio je šutljiv čovjek, jedan od najefikasnijih ubojica koje sam ikad upoznao, ali mislim da mu to nije bilo prirodno. Nije bio okrutan po prirodi. Vidio sam kako je trideset kilometara, kroz najgori kraj u Kongu, nosio dijete jer ga nije želio ostaviti da umre. Više je bio proizvod svojeg vremena no išta drugo. Bio je član Pokreta otpora za vrijeme rata, a prvog čovjeka je ubio kad mu je bilo četrnaest godina. Kasnije su došle godine krvavih sukoba u močvarama Indokine, poniženje u Djen Bjen Puu iza kojeg je uslijedio vijetnamski zarobljenički logor.

Ljudi poput njega, koji su prošli pakao, zaklinjali su se da se tako nešto neće nikad ponoviti. Čitali su Mao Zedongova djela o gerilskom ratovanju, otišli u Alžir i tamo se borili u sličnom ratu protiv istog bezimenog neprijatelja, uzvraćali vatru vatrom, samo da bi na kraju doživjeli veće poniženje no ikad. Legrande je završio na strani OAS-a, a u Kongo je došao bježeći pred još jednim porazom.

Ponekad sam se pitao kakav je cilj imao u životu, a dok smo sjedili u maloj kavani uz svjetlost svijeća izgledao je star i istrošen, kao da je učinio sve što se moglo učiniti.

Ispio je konjak koji je naručio i zatražio drugi.

– Što nije u redu između tebe i pukovnika, Stacey?

– Ti mi reci. Odmahnuo je glavom.

– Promijenio se, samo u posljednjih šest mjeseci se promijenio. Bog zna zašto, ali nešto ga muči, to je sigurno.

– Ne mogu ti pomoći – rekao sam. – Tap kam u mraku kao i ti. Možda ti Piet može reći. Čini se da su čvrsto povezani.

Iznenadio se.

– To već godinama traje, još od Kasaija.

Mislio sam da znaš. Nasmiješio sam se.

– Donedavna sam vjerovao samo u heroje iz priča. Kad je počeo piti?

– Počelo je uz ostale promjene, a pije samo kad je sam. To mi se ne sviđa. Misliš li da je dorastao ovom poslu?

– Nećemo znati dok ne vidimo. – Ispio sam konjak i ustao. – Sad moram ići, Jules. Možeš li se sam vratiti? Kimnuo je i pogledao me s čudnim izrazom na licu.

– Možda je poput mene, Stacey, možda je predugo ostao živ. Ponekad osjećam da ne mam pravo biti ovdje, možeš li to razumjeti? Ako tako razmišljaš dovoljno dugo, potpuno iz gubiš osjećaj za stvarnost.

Njegove su me riječi progonile dok sam išao ka *fiatu* i odvezao se.

Bechstein je imao divan zvuk, kao i uvijek, dok sam čekao da mi se pojavi djed. Malo sam svirao Debussvja i prvi od tri kratka dijela Ravelove Sonatine. Iza toga sam postao ambiciozniji, izabrao malo muzike i odsvirao Bachov preludij i fugu u E molu. Dražesne, ledene stvari koje su još uvijek zvučile predivno, čak i ako je moja tehnika oslabila tokom godina.

Još uvijek nije bilo ni znaka od njega kad sam završio. Potražio sam ga i iznenadio se kad sam ga našao kako sjedi na terasi s bocom i čašama pred sobom.

– Nisam ti želio smetati – rekao je. – Slušao sam odavde. Lijepo je zvučilo. – S daljine.

Nasmiješio se i napunio mi čašu vrlo dobrom *marsalom*. Nije to bilo moje omiljeno piće, ali to nisam mogao reći ni da mi je život o tome ovisio jer se iznenada, bez posebnog razloga, među nama javila prisnost. Nešto vrlo stvarno, nešto što nisam želio izgubiti.

– Kako si se snašao u brdima? – upitao me.

– Zar ti nije Marco podnio izvještaj? Još se nije vratio?

Uspio je navući izraz neodređene zbunjenosti, što nije ostavilo nikakav dojam na mene.

– Marco je cijeli dan proveo u Palermu, kao i svakog petka. To je za nas najvažniji dan u tjednu. Provjeravanje utrška, posjet banci. Znaš kako je u poslu? – Nasmiješio sam se.

– Dobro, igrat ćemo igru na tvoj način. Vidio sam Cerdu koji mi je rekao gdje on misli da bi se moglo naći Serafina. Uхватiti ga tamo je sasvim nešto drugo, s pastirima koji zvižde sa svake litice, ali je izvedivo.

– Smije li se znati kako? Neznatno se namrštitio kad sam mu rekao.

– Već si ranije radio tako nešto?

– O, da, ja sam pravi komandos.

– Ali skakati po mraku u takvom kraju čini se neobično opasnim.

– Moguće, ali se može izvesti.

– Zašto, Stacey? Zašto to želiš učiniti? Zašto vodiš ovakav život?

– Uvijek razlog može biti novac. Odmahnuo je glavom.

– O tome smo već razgovarali. To nije dovoljan razlog. Ne, kad gledam tebe vidim sebe od prije četrdeset godina.

Mafiosa do srži.

– To je još jedan način kojim se može reći da mi se igra sviđa – rekao sam. – A to je divlja, krvava mala igra, ali jedino što imam. To i Burke.

Ustao sam i odšetao do ruba terase, a on je blago rekao:

– Ne sviđa ti se?

– To je nešto dublje. Ljudi mi neprestano govore da je on stvorio od mene ovo što jesam, a već sam se umorio to slušati. – Okrenuo sam se da ga pogledam. – Naučio me da je, ako već ubijaš, svejedno hoćeš li to učiniti s leđa ili s lica. Ali nije u pravu.

Očajnički sam želio da me shvati, više no što sam išta u životu želio. Sjedio je i ozbiljno me gledao.

– Bez pravila nema ničega, sve gubi smi sao. Ako postoje pravila, još uvijek ima nečega za što se možeš uhvatiti.

Kimnuo je s blagim osmijehom na licu.

– Još nešto što si donio iz one tvoje Jame, Stacey?

– Pretpostavljam.

– Onda je vrijedilo. – Izvadio je cigaru. -Sad budi dobar dječak i vrati se klaviru. Odsviraj mi opet omiljeni komad tvoje majke.

Glazba je bila savršena i dovela mi ju je natrag kao da je živa. Sva tuga života, sva ljepota, zaustavila se u izuzetnom trenutku koji se činio beskrajnim.

Osjetio sam suze na licu dok su zamirali posljednji tonovi.

Kad sam se vratio vidio sam da je stigao Hoffer, a u predvorju se odvijala neka vrst ratnog vijeća. Burke je izgledao potpuno drugačije. Obrijao se i obukao laku košulju s epoletama koje su mu davale vojnički izgled.

Ali promjena je bila dublja. Iz njega je izvirala energija i autoritet kojeg nisam osjetio otkad sam se vratio. Kad sam ušao podigao je pogled s karte i mirno rekao:

– A, tu si, Stacey. Upravo sam razmatrao situaciju s gospodinom Hofferom.

Piet je stajao u pozadini sa zavojem na lijevom uhu, a Legrande je bio pokraj njega. Južnoafrikanac me uopće nije pogledao dok sam se približavao stolu.

– To je prokleta dobra ideja – rekao je Hoffer trljajući ruke. – Pukovnik Burke mi je rekao da je to prvenstveno vaš prijedlog.

Burkeov glas je bio jednoličan i bezbojan kad ga je prekinuo.

– Problem je kako doći do Serafina prije nego shvati da smo tamo. Njegov logor je visoko, koliko smo razumjeli, oko tisuću tristo metara na istočnim padinama planine. Namjeravamo se noću spustiti na visoravan koja se nalazi oko tristo metara ispod vrha sa zapadne strane.

– Tada ćete se prebaciti na drugu stranu i uhvatiti ga bez gaća?

Hofferov izbor riječi nije bio naročito sretan s obzirom na okolnosti, ali je Burke kimnuo.

– Morali bi prijeći vrh barem do zore. S druge strane se nalazi šuma oko tristo metara ispod vrha. Hrast, breza i nešto crnogorice, ko liko

sam shvatio. Kad jednom stignemo tamo imat ćemo dovoljno zaklona na zadnjem dijelu puta.

Hoffer je djelovao iskreno uzbuđen dok je proučavao kartu.

– Znete li nešto? Prvi put stvarno vjerujem da postoji šansa. Popijmo svi za to.

– Drugi put, ako nemate ništa protiv – rekao sam. – Koristilo bi mi da rano odem spavati. Dan je bio dug.

Bio je prilično ljubazan, a kako me nitko nije prisiljavao da ostanem, napustio sam ih i otišao u svoju sobu. Nisam mogao zaspati. Ležao sam s otvorenim francuskim prozorima zbog vrućine, a uskoro je počeo pljusak. Otprilike u to vrijeme stigla je Rosa.

Skinula je svileni kimono koji je imala na sebi.

– Gledaj, nema kompleta s hlačama.

Tresla se kad se uvukla do mene, iako nisam znao da li od želje ili od hladnoće. Nije bilo važno ni da li je došla svojevolarjno ili ju je poslao Hoffer. Bilo je ugodno ležati u tmuni s njenom glavom na ramenu, slušajući kišu, čak i kad je utonula u san.

10.

KAKO sam kasnije saznao, Burke nije otišao u krevet. Umjesto toga odletio je *cessnom* na Kretu da pokupi nekoliko stvari koje će nam trebati, a vratio se u subotu ujutro, malo prije jedanaest sati.

Budući da je nedjelja uobičajeni dan za odmor, činilo se da je to najpovoljnije vrijeme da uhvatimo Serafina na spavanju, a to je značilo da krećemo ove noći. Bio je gotovo pun mjesec, što se nije naročito sviđalo Burkeu, ali je sad, kad su se stvari počele razvijati, nestrpljivo očekivao pokret, pun energije i elana.

Koristili smo mali privatni poljski aerodrom, zapravo pašnjak za krave, s hangarom u kojeg je jedva stala cesna.

Avion je bio model 401 s osam sjedala koja smo za početak izvadili. Posebna pogodnost bila su vrata na sredini aviona koja će nam omogućiti slobodan izlaz, nešto što nam je bilo prijeko potrebno, ako smo sva četvorica željeli izaći na vrijeme da se spustimo jedan blizu drugoga.

Pilot, čovjek po imenu Nino Verda, nekad je pripadao talijanskim zračnim snagama; mogao je imati trideset godina i bio, prema Hofferovim riječima, najbolje što se moglo kupiti novcem. Morao je biti. Da bi letio takvim krajem po mraku, nisko nadletio planinu visoku tisuću osamsto metara i spustio nas s visine od dvjesto četrdeset metara na visoravan, morao je biti genije.

Koristili smo padobrane tipa X, vrstu kojom su se služili britanski padobranici prije nego su se prebacili na nove, NATO-ve. Burke je više volio tip X. Brže su se spuštali i njima se moglo točnije upravljati. Rezervni padobranci bili su istog tipa i jednaki onima koje smo upotrijebili u Kongu.

Naše je oružje prema nekim standardima bilo nekonvencionalno, ali dokazano u borbama, u jedinom stvarnom testiranju. Upotrebljavali smo kinesku A.K. jurišnu pušku, vjerojatno tada najpouzdaniju automatsku borbenu pušku na svijetu, i novu izraelsku mašinku uzi, koja je u svakom pogledu bila bolja od sterlinga.

Svakome dvije granate, komandoski nož... popis je izgledao beskrajn. Burke je čak izvršio provjeru, a svi smo pripremili svaki dio opreme zajedno s padobranskim kombinezonom.

Toliko je puta ponovio tok operacije uz kartu i štopericu, da je kasno navečer čak i Piet Jaeger djelovao iscrpljeno. Prema meni se

ponašao kao i prema ostalima. Pretpostavljam da se i najmanji formalizam među nama mogao pripisati izuzetnoj situaciji.

Za večerom je Hoffer bio sušta veselost. Sve je moralo biti samo najbolje, iako je Burke strogo zabranio alkohol. No, hrana je bila izvrsna. Na moje iznenađenje, bio sam pri apetitu. Za stolom se nalazila i Rosa u prekrasnoj odjeći, izgledajući apsolutno veličanstveno.

Kasnije nas je Burke još jednom detaljno proveo planom uključivši i način povratka, ako sve bude u redu. Procijenio je da će nam trebati osam ili devet sati do mjesta na cesti za Bellonu, gdje bi nas trebao čekati Hoffer s potrebnim prijevozom.

Ozbiljno se rukovao sa svima, kad je Burke završio, i održao mali govor o tome koliko cijeni ovo što činimo i kako se nada da će uskoro ponovo biti sa svojom pastorkom, ako bog dozvoli, što je po mom mišljenju bilo pretjerivanje.

Kasnije, dok sam se presvlačio u svojoj sobi, pojavila se Rosa. Zatvorila je patentni zatvarač mog kamuflažnog odijela i poljubila me u obraz.

– Od tebe ili od Hoffera? – rekao sam.

– Od mene. – Lagano mi je dotakla lice. – Vрати se živ i zdrav.

Oklijevala je na vratima i pogledala me s čudnim izrazom na licu. Željela je govoriti, strašno mi je željela nešto reći, ali se očajnički bojala posljedica.

Iznenada su me preplavili osjećaji sklonosti prema njoj, kimnuo sam i nasmiješio se.

– Nemoj ništa reći, Rosa, ne ako ga se istinski bojiš.

– Bojim ga se – rekla je blijedog lica. – Zna biti okrutan, vrlo okrutan, Stacey. Ne možeš to ni zamisliti.

– Reci mi kad se vratim, kad više ne bude važno. – Otvorio sam vrata i poljubio je onako kako treba poljubiti ženu, upijajući njenu ženstvenost. – Ja mogu svašta preživjeti, Rosa Solazzo, pogotovo Hoffere ovog svijeta.

Kad je otišla prikopčao sam pojas sa *smith and wesson* u futroli i namjestio beretu. Čovjek koji je zurio u mene iz ogledala bio je stranac, netko od prije Jame. Što je tražio ovdje? Bilo je to pravo pitanje, ali postavljeno u pogrešno vrijeme, pa sam izašao, spustio se u predvorje i pridružio ostalima.

Cessna 401 letjela je brzinom od četriristo dvadeset kilometara na sat, što je značilo da možemo očekivati da ćemo za dvadeset minuta biti nad ciljem. Odgodili smo polazak za sat vremena jer je noć za Burkeov ukus još uvijek bila previše svijetla, ali nije dolazilo do naoblake koju su obećali meteorolozi, pa je u jedan izjutra nerado dao znak za polazak.

Verda je kod uprave u Punta Raisi prijavio unutrašnji let za Gelu, samo za slučaj ako netko postavi pitanja, a ionako smo letjeli u tom pravcu. Malo skretanje odvest će ga u područje iskakanja, a u roku od nekoliko minuta može se vratiti na kurs.

Uključujući i obuku u Kongu, sve zajedno skakao sam devet puta, znači da će ovo biti deseti, lijepi okrugli broj.

Nikad mi se nije naročito sviđalo skakati. Padobranac je nespretno stvorenje kojeg sputava njegova oprema. Padobran tipa X težak je dvanaest i pol kilograma, a rezervni ima jedanaest kilograma. Dobra težina za početak. Ako se tome doda ranac u kojem se nalazi sve ostalo i koji može imati do četrdeset pet kilograma, nije čudno da je jedini mogući put prema dolje.

Čak i to što smo odstranili sjedala dalo nam je jedva dovoljno prostora za manevriranje sa svom tom opremom. Burke je postavio konop po kojem ćemo izlaziti prema vlastitoj zamisli, a on i Verda su pažljivo odstranili vrata u sredini aviona, što je bilo u redu sve dok netko ne ispadne prije dolaska na cilj.

Mnoge misli su mi prolazile glavom dok je *cessna* glatko uzlijetala, a ja sam s ostalima sjedio na podu. Kocka je bačena, mi smo na putu i nema odustajanja, a ja još uvijek nisam ni u što bio siguran, osim da mi svi lažu, uključujući i Rosu.

Iz nekog neobjašnjivog razloga, ovo posljednje je boljelo, a kad sam preispitao svoje osjećaje, s iznenađenjem sam shvatio da mi se svidjela. Imala je hrabrosti i neku posebnu vrstu integriteta. Znao sam, bez ikakve sumnje, da je zadnji put došla u moju sobu na vlastitu inicijativu. Došla se pozdraviti jer je to željela, a ne zato jer ju je Hoffer ili netko drugi prisilio.

Letjeli smo na dvije tisuće četriristo metara i imali smo doista spektakularan pogled. Lanci planina, vrhovi i izbočine bijelili su se na mjesecini, a između njih vidjeli smo mračne sjene dolina.

Putovanje je prošlo bez incidenta i to tako brzo da nas je gotovo šokiralo brzo miganje crvenog svjetla koje je Verda uključio. Pogledavši kroz prozor vidio sam oštri vrhunac Monte Cammarate sa zapadne strane, a zatim, kad smo se usmjerili prema dolje, mračnu visoravan u obliku tanjura kamo smo se trebali spustiti, a vidljiva oznaka našeg cilja bio je blještavi slap na mjesečini.

Verda je zaokrenuo u vjetar i toliko se približio strmim stijenama koje su se oko visoravni uzdizale k vrhu, da me nešto steglo oko srca. Načas smo mogli zamisliti što nas očekuje, a tada je zamahom usmjerio *cessnu* u prazninu.

Kad se okrenuo da se opet vrati nad visoravan, ustao je Burke, koji će prvi iskočiti, i zakačio se za konop. Piet ga je slijedio, zatim Legrande, a ja sam bio na začelju. Osjetio sam prazninu u želucu, a usta su mi se osušila dok sam se gegao naprijed s ostalima, uhvaćen u noćnoj mori neizvjesnosti.

Crveno svjetlo je bljesnulo jednom, pa dvaput, *cessna* se zaljuljala, a Burke je izletio kroz vrata. Piet je skočio odmah za njim, a Legrande ih je slijedio u stopu.

Tada je došao red na mene. Vjetar je zavijao uz otvor koji je zjapio. Samo luđak bi se usudio skočiti, rekoh sam sebi, izletjevši naglavce.

Ispustio sam ranac kojeg sam grčevito držao, pa se zaljuljao šest metara ispod mene, na dnu užeta koje mi je bilo prikopčano za pojas. Ja sam se također ljuljao, pod tamnim kaki kišobranom, u tom trenutku nečem najljepšem što sam ikad vidio.

Kad se iskače na visini od dvjesto četrdeset metara potrebno je točno trideset sekundi do prizemljenja, što čovjeku ne daje mnogo vremena da se sredi. Tako blizu stijena bilo je strujanja, pa sam počeo oscilirati. Kao i obično, svjetlo nije izgledalo onako dobro kad smo se našli na otvorenom. Na tren sam ugledao jedan padobran, a zatim i drugi koji je, poput pahuljice čičkove sjemenke, lebdio k sjenama pokraj slapa, a tada mi se i samom naglo približilo tlo.

Nevolja u noćnom spuštanju je u tome da najčešće ne možeš vidjeti tlo, što dovodi do velikog broja lomova u takvim operacijama, jer se ljudi iznenade i spuste previše ukočeno.

Zato mi se sviđao ranac koji se ljuljao ispod mene na kraju konopa od šest metara. Osim ako čovjek ne oscilira previše, ranac prvi udari u zemlju, a mukli udarac obavještava ga da se mora pripremiti.

Točno sam proračunao vrijeme. Ranac je muklo udario o zemlju, a ja sam ga slijedio u djeliću sekunde, otkotrljavši se u zapanjujuće elastično busenje. Opet sam se okrenuo i zaustavio uz izbočinu stijene čiji su me šiljci bockali u rebra.

Ležao sam bez daha, a netko se približio i nagnuo nad mene. Bljesnula je oštrica, ali sam na vrijeme podigao ruku sa spremnim *smith and wessonom*,

– Samo sam ti htio prerezati uže – rekao je Piet Jaeger.

– Jesi li siguran da ti cilj nije bilo moje grlo?

– Drugi put – rekao je. – Kad ne budeš toliko koristan. Kad te više ne budemo trebali.

Zvučilo je kao da tako doista misli. Prerezao je uže kojim sam bio vezan i oslobodio moj ranac. Iskoprcao sam se iz svoje opreme i riješio se padobrana. Sad, kad sam se spustio, vidljivost se činila puno boljom, pa sam mogao vidjeti Burkea i Legrandea kako se približavaju noseći svoje padobrane i rance. Francuz je šepao, ali se pokazalo da nije ništa ozbiljno. On se tolika ljuljao da je udario u zemlju prije ranca, potpuno nespreman. Očito se dobro potresao, ali je to otpisao kao nevažno dok smo se raspakirali.

U rancima su se nalazile komandoske naprtnjače koje su sadržavale vodu i hranu, naše oružje i rezervnu municiju, a kad smo ih ispraznili nestali su u podesnoj provaliji, zajedno s padobranima.

Čučnuli smo u zaklonu od stijena, a Burke je svima pružio čaturicu s konjakom. Dobro sam potegnuo i shvatio da se smiješim, zahvalan što sam živ, opet s dvije noge na zemlji, a tijelom mi struji toplina.

– Nema smisla ovuda se zadržavati – rekao je. – Oдавde idemo ravno na vrh. Moramo ga prijeći i stići do onih stabala dok je još mrak.

To nam nije davalo puno vremena jer je zora službeno nastupala u četiri i deset, pa smo odmah krenuli hodajući u koloni po jedan. Ja sam preuzeo vodstvo jer sam, barem teoretski, znao najviše o terenu. Krenuo sam putem koji nas je vodio ravno uz vodopad.

Noć je bila prekrasna; pun mjesec, tu i tamo poneki oblačić, a svuda su sjale zvijezde. Planine su se prostirale u daljinu, vrh za vrh; hom, a daleko na istoku mjesečina je blistala na snijegom prekrivenom vrhu Etne.

Doline je prekrivao mrak, ali tisuću dvjesto metara niže i nekoliko kilometara nadesno, u pravcu Bellone, nazirao se tračak usamljenog svjetla. Pitao sam se bi li to mogao biti Cerda, budan u razmišljanju o tome kako napredujemo, jer sam bio potpuno siguran da ga je moj djed o svemu detaljno obavijestio.

Cerda je dobar glumac, to se mora priznati. Čak je i revolver kojeg je držao iza leđa bio dio predstave. Ponašao se onako kako sam ja mogao očekivati, vrlo mudro. Jedina pogreška mu je bila što je glumio da ne zna da se Joanna Truscott nalazi u planinama. Malo vjerojatno za čovjeka koji je znao sve što se moglo znati o Serafinu.

Ipak, održali su izvrsnu predstavu s Marcom koji se maknuo s puta u stražnju sobu. Doista se nikome u ovom poslu nije moglo vjerovati, ili mi se tako tada činilo.

Malo poslije tri stigli smo do vrha, pa sam se spustio u udubinu među stijenama i pričekao ostale. Umorio sam se, pa pretpostavljam da još uvijek nisam bio sposoban za ovakvu vrst igre. S druge strane, ni ostali nisu previše dobro izgledali, pogotovu Legrande, a Burke je, čini se, imao poteškoća s disanjem. Opet je pružio naokolo konjak, vjerojatno da bi imao ispriku da i sam popije.

– Za sada je dobro. Imamo malo manje od sat vremena da se spustimo oko tristo metara. Ako to možemo izvesti, mislim da ćemo uspjeti.

Kimnuo je prema meni.

– U redu, Stacey.

Znači, ja sam ih još uvijek vodio. Ustao sam i krenuo, svjesniji no ikada da mi je on za leđima.

Kretanje nije bilo nimalo lako. Zemlja je bila neravna i puna zamki, a budući da je mjesec gotovo zašao, vidljivost s ove strane planine bila je doista vrlo loša. Na mjestima su se nalazile velike plohe škriljevca po kojem je bilo teško hodati kao i po ledu, a odronjavao se pri najmanjem dodiru.

Nakon pola sata zastao sam na maloj visoravni i pričekao ih. Na istoku se već pojavilo zamjetljivo svjetlo na nebu, na rubu svijeta. Znao sam da nećemo uspjeti ako se način kretanja potpuno ne promijeni.

Prvi je stigao Piet, naizgled u odličnoj formi, a zatim Legrande koji se skljojao na zemlju i učinio mi se prilično umornim. Burke je stigao

posljednji. Opet sam primijetio da teško diše.

– Zašto smo stali? – upitao je. Slegnuo sam ramenima.

– Mislio sam da će nam svima koristiti predah.

– Dovraga s tim. Nikad nećemo uspjeti ovakvim tempom.

U glasu mu se osjetilo da mu je dobro i da je ljut, pa sam ga prekinuo brzim pokretom.

– Dobro, ti si šef.

Ponovo sam krenuo nizbrdo, ne štedeći se, povremeno riskirajući, a na jednom mjestu klizio sam dobrih trideset metara na velikom odronu škrljevca za koji mi se učinilo da nikad neće stati. Ni to nije pomoglo. Sivilo zore zateklo nas je kad smo od prvih raštrkanih stabala još uvijek bili udaljeni gotovo stotinu metara.

Nikad se nisam osjećao tako nezaštićenim kao tada dok sam ih vodio niz taj zadnji dio golog obronka. Bilo je točno dvadeset minuta do pet kad sam stigao do prvih stabala.

11.

DOK SE sivilo rasprostiralo šumom čučnuli smo u krug i nešto pojeli. Čini se da je Burkeu bilo dobro sad kad je sjedio, a disanje mu se normaliziralo. Ali na Legrandeu su se vidjele sve njegove godine, pa i više, a lice mu je bilo izbrazdano dubokim borama. Ostario je, u tome je bio problem, previše je ostario za ovakvo poskakivanje.

Čak je i Piet djelovao umorno i kao da mu je hladno, dok je čučao na vlažnoj zemlji s koje se polako dizala maglica. Teška brigada, tako smo uvijek zvali Legrandea i njega. Bilo je trenutaka kad je pogled na tu dvojicu, kako stižu rame uz rame silovito se probijajući poput brzog vlaka, bio dovoljan da klićući ustaneš, ali više nije tako.

Vremena su se promijenila i ljudi su se promijenili s njima, takva je stvarnost i zakonitost života.

Neznatno sam zadrhtao. Nije mi se sviđalo ovakvo sivo svitanje. Podsjećalo me na previše sličnih i mnogo dobrih ljudi kojih više nema. Pripalio sam cigaretu koja je imala odvratn okus, ali sam bio uporan. Burke mi je prišao i razmotao svoju kopiju zemljopisne karte.

– Ne možemo biti više od sto pedeset me tara iznad te pastirske kolibe u kojoj bi se on trebao zadržavati. Možda bi bilo dobro da ti na brzinu izvidiš situaciju. Mi ćemo čekati ovdje. Dat ću ti četrdeset pet minuta. – Tihim glasom je dodao: – Mislim da je Legrandeu potreban odmor. Djeluje mi iscrpljeno.

Ustao sam.

– Čini mi se da si u pravu. Vidjet ćemo se kasnije.

Krenuo sam nizbrdo kroz drveće. Na stjenovitijim obroncima rasli su hrastovi i božikovina, ali sam tada zašao u pojas bukava i borova, pa sam se puno lakše kretao.

Iz grmlja je izletjela lisica i toliko me uplašila da sam je umalo ubio, što bi bilo fatalno za sve nas, ali znao sam da u brdima postoji mnoga druga divljač uz Serafina i njegove momke. Divlje mačke, kune i vukovi, iako su svi nastojali pobjeći u suprotnom pravcu čim bi namirisali čovjeka.

Sad sam dobro napredovao, pa sam ubrzao hod noseći pušku vodoravno u ruci. Povremeno sam se spuštao klizeći niz padine i za petnaest minuta spustio sam se gotovo sto metara.

S moje desne strane tekao je bistri potok. Prešao sam do njega, legao na trbuh i ispljuskao lice vodom. Pomislio sam da je to isto

tako dobar put za silazak kao i bilo koji drugi, a učinilo mi se vrlo vjerojatnim da će svaki pastir sagraditi svoju kolibu što je moguće bliže vodi, pogotovo kad se uzme u obzir kako je u ovom kraju ljeti.

Najprije sam začuo glas, neki prigušeni poluuzvik koji je oštro prekinut. Zastao sam spustivši se na koljeno. Zavladao je tišina, zatim bučno pljuskanje i još jedan oštar uzvik.

Dvaput u životu vidio sam blagorodnu Joannu Truscott, oba puta na slici koju nam je pokazao Hoffer. Na jednoj je bila odjevena za skijanje, a na drugoj za vrtnu zabavu u Buckinghamskoj palači. Teško je bilo povjerovati da je to ista djevojka koju sam sada promatrao iz grmlja kako se naga bućka u udubini među drvećem, gdje se potok proširio u malo jezerce.

Kosu je povezala unatrag, u neku vrst perčina iz osamnaestog stoljeća, a lice, vrat i ruke bili su joj potamnjeli od sunca. Ostali dio tijela bio je mliječnobijel i dječjačke građe, gotovo ravnih grudi, iako su bokovi mogli pripadati jedino ženi.

Izašla je iz vode i obrisala se starom plahtom. Nisam ni pokušao skrenuti pogled. Kao prvo nije ni znala da sam tamo, a s druge strane bila je nekako bespolna. Čudno kako neke žene mogu zapaliti čovjeka u trenu, poput krijesa prelivenog benzinom, a druge ne izazovu baš nikakav efekt.

Navukla je stare hlače koje su nedvojbeno vidjele i bolja vremena, mušku košulju, zelenu vunenu maju s rupama na laktovima i pokrila glavu crvenom maramom privezavši je pod bradom.

Kad je sjela da obuče par španjolskih kožnatih čizama, izašao sam na čistinu i veselo rekao:

– Dobro jutro.

Sigurno je nije bilo lako prestrašiti.

– Dobro jutro – mirno je odgovorila i počela ustajati.

– Nema potrebe da se zabrinjavate – rekao sam prilično nepotrebno. – Zovem se Stacey, Stacey Wyatt. Dolazim od vašeg očuha, Karla Hoffera. Tri moja druga čekaju me gore, u brdu. Došli smo da vas izvučemo odavde.

Bože, kakva sam budala bio. Bila je sama i nečuvana, očito slobodna da luta kako želi. Zašto, zaboga, to nisam odmah uočio, nikad neću shvatiti. Imao sam za sobom napornu noć, možda sam bio umoran.

– Što bih trebala učiniti, ustati i klicati? – rekla je hladno svojim odsječnim engleskim glasom gornjih slojeva. – Kako vam je rekao da me se riješite? Revolver, nož ili tupi predmet?

Zapanjeno sam zurio u nju, a istovremeno mi je počelo svitati. Malo se okrenula od mene. Kad se vratila u prijašnji položaj držala je u desnoj ruci stari automatski pištolj *berettu* i izgledala kao da točno zna što treba njime učiniti.

– Volio bih da mi to malo detaljnije objasnite, ako nemate ništa protiv – rekao sam joj. – Bojim se da vas ne razumijem.

– Zašto ne pokušate nešto drugo – odrešito je predložila.

Još uvijek sam držao A.K. pušku u ruci. Spustio sam je na zemlju i položio *uzi* pokraj nje.

– Gledajte, nemam oružja.

Nisam je impresionirao.

– Što je s onim u futrolji?

Izvadio sam *smith and wesson*, položio ga na pod, odstupio tri koraka, naslonio se na deblo hrasta i izvadio cigarete.

– Želite li i vi? Odmahnula je glavom.

– Želim doživjeti duboku starost.

– Ako mislite da se isplati. – Pripalio sam jednu. – Sad ću ja pričati, a vi ćete slušati, a tada me možete ubiti, ako još uvijek budete željeli.

– Vidjet ćemo – mirno je rekla. – Samo požurite. Još nisam doručkovala.

Ispričao sam joj sve u nekoliko kratkih rečenica, a kad sam završio izraz njenog lica nije se ni najmanje promijenio.

– Da vidimo da li sam sve dobro razumjela. Moj očuh vam je rekao da me Serafino Lentini oteo i zatražio otkupninu. Da je on platio, ali je Serafino odlučio da me ipak zadrži iz vlastitog zadovoljstva, a novac je uzeo.

– Tako nekako.

– Laž, gospodine Wyatt, od početka do kraja.

– To sam i mislio. Iznenadila se.

– Ne razumijem.

– Slučajno znam da Serafino nije fizički sposoban da se na taj način zainteresira za bilo koju ženu, zahvaljujući ozljedama koje je zadobio na policijskom ispitivanju prije nekoliko godina.

– Ali ako ste to znali, ako ste od početka shvatili da u priči mog očuha postoji nešto lažno, zašto ste došli?

– Oduvijek sam bio nezasično znatiželjan. – Nacerio sam se. – Zarada je bila privlačna, a on vas je opisao tako da ste postali prilično zani mljivi. Recite mi, jeste li zaista spavali sa šoferom kad ste imali četrnaest godina?

U svakom slučaju, tim sam riječima uspio razbiti njenu hladnokrvnost. Oči su joj se raširile, zaprepašteno je udahнула, a po obrazima joj se razlilo nešto što mogu opisati jedino kao djevičansko rumenilo.

– Oprostite – rekao sam. – Sad je očito da je neobično nadaren za izmišljanje.

– Želite činjenice? Iznijet ću vam ih. – Više nije držala *berettu* uperenu u mene, a djelovala je ljutito. – Kad se radi o životnom osiguranju, više vrijedim mrtva nego živa. Moja je majka sve ostavila meni, pod skrbništvom mog očuha kao izvršitelja. Tu je pogriješila. Za tri tjedna napunit ću dvadeset jednu godinu i steći osobnu kontrolu nad imovinom. Ako prije toga umrem sve dobiva Hoffer. Dva i pol milijuna funti sterlinga. U usporedbi s tim svota koju je nama plaćao djelovala je zaista bijedno.

– Čini se da je jedino istinito što vam je rekao – nastavila je – činjenica da je Serafinu Lentiniju platio dvadeset pet tisuća dolara, ali iz drugog razloga. Jedne večeri kad sam se sama odvezla u posjet prijateljima u Villabli trebao me sačekati u zasjedi, opljačkati i ubiti kraj mojih kola gdje bi me lako našli i identificirali, očito kao još jednu žrtvu razbojničkog prepada.

– Ali Serafino se nije držao pogodbe?

– U početku je namjeravao. Kad sam stajala kraj kola one večeri nakon što su me on i njegovi ljudi zaustavili, pomislila sam da mi je kucnuo posljednji čas. Mislim da nikad više neću biti tako blizu smrti.

– Zašto se predomislio?

– Kasnije mi je rekao da sam mu se svidjela. Podsjetila sam ga na mlađu sestru koja je prije godinu dana umrla pri porodu. Vjerujem da je razlog i to što mu se ne sviđa moj oćuh. Čini se da su i ranije imali nekog posla, iako mi o tome nikad nije puno pričao.

– Zašto se onda uopće upuštao u posao s Hofferom?

– Želio je novac, puno novca. Zanima ga samo jedno, odseliti u Južnu Ameriku i ostaviti ovaj život iza sebe. Mislim da sam ostala živa jer je odjednom shvatio da bi bilo prilično zabavno uzeti Hofferov novac ne ispunivši svoj dio pogodbe.

– Tako je odmaglio s vama u planinu?

– Otad sam cijelo vrijeme s njim.

– Zar vas nikad ne brine da bi se mogao predomisлити?

Odmahnula je glavom.

– Ni najmanje. Kad sam im objasnila situaciju on i njegovi ljudi postali su itekako svjesni što im je u interesu.

– Ali naravno – blago sam rekao. – Moraju vas samo dovoljno dugo održati na životu i dobit ćete sav novac ovog svijeta.

– Upravo tako. Čim se sve sredi obećala sam da ću im pomoći da odu u Južnu Ameriku i dati im sto tisuća funti koje će njih četvorica podijeliti među sobom.

Dakle, sad se sve otkrilo. *Da li je?* Mnogo od onoga što me zbunjivalo je sad objašnjeno, ali je još bilo nekoliko stvari koje i dalje nisu imale nikakva smisla.

Glasno je izrekla jednu od tih zagonetki.

– Jedno ne razumijem. Sto ste trebali učiniti kad me se dočepate?

– Odvesti vas Hofferu. On će nas osobno dočekati na cesti za Bellonu.

– Zar je očekivao da vam neću ništa reći? Zar niste po dolasku trebali opaziti da nisam rob Serafinove strasti, kako je on izmislio?

To je i mene već neko vrijeme mučilo, a ipak se nisam mogao dosjetiti mogućem objašnjenju, osim onom koje je ona sama iznijela trenutak kasnije.

– Što nas opet dovodi na početak – rekla je. – Jedino logično objašnjenje. Ubacili ste se da me dokrajčite zajedno sa Serafinom i njegovim ljudima. Tada bi moj očišao na policiju, lomio rukama, ispričao im nekakvu priču o tome kako nije ranije zatražio službenu pomoć jer se bojava za moj život, ali da sad više ne može izdržati. Policija bi započela službenu potragu i našla naše ostatke.

– Zar ne bi htjeli znati tko je odgovoran?

– U planinama ima nekoliko grupa sličnih Serafinu i njegovim ljudima, a oni se međusobno ne vole previše. – Slegnula je ramenima. – Bilo bi logično pretpostaviti da je jedna od takvih grupa

krivac. Sve bi bilo vrlo tužno, ali lijepo i čisto za mog očuha. Kad se bolje razmisli, to je jedino objašnjenje koje ima nekog smisla.

Opet je počela podizati ruku s *berettom*. i Upozorio me njen pogled i iznenadno stiskanje usana, ali se nisam posebno zabrinuo.

Izveo sam bespotrebno spektakularan skok, udario je ramenom u koljena i začas je srušio na leđa. Popeo sam se na nju i okončao rat, iako se nastavila koprcati dok joj nisam koljenima prikliještio obje ruke.

Podigao sam *berettu* i oslobodio sigurnosti zapor.

– Jednostavno neće opaliti dok se to ne učini. Pokušajte opet.

Ispustio sam joj ga na prsa, ustao i okrenuo joj leđa. Pripalio sam drugu cigaretu, izvodeći malu razmetljivu predstavu, a kad sam se okrenuo ona je stajala i s nevjericom se zagledala u mene.

Beretta joj je opušteno visjela u jednoj ruci, uperena ravno u zemlju.

– Ali to još uvijek nema smisla – rekla je.

Bila je u pravu, nije imalo smisla. Jedino što je moglo odgovarati ovakvoj situaciji je da smo poslani da je ubijemo, a nismo. Ili jesmo...?

Odjednom je postalo hladno i grlo mi se osušilo. Ne, nije moguće. Pokušavao sam otjerati tu misao od sebe. Burke tako nešto nikad ne bi prihvatio.

U svakom slučaju, nisu mi dopustili da više s time razbijam glavu. Netko mi je skočio na leđa, rukom me obuhvatio oko vrata i srušio na zemlju.

Netko je nekad rekao da je Bog neke ljude učinio velikima, a druge malenima i prepustio pukovniku Koltu da izjednači situaciju. Takva mi je filozofija uvijek odgovarala kad je bilo u pitanju nasilje i, poput mnogih relativno malih ljudi, nikad nisam bio naročito dobar u tuči.

Ruka oko mog vrata je polako i efikasno zaustavljala dovod zraka u moja pluća. Gušio sam se, a u ušima mi je tutnjilo. Čuo sam viku djevojke, a tada je napadač pogriješio pomaknuvši se, pa sam mu zabio lakat u spolovilo.

Nisam baš točno pogodio, a ni udarac nije bio naročito snažan, ali je bio dovoljan. Pušten sam uz psovku, dvaput sam se prevrnuo i naglo zaustavio kraj stabla božikovine. To mi nije puno pomoglo. Glava mi je naglo trgnuta unatrag, a netko mi je postrance u vrat zabio cijev puške.

12.

M.I. KALIBRA 30 je poluautomatska puška koja je većinu američkih pješadinaca pratila kroz drugi svjetski rat, što je značilo da je ova koja mi se sprema probušiti rupu u vratu bila u ovim krajevima prilično dugo. S druge strane, očito se netko za nju brinuo s ljubavlju. Kundak je bio ulašten, metal je sjao od ulja, a sve je djelovalo ubojito koliko se god može poželjeti, baš kao i čovjek koji ju je držao, Serafino Lentini.

– Serafmo, stani! – vikala je djevojka na talijanskome. – Ne smiješ ga ubiti, ne smiješ!

Imao je na sebi staro odijelo od rebrastog samta, kožnate gamaše do koljena, a lice pod platnenom kapom bilo je zapanjujuće privlačno, usprkos tjeđan dana staroj bradi i prljavom crnom povezu preko desnog oka. Živahan momak, razbojnik koji je stigao ravno iz šesnaestog stoljeća. Gotovo sam ga mogao zamisliti u haljetku i dugim čarapama.

Poljubac za ženu, udarac za muškarca. Nasmiješio sam se sjetivši se stare šale. Vrlo smiješno, samo što bi od ovog momka lako dobili nož u utrobu ako mu stanete na put.

Dva tipa iza njega bili su samo mrlje. U tom trenutku vidio sam jedino njegovo lice koje mi se prijeteći približavalo. Nacerio se vučjim osmijehom i otkočio pušku.

– Pažljivo – rekao sam. – Proklet je čovjek koji prolje krv svojih bližnjih.

Stara sicilijanska izreka imala je isti efekt kao snažan kroše u bradu. Njegovo oko, jedino zdravo koje je imao, se raširilo, ali, što je bilo najvažnije, cijev njegove puške maknula se s mog vrata.

– Brzo – rekao je. – Tko si ti?

– Barbaccijin unuk. Mi smo rod preko moje bake.

– Majko Božja, sjećam te se kao dječaka. – Ponovo je zakočio pušku, a ja odavna nisam čuo nešto tako umirujuće.

– Jednom, kad sam imao četrnaest godina, moj stari je posjetio capa po obiteljskom poslu. Morao sam čekati kraj ulaza u dvorište. Vidio sam te kako šetaš vrtom i igraš se s psom. Bijeli s crnim mrljama. Zaboravio sam kako ih zovu.

– Dalmatinac – rekao sam i sjetio se stare Trudi prvi put nakon mnogo godina.

– Capov američki unuk u svojoj lijepoj odjeći. Bože, kako sam te mrzio tog dana. Želio sam ti utrljati blato u kosu. – Izvadio je opušak cigare iz jednog džepa, pripalio je i čučnuo is pred mene. – Čuo sam da se ti i *capo* niste slagali nakon onoga što se dogodilo tvojoj majci.

– Pljunuo je. – Svinje mafijaške. Ipak, po ono me što čujem, gotovo je raščistio situaciju.

Želio sam ga upitati što je time htio reći, ali mi se učinilo da za to nije prava prilika. Ispružio je ruku i dotaknuo moje padobransko odijelo.

– Što je ovo? Kad sam te vidio kroz drveće pomislio sam da su opet doveli trupe.

Sad sam već sve imao u fokusu, uključujući djevojku i dva tipa koji su radoznalo proučavali jurišnu pušku. Bili su neobrijani kao i Serafino i isto tako otrcani. Svakome je o ramenu visila sačmarica.

Umorno sam sjeo.

– Ne mogu opet sve ponavljati. Pitaj nju.

Nije se prepirao, jednostavno se okrenuo i otišao do Joanne Truscott. Malo su se odmakli tiho razgovarajući, a ja sam izvadio cigarete. Kad sam pripalio, jedan od dvojice spustio je moju pušku, čiju je cijev proučavao, i pucnuo prstima.

Dobacio sam mu paketić. Među njima je jaka fizička sličnost bila očita, pa sam rekao:

– Vi ste braća Vivaldi, pretpostavljam. – Onaj s puškom je kimnuo.

– Točno. Ja sam August, on je Pietro. No, nemoj od njega puno očekivati. – Pokazao je na glavu. – Ima nekih poteškoća i ne može govoriti.

Pietro je izveo nešto nalik skakutanju, a usta su mu se otvorila, pa se ukazalo oko šest crnih škrba i ništa drugo. Cerio se široko i glupo što me podsjetilo na mačku iz Zemlje čudesa. Pretpostavljam da s potpuno istim smiješkom može nekome raznijeti glavu.

Zapravo, ta glava bi vrlo lako mogla biti moja, što nije bila ohrabrujuća pomisao, ali tada se Serafino vratio, a po izrazu njegovog lica shvatio sam da će sve biti u redu.

– To je ironija – rekao je. – Kad se sjetim kako nas je često stari Barbaccia pokušao srediti. Ali zapravo, mi nismo iste krvi.

Neznatna razlika, ali dovoljna.

– Mogu li dobiti natrag svoje oružje? – upitao sam.

– Moramo o tome razmisliti jer bi i nama dobro došlo. – Očito mi ga nije htio vratiti, ali je odlučio da se pokaže dobrim. – Vratite mu pucaljku. Ostalo zadržite.

August mi je pružio *smith and wesson*. Više nego sretna izgleda spremio sam ga u futrolu. Da su samo znali da sam im na toj udaljenosti mogao, u roku od sekunde, svakome zabiti metak u glavu.

Spuštali smo se jedan iza drugog kroz drveće, a Serafino i ja smo zajedno bili na začelju. Kako se čini, još je uvijek imao Hofferovih dvadeset pet tisuća u nekoj staroj kutiji keksa koju je zakopao negdje u blizini. Sve je smatrao vrlo smiješnim i često se smijao dok je pričao.

– Pa, ubio sam nekoliko ljudi svojevremeno. Takav je život. – Žustro se počeošao po licu. – Obavio sam nekoliko poslova za Hoffera kad je imao nevolja s građevinskim radnicima na novoj cesti kroz planine. Oslonili smo se na jednog ili dvojicu, a tada smo bacili jednog sindikalistu u provaliju. Zatim me potražio i obrazložio mi ovaj posao s djevojkom.

– Jesi li znao tko je ona?

– Ni slučajno. Rekao mi je da ga ucjenjuje, da bi ga mogla uništiti ako joj se zauvijek ne zatvore usta. Insistirao sam da mi unaprijed plati, tako da sam ionako dobio pare, a kad sam je vidio, svidjela mi se. – Skrušeno se nacerio. – Nisam ni pola čovjeka kakav sam nekad bio, tako da ovdje nema zbog čega brinuti.

– Da, čuo sam o tome. Gromoglasno se nasmijao.

– Život je pokvaren, eh? Ne, svidjela mi se zbog načina na koji je podigla bradu i uspravi la se kad je mislila da ću je ubiti. Zbunila me kad je tamo stajala poput neke rimske princeze. Tada mi je sinulo da bi moglo biti vrlo smiješno prijeći Hoffera, budući da sam već imao te pare. On je pravi štakor, a ja ionako ne vo lim mafiju.

Opet je pljunuo, a ja sam se spotaknuo i gotovo izgubio ravnotežu. Zgrabio sam ga za ruku.

– Hoffer pripada mafiji?

– Zar nisi znao? Jedan od onih Amerikanaca iz gangsterskog udruženja koje su Jenkiji deportirali u zadnjih nekoliko godina.

A moj djed to nije ni spomenuo.

– Zna li djevojka?

– Zapravo, ne. – Odmahnuo je glavom. – O, i ona zna da je on svinja, ali ovo joj je tek drugi dolazak na Siciliju. Za nju je mafija tek dva retka u turističkom vodiču, gdje piše da je to samo romantično sjećanje.

To je imalo smisla. Što bi ona mogla znati kad veći dio godine provodi u nekom otmjenom engleskom internatu, a ostatak krećući se u visokom društvu Francuske, Švicarske i drugih mondenih mjesta. Tu smo imali nešto zajedničko.

– Znači, Hoffer radi za Udruženje ovdje?

– Ne ispituj previše. – Serafino je djelovao iznenađeno. – Znaš pravilo. Jednom upleten, uvijek upleten. On je posljednji od šest njemu sličnih.

– Što se dogodilo ostalima?

– Dvojica su otišla ravno u pakao kad su pritisnuli starter u svojim *alfama*. Ostali su nestali na ovaj ili onaj način, koliko se sjećam. Imali su spreman nož za Barbacciu, ali su pogriješili. Stari lisac bio im je svima dorastao.

– Pokušaj atentata na njega – rekao sam. -Bomba koja je ubila moju majku, tko je za to kriv?

– Tko zna? – Slegnuo je ramenima. – Bilo koji od njih. Zar je važno? Barbaccia će na kraju sve njih srediti. Koža mi se naježila pri pomisli na te grozote. Vito Barbaccia, gospodar života i smrti. Dobro su ga prozvali.

Zadrhtao sam i uputio se za Serafinom koji je koračao velikim koracima i veselo zviždukao.

Pastirska koliba je izgledala kao da tamo stoji od pamtivijeka. Sagrađena od kamenja različitog oblika, s rupama ispunjenim sasušanim blatom i s krovom prekrivenim granama hrasta i zemljom.

Na tom mjestu potok se pretvorio u šumeću bujicu, koja se vrlo brzo slijevala kroz nekoliko udubina i nestajala iza velike stijene oko petnaest metara niže.

Koliba je napravljena uz kosu uzvisinu na čistini uz potok i djelovala je izuzetno srdačno. Nekoliko magaraca je paslo u blizini zajedno s tri koze i nekoliko pilića koji su se motali po grmlju i marljivo ključali po tlu.

Mladić od osamnaest ili devetnaest godina, vjerojatno Joe Ricco kojeg je Cerda spomenuo, čučao je kraj male vatre i suharcima

podržavao plamen ispod posude za kuhanje.

Ako se izuzme njegova mladost i crvena normanska kosa, bio je deprimirajuće nalik ostalima. Ista platnena kapa, zakrpana odjeća i kožnate gamaše, iste namrgođene, ogrubjele crte lica. Ustao je i radoznalo se zagledao u mene, a braća Vivaldi su mu se pridružila, čučnuvši da bi u prljave ispucale vrčeve od emajla uzeli nešto čega je miris podsjećao na kavu.

Serafino i Joanna Truscott sjeli su na deblo uz potok, a on je odnekud izvukao još jedan komad cigare i pripalio ga.

Podigao je pogled u sivo jutro.

– To još uvijek nema smisla. – Odmahnuo je glavom. – Dao bih sve da znam što Hoffer smjera.

– Možda je sve jednostavnije no što mislimo – rekla je Joanna. – Možda je smatrao da ćete za novac učiniti bilo što.

– Mogao bi u tome imati pravo – složio sam se, ali to nekako nije izgledalo smiješno jer mi je pokrenulo drugačije misli, one koje sam želio izbjeći, ali Serafino mi nije dopustio.

– Ti tvoji prijatelji, možeš li im vjerovati? Da ne čine oni majmuma od tebe? Dobro sam razmislio o tome i pokušao zvučiti uvjerljivo.

– Sve je moguće u ovom životu, ali mislim da nije tako. Postoji način da se to sazna, naravno.

– Kakav način?

– Idem do njih.

Kimnuo je i zagrizao cigaru, a lice mu se namrštilo. Joanna Truscott je rekla:

– Možete im dati ponudu s moje strane, ako želite. Bilo bi zgodno jednom potući očuha njegovim vlastitim oružjem. – Podigla je grančicu i slomila je. – Oženio se mojom majkom radi novca, jeste li to znali? Kad mu više nije htjela davati maknuo ju je s puta.

– Jeste li sigurni? Kimnula je.

– Ali ne mogu dokazati. Mislio je da će sve on dobiti jer ga je voljela, voljela do ludila, ali je pogriješio. Sve je ostavila meni, a on sad ima neprilika, velikih neprilika.

– Kakvih?

– Potreban mu je novac, mnogo novaca. Uz to je i prestrašen.

Znači, ipak je umiješana mafija?

– U redu, čekajte me ovdje. – Pogledao sam na sat i vidio da je već prošao sat vremena otkad sam ostavio Burkea i ostale, što je značilo da su se već počeli spuštati. – Zadržat ću se oko pola sata.

Mislio sam da će me spriječiti da odem, ali se nitko nije maknuo. Kad sam se osvrnuo s ruba šume vidio sam da je Joanna Truscott skinula crvenu maramu, pa joj je plava kosa blistala na prvim zrakama jutarnjeg sunca koje su se probile kroz oblake.

Pentrao sam se uz strmi nagib probijajući se kroz šikaru, a kretanje je bilo tako otežano da se nisam mogao koncentrirati ni na što osim na napredovanje. Ali nisam bio zadovoljan. Nevolja je bila u tome što, duboko u sebi, ni na trenutak nisam povjerovao u Hofferovu priču. Neki dijelovi priče se nikako nisu uklapali, pa ako sam ja vidio nedostatke, zašto nije i Burke?

Ali ipak nisam mogao povjerovati ni u drugu mogućnost. Svašta je radio svojevremeno, a ja sam mu često bio sukrivac. Nemilosrdno je ubijao, često bez sažaljenja, ali kao vojnik. Bilo je nepojmljivo da bi pristao ubiti djevojku za novac. U svakom slučaju, to ne bi bilo moguće kad bi i mi bili prisutni.

Tako sam duboko utonuo u misli da sam s iznenađenjem shvatio da sam već stigao do mjesta kraj potoka gdje sam ranije sreo Joannu. Zastao sam da dođem do daha, a iza leđa mi je prasnula suha grančica.

– Ne miči se. – Piet Jaeger se pojavio iza stabla s jurišnom puškom uperenom u moj trbuh.

– Stacey, što se dogodilo? Počeli smo brinuti.

Burke je izašao iz šume s Legrandeom, a Piet Jaeger se automatski postavio na stražu uz rub male čistine. Bio je dobar vojnik, i to oduvijek, to se za njega može reći.

– Dakle, što se dogodilo? – ponovio je Burke. – Jesi li imao sreće? – Iznenada se namrštio. – Gdje ti je puška?

– Pod nadzorom – rekao sam. – Jednom od Serafinovih momaka se svidjela.

Postao je vrlo miran.

– Bolje da objasniš.

Prešao sam do obale potoka, dalje od Jaegera i Legrandea, i sjeo na okrugli kamen. Burke je pripalio cigaretu i spustio se do mene, a pušku je držao preko koljena.

– Dobro, što se dogodilo? Trebao si izviđati, a ne uspostaviti kontakt.

– Našao sam ovdje djevojku kako se kupa, sama. Bez straže, bez ograničenja. Kad sam joj rekao tko me šalje, očekivala je da ću je ubiti.

– Što? – Zapanjen izraz pojavio mu se na licu.

– A što se tiče Serafina i njegovih momaka – nastavio sam – ne preznojavaju se jedan za drugim nad njenim čistim bijelim tijelom, kako nam je Hoffer natuknuo. Oni rade za nju. Dok se nalazi ovdje život joj nije u opasnosti. To je prava istina.

Sve sam mu potanko opisao, čak i djevojčine sumnje u vezi s majčinom smrću, a cijelo vrijeme sam ga pažljivo promatrao. Kad sam završio podigao se i zastao zagledavši se u vodu, dok je u šaci nesvjesno tresao šljunak.

– To bar objašnjava nekoliko stvari. Hoffer je razgovarao sa mnom malo prije polaska. Re kao je da je zabrinut jer se djevojka ranije po vremenu čudno ponašala, odnosno na neki je način bila mentalno nestabilna. Da je nekoliko puta bila na liječenju, ali bez uspjeha. Rekao je da je opsjednuta seksom i da vjerojatno uživa u svakom trenutku ovog doživljaja. Činilo se da misli da bi se ona mogla opirati povratku s nama. Rekao je da vrlo lako postaje histerična i da je sposobna izmisliti najluđe optužbe. – Okrenuo se. – Siguran si da nije...? – Odmahnuo sam glavom.

– Razgovarao sam sa Serafinom. Rekao mi je da je bio plaćen da ubije djevojku, ali se predomislio jer je želio prijeći Hoffera. Ne voli ga.

– Svinja. – Burke je ljutito bacio u vodu šljunak koji je držao. – Ni ja.

Ono najvažnije što me zabrinjavalo se sad razjasnilo, pa sam postao svjestan određenog popuštanja napetosti i iznenadne bujice osjećaja prema Burkeu, zajedno s krivicom što sam uopće mogao pomisliti da je sposoban za takvo djelo.

Opet je izvadio svoju kutiju cigareta. Bila je prazna, pa ju je bacio u potok. Pružio sam mu jednu svoju, a kad je pripalio opazi sam da mu se ruke tresu. Zagledao se preko vode.

– Bože, kakva sam budala bio. Znao sam da u cijeloj stvari ima nečeg lažnog. Znao sam to od početka, a ipak sam dopustio da se sve ovo dogodi.

– Zašto, Sean? – upitao sam.

– Pa, novac je mamio, a teško da bih dobio neku drugu ponudu. – Slegnuo je ramenima. – Mijenjaš se s godinama, vidjet ćeš. Hvataš se za slamke, preuzimaš pogrešne rizike, okreneš se na drugu stranu kad ne bi trebalo, jer odjednom shvatiš da godine prolaze i da te vrijeme pregazilo.

Iznenada se počeo gušiti od dima, presavivši se dok se borio za dah. Dok je trajalo, uopće nije bilo ugodno. Obgrlio sam ga rukom, a on se oslonio na mene dok je iskašljavao pola pluća.

Malo kasnije uspio je doći do daha i slabašno se osmjehnuti.

– Dobro je sada. – Udario se po prsima. – Bojim se da mi pluća više nisu ono što su bila.

U tim se riječima krio odgovor na mnoga pitanja.

– Koliko je lose?

Bezuspješno se pokušao nasmiješiti.

– Prilično loše.

Tada mi je ispričao. Nije bio rak kako sam počeo vjerovati, ali nešto isto tako loše. Neka rijetka bolest u kojoj se izraslina nalik gljivi širila poput otrovnog korova i gušila ga. Bilo je neizlječivo, a lijekovi su mogli samo usporiti neminovno propadanje.

Bilo bi premalo reći da sam se osjećao krivim jer sam ga potpuno pogrešno procijenio. Osjećao sam mučninu.

Nije bilo isprike. Budući da sam ga tako dobro poznavao morao sam shvatiti da je za njegovo čudno ponašanje sigurno postojalo neko logično objašnjenje.

Izvalio sam najbanalniju rečenicu na svijetu.

– Žao mi je, Sean.

Nasmiješio se i lupio me po ramenu.

– Sad to nije važno, Stacey, momče. Sad je pitanje što ćemo učiniti.

Prenio sam mu ponudu Joanne Truscott.

– Ne znam što joj je na umu, ali nitko ne bi izgubio, a ja bih želio prijeći Hoffera.

– I ja – rekao je s primjesom gnjeva. – Prenijet ću to Pietu i Legrandeu.

Okupili su se i dogovarali, a ja sam opet primijetio da Legrande djeluje umorno dok su mi se približavali.

– Dogovoreno – rekao je Burke. – Pola svo te smo ionako primili unaprijed. Sad ćemo vi djetei možemo li natjerati svinju da se malo znoji.

Činilo se kao da se zagrcnuo. Naglo se ukočio, tako da sam na trenutak pomislio da je dobio novi napad, ali to je bilo vrlo daleko od istine.

– Moj bože – rekao je ~ zaboravili smo ne što, nešto prokleta važno. Hoffer će nas od podneva čekati s prijevozom na cesti za Bellonu.

– Misliš li da bi mu mogli prirediti ne ugodno iznenađenje?

Neznatno se nasmiješio, onim svojim osmijehom koji zapravo i nije bio osmijeh, i ponovo je izgledao kao nekad, krajnje opasan čovjek.

– Možemo se barem potruditi da pokuša mo, ali gubimo vrijeme pričajući. Bolje da se što prije pridružimo ostalima i razradimo ne kakav plan.

Brzo smo krenuli jedan za drugim, a ja sam bio na čelu. Snaga je bujala u meni, osjećao sam se dovoljno jakim da se uhvatim u koštac bilo s čim, kao da mi se kamen podigao s tijela i uma. Što se tiče Burkea, kolikogod bilo teško njegovo stanje, meni je donijelo olakšanje jer je objasnilo nerazjasnjivu promjenu koju sam uočio u njegovu ponašanju.

Zastao sam na rubu čistine, možda dvadeset pet metara od kolibe. Očito su primijetili naš dolazak, pa na vidiku nije bilo nikoga. Pričekao sam da mi se ostali pridruže i rekao Burkeu da ću sam ići dolje da priprelim teren. Braća Vivaldi i Joe Ricco izgledali su sposobni za sve, a ja u ovom trenutku nisam želio nikakve nesporazume.

Pozvao sam Serafina dok sam se spuštao niz strminu kroz grmlje, s rukama nad glavom. Kad sam stigao do pola čistine otvorila su se vrata i on je oprezno provirio držeći spremnu moju pušku.

– U redu je – rekao sam. – Sve je dobro. Joanna Truscott se pojavila kraj njegova ramena s nesigurnim izrazom lica.

– Uspjeli ste ih nagovoriti?

– Bolje od toga. Hoffer će danas poslije podne biti na cesti za Bellonu da nas pokupi. Moglo bi se dogoditi da doživi prokleta ne ugodno iznenađenje.

Govorio sam talijanski pa se Serafinovo lice razvedrilo.

– He, to mi se sviđa. Mogao bih osobno prerezati toj svinji grkljan. Dobro, Stacey Wyatt, pozovi svoje prijatelje da siđu.

Oštro je zazviždao, pa su se braća Vivaldi i Joe Ricco pojavili s različitih mjesta na rubu čistine. Serafino se nacerio izvinjavajući se.

– Nikad ne volim riskirati.

Domahnuo sam Burkeu i ostaloj dvojici da siđu, a djevojka je stala uz mene.

– Sigurni ste da će doći osobno moj očuh?

– Tako je čovjek rekao. – Burke je bio na pola puta do čistine, a ostali odmah iza njega. Nacerio sam se i lagano gurnuo Joannu Truscott prema njemu. – Pa, evo je, Sean. Razlog ovog putovanja.

U jednom jedinom užasnom trenutku prepoznao sam izraz njegova lica, kojeg sam prečesto ranije viđao, ali tada je bilo prekasno. Naglo je podigao pušku do ramena i ispalio joj hitac u glavu.

13.

ŽIVOT dugujem Julesu Legrandeu koji me pogodio u istom trenu kad je Burke ubio djevojku.

Cijev A.K. jurišne puške ima snagu od tone i pol kada opali, a metak kojeg su proizveli Kinezi može ne samo zaustaviti juriš marinca već ga podići u zrak i odbaciti gotovo metar unatrag. To znači da sam bio ispružen na leđima kad je Piet Jaeger otvorio vatru svojom *uzi* mašinkom.

Jedino je Serafino uspio ispaliti dok je padao, u letu, i tim je metkom raznio Legrandeovu glavu, koliko sam mogao vidjeti, ali ja sam se već kotrljao u zaklon iza debla s druge strane vatre.

Uzi je podizao blato poput vodoskoka koji mi se približavao i naglo stao kad se magazin ispraznio. Ustao sam i zaletio se među stabla spuštene glave.

Moja desna ruka beskorisno je visjela, a krv je šiktala iz rane na ramenu. Nije bilo bola, doživio sam prevelik šok da bih ga osjećao. Bol će doći kasnije. U tom me trenutku vodila samo jedna želja – da preživim.

Posrtao sam dalje, a iza mene čuli su se uzvici umirućih, neka smućena vika, a tada je nekoliko metaka prošlo neugodno blizu otrgnuvši grane i grančice nad mojom glavom.

Uzi je opet progovorio, a Jaeger je metodično pokrивao područje s jedne na drugu stranu, praskajući po grmlju. Da sam ostao gdje sam se nalazio preostalo bi mi još najviše nekoliko sekundi života, a to nije bilo dovoljno jer sam morao namiriti mnoge račune. Naglo sam se prebacio na desnu stranu, probio se kroz guštaru i naglavce se bacio u potok.

Ledena hladnoća izoštrila mi je čula. Izronio sam, duboko udahnuo i ponovo zaronio. Da sam se morao osloniti samo na svoje plivanje, ne bih daleko dospio. Otkrio sam da uopće ne mogu koristiti desnu ruku, ali struja je bila jača no što sam očekivao, pa me dograbila čeličnim zahvatom i odvukla dalje od obale, tako da sam se našao na sredini korita kad sam opet izronio.

S obale se začuo uzvik, a Jaeger je iskočio iz grmlja. Zagazio je do koljena u vodu, a kad je podigao *uzi* i počeo pucati pridružio mu se Burke. Ponovo sam zaronio, a nakon nekoliko trenutaka voda se

uskomešala u iznenadnom vrtlogu, ostao sam bez daha, a nešto me izbacilo na površinu.

Bio sam svjestan da tamo stoji Burke, da podiže ruku poput mlata, da granata leti zrakom i pada metar dalje. Spasila me bujica koja me odvukla nasred prolaza između velikih granitnih ploča, tako da sam već prešao glatku stijenu iza zavoja i padao u proširenje šest metara niže kad je granata eksplodirala.

Na tom mjestu je voda bila duboka gotovo tri metra. Stigao sam do dna, izronio, a struja me odvukla na drugu stranu i blago izbacila na kosi sprud ispod grmlja koje je visilo nad vodom.

U trenutku sam se našao u zaklonu, a još i^uvijek me vodila ona nevjerojatna snaga koja se nalazi u svima nama, a izbija na površinu jedino u trenucima prave krize i opasnosti. Potražio sam najgušće grmlje koje sam mogao naći, uvukao se unutra i ležao tamo tresući se.

Otkrio sam da, zahvaljujući elastičnoj futroli, još uvijek imam *smith and wesson*. Izvadio sam ga lijevom rukom, ležao i čekao.

Šumom je vladala tišina, bio sam sam u divljini, potpuno sam, a raslinje me zatvorilo sa svih strana. Negdje u blizini oglasila se ptica, druga joj je odgovorila, a tada sam začuo glasove. Činilo se da dopiru s drugog svijeta, da nemaju nikakve veze sa mnom, a ja ionako nisam puno razumio.

Jedino što sam jasno čuo bila je rečenica: – Vidiš li tijelo? – izgovorena oštrim južnoafričkim naglaskom koji je mogao pripadati jedino Jaegeru: To je bar značilo da su me smatrali mrtvim, vjerujući da me ubila granata.

Odgovorio je Burkeov glas, a tada je opet zavladao tišina. Dok sam tako ležao na trbuhu postao sam svjestan da me nešto bode u prsa, pa sam se sjetio Rosina oproštajnog poklona. Zubima sam odvrnuo poklopac čuture i povukao gutljaj. Poput tekuće vatre konjak mi se razlio tijelom ostavljajući ugodnu toplinu.

Začuo se jedan jedini pucanj; vjerojatno su nekoga dokrajčili. Ležao sam i čekao, a ruka me sve više boljela. Mislio sam na Burkea koji me prevario. Ne, više od toga, potpuno me prešao na svim poljima. Razmišljao sam i o tome kako ću s njim izravnati račune. Puno sam o tome mislio i pronalazio razna rješenja, a uz to sam pio konjak i čekao.

Najteže je naučiti igru čekanja, ali to je jedino rješenje za vojnika koji želi preživjeti. Jednom sam u Kasaiju, s Burkeom i još četvoricom, čučao u rovu širokom manje od metra, a zemlju iznad nas obasipali su teškom mitraljeskom vatrom. Burke nam je govorio da se moramo učiti strpljivosti, da bi bilo ravno ludilu ako bi odmah krenuli. Ali jedan po jedan ostali su se slomili i pokušali pobjeći, pa su ih izrešetali. Pet sati kasnije, kad se spustio mrak, Burke i ja otpuzali smo u potpunoj sigurnosti.

Rame mi je prestalo krvariti uslijed ronjenja u ledenohladnoj vodi potoka, a rupa kroz koju je ušao metak pretvorila se u dvije prilično odvratne ljubičaste usne. Metak je, hvala bogu, izašao na drugu stranu, što sam otkrio kad sam pažljivo vršcima prstiju lijeve ruke opipao rame. Čini se da su se rubovi izlaznog otvora također spojili, pa, iako sam očito izgubio krvi, nije bilo neposredne potrebe da povijem rame.

Ležao sam jedan sat, a tada sam se oprezno počeo penjati kroz gustiš prema vrhu stijene. Mogao sam vidjeti kolibu i dim vatre, ali nije bilo znakova života.

S moje desne strane opazio sam kretanje u grmlju, pa sam čučnuo, čekajući, a tada se pojavio magarac. Oštro se oglasila crvenkasta lunja, preletjela preko čistine, a onda se opet vinula uvis. Konačno se opet spustila i sjela na krov kolibe, nešto što nikad ne bi učinila da je u blizini čovjek.

To mi je pomoglo da se odlučim. Ustao sam i oprezno se uputio prema čistini. Kad sam se približio lunja je odletjela i ostavila me samog s mrtvima.

Prvo tijelo na koje sam naišao bilo je Legrandeovo iako ga je bilo teško prepoznati, a bilo je i bez padobranskog odijela koje su mu vjerojatno skinuli da ne izazove komentare.

Serafino i njegova tri druga ležali su toliko blizu jedan drugome da su im se raskrečeni udovi dodirivali. U smrti su se Serafinu vidjeli zubi u vučjem osmijehu, a prosudio sam da je zadobio sedam ili osam rana. Ostali su prošli slično, osim Joe Ricca koji se očito okrenuo da bježi, pa je svoj dio dobio u leđa.

Sad sve mogu prilično jasno shvatiti. Djevojka je bila u pravu. Hoffer je želio njenu smrt i planirao je sve uz Burkeovo prešutno odobravanje. Sad će poći na policiju, nerado ispričati svoju priču o

otmici i o plaćenju otkupnini koja nije uspjela djevojci osigurati povratak. A policija će se morati pokrenuti, izvršit će uobičajenu pretragu područja, kao što su već toliko puta dotada učinili, očekujući da će Serafino biti korak ispred njih kao i obično, samo će ovaj put sve biti drugačije. Ovaj put, kad krenu od uobičajenog mjesta naći će ovu klaonicu, posljedicu sukoba suparničkih bandi, kako mi je djevojka ranije rekla.

Zapalit će nekoliko svijeća u katedrali u Palermu, Hofferu će prijatelji sažaljevati, on će jednom rukom obrisati suzu, a drugom potpisati papire koji će mu donijeti dva i pol milijuna.

Djevojka je bila ispružena na boku, a kad sam je okrenuo zastao mi je dah. Lice joj je bilo krvava maska po kojoj su se već lijepile muhe. Dovoljno često sam vidio smrt u svim njenim odvratnim varijacijama, a ipak sam ustuknuo, odjednom osjećajući mučninu, svladan žaljenjem nad svime, nad tragedijom koja je zadesila ovu mladu djevojku.

Mislio sam o Burkeu, o tome kako me nasamario, napravio od mene pravu budalu, a sa sobom je povukao Jaegera, pa čak i jadnog, ostarjelog Legrandea, vjerojatno obećavši veću nagradu od one koju je predložio meni. Prava predstava kad se već o tome razmišlja. Tada je nešto puklo u meni pa sam začuo sam sebe kako ga glasno i divlje proklinjem.

Mislim da se u meni probudio pravi Sicilijanac, a bijes mi je zakuhao u utrobi u bujici mržnje. *Neka ovako pijem krv onoga koji te ubio.* Netko je glasno izgovorio drevnu izreku. Nježno sam joj dodirnuo lice, a prsti su mi se zamrljali njenom krvlju.. Podigao sam ih do usana. Upravo u tom trenutku tiho je uzdahnula i pomakla se.

Izgledala je tako užasno da se nikome ne bi moglo zamjeriti kad bi je smatrao mrtvom. Život je dugovala velikoj količini krvi koja se slijevala iz rane, prekrila joj lice i pretvorila ga u odvratnu masku smrti.

Vatra se gotovo ugasila, ali je voda u starom željeznom kotliću još uvijek bila topla. Donio sam kotlić lijevom rukom i izlio joj na lice polovicu vode. Odmah se isprao veći dio krvi. Zastenjala je, glava joj se okrenula u stranu, pa opet natrag.

Čučnuo sam, izvadio maramicu koja je bila potpuno mokra i nježno obrisao ostatak krvi. Metak joj je na glavi napravio brazdu koja je

započinjala malo iznad desne sljepoočice i nastavljala se sa strane lubanje. Još uvijek je krvarila, iako ne jako, a u rani se mogla vidjeti kost.

Imao sam uobičajenu kutiju za prvu pomoć u džepu sa strane na desnoj nozi, pa sam je izvadio. Zubima sam skinuo nepromočivi omot i izvadio sadržaj paketa; dva zavoja i tri ampule morfija u maloj plastičnoj kutiji.

Dao sam joj dvije injekcije morfija jednu za drugom. U slijedećih nekoliko sati trebat će joj sva moguća pomoć, jer će biti vrlo teško izvući je odavde.

Oklijevao sam nad trećom ampulom, razmišljajući da li da je upotrijebim za sebe, ali sam se odlučio protiv toga. Trebat će mi bistar um, a bilo je razumno očekivati da će me upravo ova, vrlo stvarna bol koju sam počeo osjećati održavati svjesnim.

Podigao sam je u sjedeći položaj, podmetnuo joj koljeno iza leđa i položio je na njega. Svaki zavoj bio je dugačak dva metra, a dok sam joj sve to omotao oko glave morfij je počeo djelovati. Sva napetost iščezla je s njenog lica, a kad sam je položio na leđa izgledala je mirno i opušteno. Samo je strahovito blijedo lice govorilo da nešto nije u redu.

Nakon što sam preselio futrolu s desnog boka na lijevi uspio sam, prilično nespretno, povezati svoje rame drugim zavojem. Zatim sam uzeo remen sa Serafinove puške i prikopčao ga oko pojasa tako da mi je desna ruka bila čvrsto privezana uz tijelo.

Sunce je sada doista počelo prodirati kroz oblake, a kad sam pogledao na sat vidio sam da još nije ni sedam sati. Izvadio sam svoju kartu koja je, zahvaljujući plastičnom omotu, još uvijek bila u jednom komadu iako se smočila, i proučio situaciju.

Hoffer je rekao da će od podneva čekati na određenom mjestu na cesti za Bellonu, u što nisam imao razloga sumnjati. Čak i ako se ne pojavi on osobno, netko će sigurno tamo čekati s prijevozom. Budući da moraju voditi brigu samo o sebi, Burke i Piet Jaeger će stići u rekordnom vremenu, a bez sumnje će im pomisao na dobro obavljen posao dati elana. Zapravo, više je nego vjerojatno da će stići na mjesto sastanka prije vremena.

Ja nisam imao drugog izbora nego da krenem za Bellonu, a znao sam da će mi trebati bar šest ili sedam sati. Uvijek je postojala

mogućnost da mi putem ponestane snage u udovima ili da mi tijelo otkaže poslušnost.

Neznatno sam zadrhtao kad su me dotakle sunčeve zrake jer sam prvi put postao svjestan koliko sam moker. Izvadio sam Rosinu pljosku i popio još malo konjaka. Joanna Truscott je ležala nepomično i tiho, ruku položenih uz tijelo. Prema onome koliko se života vidjelo na njoj mogla je biti i mramorni kip na vlastitom grobu.

Kad bih je ostavio i sve snage usredotočio na sebe mogao bih stići u Bellonu za pet ili šest sati, uvijek pod pretpostavkom da putem ne izgubim snagu. Čak i čovjeku Cerdinih sposobnosti trebalo bi oko sat vremena da skupi spasilačku ekipu, a na povratak u ove visoke predjele izgubilo bi se još više.

Tako sam došao do ovih zaključaka. Ako je ostavim ležat će ovdje sama najmanje petnaest ili šesnaest sati, a vjerojatno i više. Do tada bi mogla umrijeti, a to nisam ni u kojem slučaju namjeravao dopustiti. Ona će živjeti, a ja sam želio biti prisutan da vidim Hofferovo lice kad to sazna.

Životinje, koje su ranije onako mirno pasle, nestale su, očito rastjerane bukom pucnjave. Nekoliko uzdi je visilo kraj vrata. Ponio sam jedne u šumu i konačno našao par koza i magarca kako zajedno grickaju grm. Magarac je bez opiranja dopustio da mu stavim uzde, pa sam ga odveo natrag na čistinu i privezao uz kolibu.

Životinju su očito držali da donosi potrepštine za Serafina i njegove ljude, što je značilo da negdje mora postojati teretno sedlo. Pronašao sam dva u kolibi, oba specifičnog lokalnog oblika, izrađena od drva i kože s velikim drvenim koritom u obliku slova V u kojem su se mogle nositi vreće.

Konjak mi je udario u glavu, pa mi se na trenutak učinilo da se malo smanjio bol u ramenu. Dovukao sam jedno sedlo i uspio ga, pri trećem pokušaju, podići na leđa magarca. Bog zna što bi se dogodilo da je životinja bila ćudljiva ili samo malo nemirna, no ona je stajala spokojno grickajući travu dok sam ja pričvršćivao kolan.

Podići Joannu Truscott bilo je daleko teže, ali sam je uz dosta muke uspio postaviti na koljena a tada sam i sam kleknuo pred nju, tako da mi je pala preko lijevog ramena. Spustio sam je na leđa u drveno korito, i to ne previše nježno, ali ona nije ispustila ni glasa, već je samo ležala lica okrenuta k nebu i nogu koje su se njihale s obje

strane stražnjeg dijela magarca. Donio sam iz kolibe deku i pokrio je što sam bolje mogao, a zatim sam je u tom položaju privezao starim konopom.

Kad sam završio bio sam potpuno znojan. Sjeo sam i posegao za cigaretama. Smotak raskvašenog papira sa žutim mrljama bilo je sve što mi je ostalo, pa sam otišao do tijela i našao kutiju u džepu Riccove košulje, popularnu ovdašnju vrstu, jeftinu i odvratnu, ali bolje od ničega. Popušio sam jednu, popio još gutljaj Rosina konjaka, a tada sam čvrsto omotao kraj uzde oko svoje lijeve ruke i krenuo.

Budisti vjeruju da će pojedinac, ako vježba meditaciju dovoljno dugo, eventualno otkriti svoju pravu ličnost i zaci u stanje blaženstva koje na koncu vodi do Nirvane. Najmanje što se može postići je neka vrst povlačenja u sebe, tako da vanjski svijet nestaje, a vrijeme, onakvo kakvim ga prihvaćamo, prestaje postojati.

Stari Židov koji je sa mnom dijelio ćeliju u Kairu, naučio me potrebnoj tehnici, zapravo mi je spasio život jer sam samo zahvaljujući tome preživio Jamu. U mnogim prilikama povukao sam se od svijeta, lebdio u toploj tmuni, vratio se da bih otkrio da je prošao dan, dva dana, ili čak tri, a ja sam još uvijek bio živ.

Dok sam posrtao kroz pustoš kakva je Monte Cammarata bila tog jutra, dogodilo mi se nešto slično. Vrijeme je prestalo postojati, stijene, neplodne doline i goli obronci brda stopili su se u jedno s nebom, poput nejasne slike, a ja sam slijepo išao naprijed.

Ničega nisam bio svjestan. U jednom trenutku posrtao sam ispred magarca, a u slijedećem je jedan glas rekao prilično jasno:

– Postoje dvije vrste ljudi na svijetu. Klaviri i klaviristi.

Burke mi je to rekao dok je sjedio za pocinčanim šankom u Mavvanzi. Pio sam mlako pivo jer nije bilo struje pa nije radio hladnjak iza šanka, a on je pio svoju vječitu kavu, jedino što je pio onih dana. Bili smo nasred prvog posla u Katangi i izgubili smo pola svojih ljudi, a bili smo na najboljem putu da izgubimo i većinu ostalih prije nego završimo.

Dok sam sjedio za šankom s automatskim pištoljem kraj lakta, a moje lice je zurilo u mene iz mecima oštećenog ogledala, situacija je imala sve osobine nekog avanturističkog holivudskog filma. Sjećam se da je bilo topovske vatre po ulicama, padale su granate iz minobacača, a s vremena na vrijeme začulo bi se štektanje teškog

mitraljeza, dok su pokušavali počistili snajperiste iz vladinih kancelarija s druge strane trga.

Po svim pravilima, i zato što još nisam imao ni dvadeset godina, trebalo je biti romantično i pustolovno, baš kao u starom Bogartovom filmu. Nije bilo. Bilo mi je dosta ubijanja, dosta divljaštva, potpune nečovječnosti u svemu.

Bio sam na kraju snaga, spreman da odem ravno preko ruba, a Burke je to instinktivno osjetio. Počeo je govoriti tiho i mirno. Bio je strahovito uvjerljiv tih dana, a možda sam ja samo želio vjerovati da je tako. Tada on, za mene, nije smio imati ni jednu manu.

Prije nego je završio uvjerio me da smo u nekoj vrsti svetog križarskog rata kojim ćemo crnog čovjeka spasiti posljedica njegove vlastite gluposti.

– Uvijek se sjeti, Stacey, momče, da na ovom svijetu postoje dvije vrste ljudi. Klaviri i klaviristi.

Nepotrebno komplicirana usporedba da se kaže da postoje oni koji pasivno čekaju na događaje i oni koji nešto čine, ali tada sam mu vjerovao. U svakom slučaju, lokalna policija se kasno te večeri okrenula protiv nas, pa sam u toku narednog tjedna imao pune ruke posla pokušavajući spasiti svoju kožu, i nisam stigao ni na što drugo misliti.

Sada, dok sam se spuštao niz brdo, te su riječi izronile iz prošlosti da me progone. Sjetivši se događaja tako jasno, shvatio sam u čudu da ga nikad nije bilo ni najmanje briga za mene; mislio je samo na sebe, kao i uvijek. Morao mi je usaditi u glavu svoj način razmišljanja jer sam mu bio potreban. Postao sam mu nužan kao i revolver u ruci.

Prvoklasno smrtonosno oružje. To sam postao; to sam oduvijek bio.

Vukao sam se dalje, magarac me je slijedio, a po glavi mi se još uvijek motala prošlost, što je značilo Burke. Njegov odnos s Pietom Jaegerom je očito bio druge vrste, a sigurno je da tako nešto nikad nije pokušao sa mnom, vjerojatno su ga od toga odvratili njegovi instinkti.

Kao što sam rekao, u početku je jedva tolerirao moju potrebu za ženama i moju sklonost za žestoka pića. Sada, kad gledam unatrag i prisjećam se kako se njegov stav promijenio u dobroćudno prihvaćanje mojih mana, pitao sam se da li je potpuno shvatio da mu je njihovo postojanje omogućilo da me oblikuje za svoje svrhe.

Tko sam onda ja, Stacey Wyatt ili oruđe Seana Burkea? Ne! Dovraga s tim. Ja pripadam sebi, još jedna vrst klaviriste, čovjek koji je svirao za sebe i ni za koga drugoga.

Kretali smo se već gotovo četiri sata, a kad sam zastao da pogledam kako je djevojka, ona je izgledala potpuno isto, ali je još uvijek disala, a to je jedino bilo važno.

Što se mene tiče, ja sam bio izvan domašaja bola, lebdio sam s one strane, kako mi se to često događalo u Jami.

Moje rame postojalo je samo kao tupa bol, potpuno sam zaboravio da imam desnu ruku, a kad su oblaci prekrili sunce i teške kapi kiše poprskale stijene oko mene, nastavio sam dalje gotovo veselo. Stacey Wyatt, onaj koji će preživjeti.

U kasno proljeće ili rano ljeto, kad počinju prve prave vrućine, snažne oluje su uobičajene u višim predjelima Sicilije, a povremeno obilan pljusak u planinama potraje pola dana ili više.

Mislim, kad gledam unatrag, da nas je kiša spasila. Neki ljudi rado šetaju po kiši, ponese ih samo to ako su vani i osjećaju kako kapi kiše padaju po njima. Uvijek sam pripadao toj veseloj grupi, tako da mi je oluja s kišom koja se izlila nad Cammaratu tog jutra, dala psihološki poticaj. No, bilo je više od toga. Odjednom je zemlja oživjela. Nisam se više kretao kroz mrtav svijet, sve je dobilo novu svježinu.

Možda sam malo zapao u bunilo jer sam shvatio da pjevam poznati stari marš Legije stranaca, kojeg me naučio Legrande prije nekoliko stoljeća, dok smo još uvijek bili braća, prije no što se uplela korupcija.

Kiša je pljuštala, a ja sam prešao uzvisinu koja je zatvarala malu dolinu, pogledao dolje kroz sivu zavjesu i ugledao Bellonu pokraj bijele mrlje koja je predstavljala cestu.

Glasno sam se nasmijao i povikao nebu:

– Imat ću te sada, Burke. Tako mi boga, imat ću te.

Okrenuo sam se da dohvatim uzde magarca i vidio da se Joannina glava pomakla na jednu stranu i da su joj oči otvorene. Dugi trenutak je tupo zurila u mene, a tada se, beskrajno polako nasmiješila.

Nisam mogao govoriti, jednostavno sam joj nježno dodirnuo obraz, dohvio uzde i posrćući krenuo niz obronak brda, a nešto nalik suzama miješalo se s kišom na mom licu.

14.

NAJGORI je bio zadnji sat na nižim strminama jer se bilo vrlo teško kretati kroz busenje namočeno neprekidnom kišom. Dvaput sam se poskliznuo i izgubio ravnotežu, a jednom je magarac spuznuo na jednu stranu otrgnuvši mi uzde iz ruku, tako da mi je srce došlo u grlo. Na trenutak se učinilo da će se prevrnuti što bi rezultiralo katastrofom.

Oči Joanne Truscott su opet bile sklopljene, pa sam pretpostavio da je opet utonula u nesvijest. Zgrabio sam uzde magarcu kraj njuške i počeo se spuštati niz slijedeću strminu, a glavu sam mu držao podignutu ostacima svoje snage i voljom.

Vrijeme je opet prestalo postojati ali, sad pretpostavljam, zato jer sam bio u groznici. Šljapkali smo zajedno nizbrdo, kroz blato i kišu. U jednom trenutku postao sam svjestan da netko moli magarca, vrlo razboritim glasom, da ustane i kao čovjek nastavi hodati. A zatim je isti glas opet započeo pjesmu, isti borbeni zov koji je odzvanjao od Hoggar planine na jugu Sahare do močvara Indokine.

Čini se da sam zapadao u mračni ponor gdje ništa nije postojalo, osim točke sitnog treptavog svjetla na kraju dugog tunela, a zatim bih trepćući izlazio i shvatio da se grčevito, objema rukama držim za uzde da spasim goli život.

Ne znam kad sam odvezao desnu ruku. Znam samo da sam se njom služio, vjerojatno sam morao, i da je krv natopila zavoj.

Bila je to prekrasna, najljepša boja koju sam ikad vidio, živa nasuprot prigušenim zelenim i smeđim tonovima mog padobranskog odijela. Svijet je bio predivno, izuzetno mjesto, gdje se krv miješala sa zelenilom i s kišom.

Ovce su nahrupile s vrha jedne strmine poput bujice prljave vode i razmilile se oko mene, a malo dalje stajao je ovčar u poderanoj odjeći i buljio. Okrenuo se i odjurio stazom prema selu.

Prošao sam kraj mjesta gdje sam sjedio s Rosom, ležao s njom u udubini na suncu. Draga, draga Rosa koja me željela upozoriti, ali se previše bojala, bojala se Karla Hofferera.

Pod nogama mi je sad bilo krvi, a to je bilo čudno. Protresao sam glavom i mrlja se pretvorila u crveni *alfa romeo* u dvorištu iza Cerdine kuće, šezdeset metara niže. Čula se nerazgovijetna vika, a ljudi su trčali duž staze prema meni.

Jednom, dok sam bio dječak, pao sam sa stabla u vili Barbaccia i ležao cijeli sat bez svijesti dok me nije našao Marco. Sad je izgledao potpuno isto, ni dana stariji, što je bilo iznenađujuće. Isti izraz lica, mješavina bijesa, očaja i ljubavi. Čudno, nakon svih tih godina.

Ležao sam u blatu, a on me podigao na koljena.

– Dobro je, sad je dobro, Stacey. Zgrabio sam ga za skupu jaknu od ovčje kože.

– Hoffer, Marco, Hoffer i Burke. Oni su moji. Reci to Vitu. Reci capu. To je moje, samo moje. Moja *vendetta!* Moja *vendetta!*

Glasno sam viknuo te riječi, a ljudi Bellone su stajali u tihom krugu, kamenih lica, poput ftirija u nekoj grčkoj drami koje ravnodušno očekuju konačni krvavi rasplet.

Pukotine na stropu stvarale su zanimljiv oblik, prilično nalik zemljopisnoj karti Italije, ako se dovoljno dugo gleda, uključujući petu, ali bez Sicilije.

Sicilija. Zatvorio sam oči, a stotinu misli prolazilo mi je glavom. Kad sam ih opet otvorio Marco je stajao pokraj mog kreveta s rukama u džepovima svojeg prekrasnog kaputa od ovčje kože.

– To je krasan kaput – rekao sam. Nasmiješio se osmijehom kojeg sam tako često viđao dok sam bio dječak.

– Kako se osjećaš?

Bio sam umotan u tešku sivu deku. Odmaknuvši je vidio sam da još uvijek imam na sebi padobransko odijelo i da mi je rame previjeno nečim što je izgledalo kao traka bijelog platna napravljena od plahte. Pomučio sam se, dospio do ruba kreveta i spustio noge na pod.

– Pazi – Marco me upozorio. – Možeš biti sretan što si živ.

– Griješiš – odgovorio sam. – Potpuno si pogriješio. Ja sam neuništiv. Živjet ću vječno.

Više se nije smiješio, a kad su se otvorila vrata i Cerda brzo ušao, po izrazu njegova lica shvatio sam da sam sigurno vikao.

Opazio sam da je *smith and wesson* na malom noćnom ormariću, ispružio ruku i prislonio ga uz lice. Metal je bio tako hladan da je žario, ili je bar osjećaj bio takav. Podigao sam pogled do njihovih zabrinutih lica i nasmiješio se, ili sam to samo mislio...

– Gdje je ona?

– U mojoj spavaćoj sobi – odgovorio je Cerda.

Ustao sam i teturajući prošao kroz vrata, istrгнуvši se iz Marcove ispružene ruke. Uz pomoć neke čudne čarolije.

Cerda se našao ispred mene, otvorio vrata iza kojih se njegova žena, obavijena crninom i tugom, panično okrenula od kreveta.

Blagorodna Joanna je ležala prilično mirno, lica boje voska, s drugim, čistijim zavojem oko glave.

Okrenuo sam se Marcu.

– Što se događa?

– Nije joj dobro, Stacey. Telefonom sam razgovarao s *capom*. Najbliži liječnik je udaljen dva sata cestom, ali je već upućen ovamo.

– Ne smije umrijeti – rekao sam. – To valjda razumiješ?

– Naravno, Stacey. – Potapšao me po ruci. – Iz Palerma stižu privatna kola hitne pomoći s dva najbolja liječnika na Siciliji. Bit će joj dobro, Stacey, sâm sam se pobrinuo za nju. Gadno je, ali nije smrtonosno. Nemaš razloga za zabrinutost.

– Osim Hoffera – rekao sam. – On misli da je umrla. Za njega je to bitno. – Pogledao sam i polako kimnuo. – Ali ti to znaš, zar ne? Znaš sve o tome?

Nije znao što bi rekao, pa se pokušao ohrabrujuće nasmiješiti.

– Zaboravi Hoffera, Stacey. S njim će se pozabaviti *capo*. Sve je pripremljeno.

– Za koliko dugo? – upitao sam. – Tjedan, mjesec? Iskoristio me, zar ne, Marco? Iskoristio me kao što iskorištava tebe i sve ostale? - Shvatio sam da još uvijek u lijevoj ruci držim *smith and wesson*, pa sam ga gurnuo u futrolu. – Neće više. Ja ću lično obračunati s Hofferom.

Okrenuo sam se i pogledao djevojku. Ako nije mrtva, uskoro će biti. Tako sam tada mislio.

– Poći ćemo sada – rekao sam Marcu. – U *alfi*. Srest ćemo ih putem.

Namrštio se.

– Ne, bolje da čekamo, Stacey. Teško je voziti poslije kiše. Većina planinskih cesta će biti razrovana.

– Ima pravo – upao je Cerda. – Ako kiša uskoro ne prestane više neće ni biti cesta.

– U tom slučaju hitna pomoć neće ni stići ovamo gore – strpljivo sam objasnio. Cerda se namrštio i okrenuo Marcu koji je

bespomoćno slegnuo ramenima.

– Možda ima nešto u tome.

Nakon toga sve se zbilo na brzinu. Umotali su Joannu u plahte i iznijeli je do *alfe* u dvorištu, ispunili plahtama prazninu između stražnjih i prednjih sjedala i položili je preko njih. Sjeo sam na mjesto suvozača, a Cerda se nagnuo i pričvrstio mi sigurnosni pojas.

– Pozdravite *capa*, hoćete li? – rekao je. – Recite mu da sam sve uradio baš kako mi je rekao.

– Svakako – rekao sam, nagnuo se kroz prozor i viknuo na engleskome dok smo odlazili. – Gore mafija, ravno gore! – Ali mislim da uopće nije shvatio tu rječitu i ironičnu englesku izreku.

Bio sam u pravu što se tiče brdskih cesta i jake kiše. Reći da su nestajale iza naših kotača moglo bi zvučiti pretjerano, ali ne bi bilo daleko od istine.

Ne vjerujem da smo na povratku vozili više od tridesetak kilometara na sat. Da smo vozili brže sunovratili bi se ravno preko ruba na nekim mjestima, a *alfa* nije bila predviđena za letenje.

Nisam bio zabrinut. Sve je imalo neku vrst neminovnosti u sebi. Sicilijanci su drevan narod, a to je sada dolazilo do izražaja u meni. Zbog neke čudne slutnje znao sam da igra još nije završena, da vrhunac tek predstoji. To je bilo neminovno i nije se moglo izbjeći. Nisam mogao ni ja a ni Burke.

Naravno, pomoglo je i sjećanje da je Marco, vozeći automobil pod pokroviteljstvom mog djeda i njegovih poslovnih prijatelja, jednom stigao treći na utrci *mille miglia*.

Zatvorio sam oči i zaspao. Kad sam se probudio stajali smo uz glavnu cestu iza Vicarija, kako sam kasnije otkrio, a odspavao sam dva sata.

Već su unosili Joannu Truscott na nosilima u stražnji dio bolničkih kola. Pokušao sam ustati i otkrio da su mi noge otkazale poslušnost. Tada su se otvorila vrata, pa sam se naglo nagnuo u stranu u ruke čovjeka sive brade koji je na sebi imao bijeli ogrtač.

Nejasno se sjećam Marca negdje u pozadini, ali uglavnom je nada mnom bio moj prijatelj sive brade s naočalima u zlatnom okviru. Iznenaduje kako liječnik može ulijevati poštovanje, čak i liječnik mafije.

Sjećam se da je Joanna bila ispružena na drugoj strani i da se neki čovjek nagnjao nad nju, a zatim se opet prijeteći pojavio Sivobradi na čijim je naočalima blistala svjetlost, sa špricom u ruci.

Pokušao sam reći da neću, pokušao sam podići ruku, ali čini se da više ništa nije funkcioniralo, a tada se opet spustio mrak koji mi je postao stari drug.

15.

S ONU STRANU otvorenih francuskih prozora stajao je red jablana poput vojnika čekajući znak, crni nasuprot plamenu, u vatri sunca na zalasku. Duge bijele zavjese nadimale su se na blagom povjetarcu, nalik na duhove u svježoj tmuni sobe. Reinkarnacija je uvijek bolna, ali moj povratak u život bio je ublažen jednom od najljepših večeri koje sam ikad doživio.

Opet sam bio zdrav, miran i opušten, nisam osjećao bol sve dok nisam pokrenuo desno rame. U podnožju kreveta sjedila je bolničarka i čitala knjigu uz malu stolnu svjetiljku. Uštirkana bijela kapa sjala je poput aureole oko lica madone. Okrenula se na moj pokret. Nikad nisam osjetio nešto tako svježe kakav je bio dodir njene ruke na mom čelu kad se nagnula nad mene.

Izašla je tiho zatvorivši vrata. Vrata su se gotovo odmah opet otvorila i ušao je Sivobradi.

- Kako se osjećate? – upitao je na talijanskome.
- Iznova živim. Izuzetno ugodan osjećaj. Gdje sam?
- U vili Barbaccia.

Upalio je noćnu lampu i izmjerio mi puls, miran i ozbiljan. Izvadio je neizbježni stetoskop i neko mi vrijeme osluškivao grudi.

Kimnuo je, sam sebi, naravno, i strpao ga opet u džep.

- Vaše rame, boli vas?
- Malo, kad se mičem.

Iza njega su se otvorila vrata. Osjetio sam njegovu prisutnost čak prije no što sam postao svjestan osebujne arome njegove kavane, a tada se primaknuo svjetlu, lica mračna i zamišljena, miran kao i uvijek, iznova oživljeni Cesare Borgia, vječni i neuništivi.

– Misliš li da ćeš ikad umrijeti? Nasmiješio se kao da potpuno slijedi tok mojih misli.

- Znači, nadživjet će nas ovaj moj unuk, je li Tasca?
- Preživjet će metak, iako će trebati mno go raditi na ramenu ako ne želi imati trajne posljedice. – Dr. Tasca pogledao je dolje, na mene, s izrazom blagog ukora. – Niste se smjeli služiti rukom mladiću. To je bilo kobno.

Nisam ni pokušao raspravljati, pa se okrenuo mom djedu.

– Ne, brine me njegovo opće stanje. Slikovito rečeno, on je na rubu ponora. Mali pokret i on će se strmoglaviti ravno dolje.

– Čuješ li? – Moj djed se jedva suzdržao da me ne bočne svojim štapom. – Želiš umrijeti mlad, eh?

– Možeš li mi ponuditi nešto bolje? Pokušao sam zvučiti veselo i neozbiljno, ali Tašci se očito to uopće nije sviđalo.

– Čuo sam da ste bili u zatvoru. Kimnuo sam.

– Tako nešto. Vrst egipatskog logora za prisilni rad.

– U lancima? – Na njegovu licu se prvi put vidjela neka vrst zabrinutosti. – Sad znamo. – Opet se okrenuo djedu. – Kad se oporavi mora doći k meni na temeljiti pregled, *capo*. Lako bi mogao imati tuberkulozne promjene, a postoje i sigurni znakovi nepotpunog oporavljanja od žutice, što može ostaviti posljedice na jetri. Ne samo da će mu trebati liječenje, već i pažljiva njega i odmor, nekoliko mjeseci potpune neaktivnosti.

– Hvala, doktore Kildare – rekao sam. – Osvježili ste mi dan.

Tasca je izgledao potpuno zbunjen primjedbom, no, u svakom slučaju, moj ga je djed otpravio.

– Vрати se sad djevojci. Želim razgovarati sa svojim unukom u četiri oka.

Postidio sam se jer sam tek tada svjesno pomislio na nju.

– Zar je i Joanna Truscott ovdje? Kako joj je?

Privukao je stolicu i sjeo.

– Oporavlja se, Stacey. Tasca je specijalista za neurokirurgiju, najbolji na Siciliji. Donio je sa sobom mali aparat za rendgen i temeljito je pregledao. Imala je sreće, nema frakturu luba nje. Vjerojatno će cijeli život imati ružan oži– ljak, ali dobar frizer će to srediti.

– Zar ne bi trebala otići u bolnicu? Odmahnuo je glavom.

– Nema potrebe. Tamo ne bi imala bolju njegu, a ovdje je sigurnija. Pokušao sam sjesti, a u želucu mi se nešto stegnulo.

– Znači da Hoffer zna?

Nježno me gurnuo natrag na jastuk.

– Samo da mu je pastorka mrtva. Neslužbeno, naravno, ne tako da bi se moglo dati u javnost, ali je već razgovarao sa mnom telefonom.

– I rekao ti? Odmahnuo je glavom.

– Zatražio je sastanak Velikog vijeća za večeras. Trebao bi stići ovamo za pola sata.

– Ne razumijem – rekao sam. – Kakvo Veliko vijeće?

– Zar si mislio da sam ja sâm mafija, Stacey? – Nasmijao se. – Svakako, ja sam *capo*, *capo* za cijelu Siciliju, ali značajne odluke do nosi Vijeće. Imamo pravila koja se moraju po štivati. Čak ih ni ja ne mogu kršiti. – Slegnuo je ramenima. – Bez pravila ne predstavljamo ni šta.

Časno udruženje. Odmahnuo sam glavom.

– U redu, možda ne mogu jasno razmišljati, ali još uvijek ne razumijem zašto Hoffer dolazi ovamo?

– Prvo mi reci što se dogodilo u planinama. Nastavit ćemo odatle.

– Zar želiš reći da nisi u sve upućen?

– Nešto mi je poznato. Sad budi dobar dečko i učini što sam rekao.

Tako sam mu ispričao, detaljno, uključujući i razne moje sumnje od samog početka, a on je sve upijao bez ikakva znaka, čak i moj, namjerno slikovit opis masakra.

Kad sam završio, i dalje je nekoliko trenutaka sjedio u tišini.

– Zašto si išao, Stacey, to ne mogu razumjeti? Znao si da taj čovjek, Burke, nije iskren, nisi vjerovao Hofferu, znao si da ti čak ni ja ne govorim čistu istinu, a ipak si išao.

– Bog zna – rekao sam, a ovako razmišljajući u retrospektivi, doista to nisam čak ni sebi mogao objasniti. – Valjda mi je bilo dosta života.

To su bile moje vlastite riječi, a ipak se sve u meni pobunilo kad sam ih izgovorio.

– Ne, dovraga. Zbog Burkea, uvijek zbog Burkea. Ima nečeg među nama što ne mogu riječima objasniti, čak ni sebi.

Nešto sam morao dokazati. Ne mogu reći više od toliko.

– Mislim da mrziš tog čovjeka. O tome se radi.

Na trenutak sam razmislio o tome, a zatim polako rekao:

– Ne, to je više od mržnje, mnogo više. Poveo me sa sobom u mračni svijet kojeg je sam stvorio, učinio me onim što nisam, oblikovao me za svoje potrebe. Gore, na planini, rekao mi je da je bolestan, a to je bilo nekakvo prikriveno objašnjenje za njegovo ponašanje. Mislim da u tome pokušava pronaći ispriku za svoje postupke, ali čak i sebe laže. Počeo je propadati davno prije svojih pluća. Nije mu trebala isprika.

– Ah, sad nazirem tračak svjetla – rekao je. – Mrziš ga zato jer nije onakav kakvim si ga ranije držao.

Bio je u pravu, naravno, ali samo djelomično.

– Ima nešto u tome. U prvim danima, kad sam ga upoznao, učinio mi se jedinim postojanim bićem u podivljalom svijetu. Potpuno sam vjerovao u njega.

– A kasnije?

– Ništa. – Odmahnuo sam glavom. – Ja sam se promijenio, a ne on. On je uvijek bio ovakav kakav je sada, a to je najstrašnije. Sean Burke kakvim sam ga smatrao u Lourenco Marquesu i kasnije nije zapravo nikad ni postojao.

Obavila nas je tišina dok sam ležao i o svemu razmišljao. Konačno sam opet podigao pogled k njemu.

– Znao si kakve su im namjere, zar ne?

– Samo djelomično, a ostalo sam pogodio. Hoffer je deportiran iz Sjedinjenih Država prije nekoliko godina, nakon izdržavanja kazne za utaju poreza. Radio je za *cosa nostra*, a zatim je došao k nama, na Siciliju, s nekolicinom svojih starih ortaka iz američko-sicilijanske mafije. Donijeli su nove ideje, kako sam ti rekao. Droga, prostitucija i slične opačine. Nisam ih želio, no i oni su bili mafija.

– Jednom upleten, uvijek upleten?

– Točno. Vijeće je donijelo odluku da imaju pravo na to.

– Tako ste ih prihvatili? Kimnuo je.

– Uglavnom su bili dobri upravitelji, to im moram priznati. Hoffer je, na primjer, preuzeo vođenje naših poslova s naftom u Geli. Izgledalo je da dobro radi, ali ja mu nikad nisam vjerovao, kao ni njegovim ortacima.

– To su bili ljudi koji su radili protiv tebe?

– Nije to tako jednostavno. Ponekad zajedno, a često pojedinačno, prouzročili bi mi neprilike. Mislili su da će biti lako, da će na brzinu preuzeti sve poslove starog glupog seljaka sa Sicilije. Kad nisu uspjeli prešli su na druge metode.

– Uključujući i bombu koja je ubila moju majku? Znao si da te namjeravaju ubiti ako je ikako moguće, a ipak si radio s njima? – Odmahnuo sam glavom. – Morski psi: razdirete jedan drugoga na komadiće kad namirišete krv.

– Još uvijek ne razumiješ. – Uzdahnuo je. – Mafija je Vijeće, Stacey, a ne sam Vito Barbaccia. Prema propisima oni su imali pravo ući u Udruženje. Sve ostalo je bilo osobne prirode.

– A ti si ih sve ubio prema propisima, pokušavaš li mi to reći?

– Bilo koji od njih je mogao biti kriv za bombu koja je ubila tvoju majku, ili svi oni.

– Zašto je onda Hoffer još uvijek ovdje?

– Bolje je kap po kap. Ja radim na svoj način – rekao je nemilosrdno. – Hoffer je vrlo glup, poput svih ljudi koji misle da su pametni. Oženio je tu englesku udovicu, tu aristokratkinju, zbog novca. Nažalost, bila je mudrija no što je očekivao i uskoro je shvatila kakav je. Nije mu htjela dati ni pare.

– Zašto ga nije napustila?

– Tko će znati žene? Ljubav, možda? Tako se on pobrinuo da ona pređe na drugi svijet u pažljivo planiranoj nesreći. On, zapravo, još uvijek ne shvaća da je meni to poznato. No, tada je otkrio da mu nije ostavila ništa.

– Sve ide Joanni.

– Upravo tako, osim što je, prema uvjetima u oporuci, on slijedeći na redu ako djevojka umre prije nego ostvari pravo na nasljedstvo. Čim ona postane punoljetna, on je gotov. Djevojka može istog trenutka sastaviti oporuku i sve ostaviti u dobrotvorne svrhe ili nekom nevidljivom rođaku. Tada više ni umorstvo ne bi imalo svrhe.

Ustao je i primaknuo se prozoru gdje je opet zastao poput mračne sjene.

– Ali nije ga samo gramzivost motivirala u želji da se dočepa pastorkina bogatstva. Bojao se. Očekivala ga je osuda na smrt. Upotrijebio je naš novac, novac mafije, u raznim poslovima sa zlatom, uglavnom u Egiptu, nadajući se osobnoj koristi. Na njegovu nesreću, netko je obavijestio vlasti. U dva navrata uhvaćeni su njegovi brodovi na djelu.

– Netko je obavijestio vlasti? Netko tko se zove Vito Barbaccia? – Smijao sam se dok se nisam počeo gušiti, a on je požurio do mog kreveta i natočio mi vode u čašu. Malo sam popio i vratio mu čašu. Bar sam ga uspio zabrinuti.

– To je stvarno prokleta ironično, zar nije? – rekao sam mu. – Zar nisi znao da sam ja na jednom od tih brodova? Da sam tako dospio u egipatski zatvor?

Jednom u životu uspio sam ga zapanjiti. Ispružio je ruku prema meni, a na licu mu se pojavio izraz krajnjeg očaja.

– Stacey – promucao je. – Što mogu reći? To sam ti ja učinio?

– Zaboravi – rekao sam. – Previše je smiješno da bi bilo tragično. Ispričaj mi sada uzbudljiv nastavak. Opet se spustio u svoju stolicu, očito još uvijek potresen.

– U redu. Hoffer je dobio šansu da sve nadoknadi tako da Udruženje ne bude oštećeno. Vijeće se sastalo da razmotri njegov slučaj. Otvoreno je priznao, ali nas je pokušao uvjeriti da su poslovi trebali donijeti korist Udruženju. To mu nije puno pomoglo. Čak i da je govorio istinu, nije imao odobrenje Vijeća da se upusti u to. Priznao je svoju odgovornost i zatražio vremena da pribavi novac.

– I odobreno mu je?

– Nije bilo razloga da se odbije. Rekao je Vijeću da je dobio udjela u značajnim poslovima u Americi, prema uvjetima u ženinoj oporuci. Da to može realizirati u roku od dva ili tri mjeseca i da će tada imati više nego dovoljno novca da sredi stvari.

– Vijeće mu je povjerovalo?

– Zašto bi lagao? Ako se ne pojavi s novcem neće izbjeći svojoj sudbini, bez obzira kamo pokušao pobjeći.

– Ali ti si znao da laže? Mirno je kimnuo.

– Pravo mjerilo Hofferove gluposti je to da ne može prihvatiti činjenicu da je stari sicili janski seljak mudriji od njega. Uvijek sam bio korak ispred njega, uvijek. Vidio sam foto kopiju oporuke njegove žene čak prije nego je on saznao uvjete.

– Zašto nisi obavijestio Vijeće?

– Bio sam zaintrigiran. Želio sam vidjeti s čim će se pojaviti.

– I biti korak ispred njega, kao i obično? Znao si da je njegov izlaz bio da se riješi pastorke prije nego postane punoljetna?

– Recimo da mi je to palo na pamet kao vjerojatna mogućnost nakon što sam vidio oporuku. Kasnije sam čuo o poslu sa Serafinom, o tome kako je pošlo naopako.

– Tada sam se pojavio ja i upoznao te s trenutnom situacijom. – Opet sam se počeo ljutiti.

– Ako si znao da je djevojka sa Serafinom jer se željela maknuti Hofferu s puta do svog rođendana, morao si znati da je razlog koji su mi naveli za naš mali pothvat u planinama bio lažan. Da je jedini mogući razlog za naš upad bio da je uništimo. – Glas mi se neznatno podigao.

– Što si, dovraga, mislio da će se tamo dogoditi kad ja otkrijem istinu, ili si mislio da ti lažem? Zar si pomislio da sam postao ubojica djevojaka?

– Ne budi glup, Stacey – hladno je rekao. -Ti si moja krv, poznajem te. Takvu vrst djela prepuštamo Hofferima i Burkeima ovog svijeta. Ljudima bez časti.

– Časti? – divlje sam se nasmijao. – Zar nisi shvatio da će me Burke morati ubiti jer je znao da nikad ne bih mirno stajao i gledao kako ubijaju djevojku? Da si me ti svojom šutnjom slao u smrt isto tako sigurno kao i Hoffer?

– Ali nisam imao izbora, zar ne razumiješ? – strpljivo je rekao. – Slušaj i pokušaj shvatiti, Stacey. Hoffer je imao vremena da nadoknadi njihov novac, a način na koji će to izvesti nije bio naročito važan. Očekivali su gotovinu na stolu u određenom roku, ili njegovu glavu, ništa manje. No, kad je jednom nekom članu odobreno vrijeme, on ima pravo provesti svoju operaciju bez uplitanja iz Udruženja. Da sam te upozorio da namjerava ubiti djevojku, molio te da to spriječiš, prekršio bih jedan od najstarijih zakona mafije.

– Konačno smrt za Vita Barbacciu, je li to ono što mi govoriš?

– Smrt? – Izgledao je iskreno iznenađen. -Misliš li da me to plaši? Ali mislio sam da sam ti uspio objasniti? Propisi postoje zato da ih svi poštuju, čak i *capo*. Bez njih ne predstavljamo ništa. Oni su snaga Udruženja, razlog zbog kojeg smo preživjeli. O ne, Stacey, onaj koji prekrši pravila zaslužuje smrt, mora umrijeti.

U jednom kratkom trenutku pomislio sam da gubim razum. Ušao sam u nepoznati svijet sa shvaćanjima i pravilima ponašanja toliko zastarjelim i nestvarnim kao u srednjovjekovnih vitezova.

Nisam mogao jasno misliti, ali sam uspio reći:

– To još uvijek nema smisla. Ja nisam znao da je Hoffer član mafije, ali on je znao da sam ja tvoj unuk, a Burkeu sam jasno rekao da sam razgovarao s tobom o našem zadatku.

– Zašto bi ga to trebalo brinuti? Priča o njegovoj pastorki je bila prihvatljiva, uključujući i njegove razloge za šutnju. Mislio je da su svi prihvatili njegovu priču o novcu koji će naslijediti, čak i ja. Kakve je veze sve to imalo s tim poslom oko djevojke?

To je donekle imalo smisla. U svakom slučaju, to je bilo isto tako prihvatljivo objašnjenje kao i bilo koje drugo koje mi je ponuđeno u

ovom košmarnom svijetu mafije.

– Još uvijek nam ostaje činjenica da si me mogao upozoriti – polako sam rekao. – Mogao si mi nekako dati naslutiti što se događa, bar mi reći da Hoffer pripada mafiji, one prve noći kad sam o svemu s tobom razgovarao.

– Jedino tako da prekršim naš zakon, Stacey, a to nisam mogao. Hoffer je to znao, a ja sam mogao biti samo na dobitku ne govoreći ništa. Hoffer te uvukao u ovaj posao, Hoffer i taj čovjek Burke koji ti je lagao. Ako se okreneš protiv njih, Hoffer može kriviti jedino sebe.

– To tvoje Vijeće bi moglo imati drugačije mišljenje – rekao sam. – Mogli bi pomisliti kako je teško povjerovati da tvoj unuk nije radio po tvojim uputama.

– To će se tek vidjeti – rekao je. – Ali ti moraš doći na sastanak, Stacey, i sam se uvjeriti. Trebalo bi biti prilično zabavno.

– Zabavno! – Mislim da bih ga u tom trenutku bio udario da sam bio dovoljno blizu. – Mogli su me ubiti tamo gore, zar ne razumiješ? Volio sam te, uvijek sam te volio, usprkos svemu, a ti si me bez riječi poslao u smrt zbog nekoliko glupih zastarjelih pravila, zbog besmislene dječje igre.

Namrštio se.

– U smrt, Stacey, doista to vjeruješ? – Hra pavo se nasmijao. – Da, u redu. Namjeravao sam te zadržati izvan toga one prve noći kad si došao, silom ako bude potrebno. Ali tada sam razgovarao sa svojim unukom, vidio ga u akciji, vidio ga onakvim kakav jest, *mafioso* baš kao i njegov djed, samo bolji. A taj Burke, taj prazni čovjek, taj živi mrtvac koji već nosi na sebi smrad groba; misliš li da sam i načas povjerovao da moj unuk ne može izaći na kraj s njim? Glas mu se spustio do promuklog šapata. Nagnuo se prema meni s jednom rukom na rubu kreveta da održi ravnotežu. Zurio sam u njega, hipnotiziran.

– Zar ne razumiješ, Stacey? Hoffer je mo rao imati svoju šansu, tako kažu pravila, ali ja sam želio da se koprca u blatu jer sam vjerovao da on, najvjerojatnije više od svih njih, sno si krivicu za smrt moje kćerke. Želio sam da njegov plan propadne, pa sam dopustio najbo ljem, najnemilosrdnijem *mafiosu* kojeg sam ikad poznavao da ga uništi.

Val sivila oplahnuo je moje tijelo, pa sam zadrhtao. On se naslonio i mirno pripalio drugu cigaru.

– Za tebe je to samo igra, zar ne? Što je zamršenija to je bolja. Mogao si Hofferu raznijeti glavu kadgod si htio. Kod kuće, na ulici, ali to ne bi bilo dovoljno dobro. To je morala biti klasična drama.

– Takve uvijek duže traju. – Ustao je mirnog lica, otrešao pepeo s revera i namjestio kravatu. – Uskoro će stići.

Poslat ću Marca s odjećom za tebe.

Kad su se za njim zatvorila vrata ja sam na trenutak tupo zurio u strop, a tada sam spustio noge na pod, ustao i pokušao hodati.

Uspio sam stići do francuskih prozora, okrenuti se i vratiti. Imao sam vrtoglavicu, a rame me vraški boljelo kad sam ga micao, ali sam se bar mogao kretati, a to je bilo dovoljno. Pretraživao sam ladice toaletnog stolića kad je Marco ušao. Spustio je na krevet jaknu od antilopa, hlače od somota i bijelu najlonsku košulju, a izvukao je i *smith and wesson*.

– Tražiš li ovo?

Dobacio mi ga je. Izvadio sam ga iz futrole, podigao ga na trenutak lijevom rukom, a tada sam izbacio cilindar i prosuo metke na pokrivač. Pažljivo sam ga ponovo napunio, vratio cilindar na mjesto i gurnuo ga natrag u futrolu.

– Imao sam i lisnicu.

– To također.

Izvadio ju je iz džepa i dao mi je. Nije ništa rekao dok sam provjeravao sadržaj.

– Jesu li stigli?

– Većina.

– A Hoffer?

– Još ne.

Otkrio sam da mi ruke neznatno podrhtavaju.

– Pomozi mi da se obučem. Ne smijemo dopustiti da čekaju.

16.

SASTALI su se u salonu, a ja sam sjedio u pletenoj stolici na terasi, iza sjenice prekrivene lozom, i promatrao, a Marco je bio uz mene.

Imao sam odličan pogled, a čulo se izvrsno. Bilo ih je osam, uključujući mog djeda, a po izgledu su bili prilično raznolika grupa. Trojica su bili pravi starinski *capi*, pažljivo odjeveni u namjerno pohabanu odjeću. Četvrti je skinuo kaput otkrivajući jeftine i neukusne naramenice. Svi ostali su nosili skupa lagana odijela, iako se nijedan nije mogao mjeriti s veličanstvenošću mog djeda koji je sjedio na čelu stola u svijetlom laganom odijelu koje je nosio one prve večeri.

Hoffer je imao tamne naočale, vjerojatno iz afektacije, i ozbiljno je kimao glavom na ono što mu je govorio čovjek zdesna. Izgledao je prilično prisebno, a ja sam se pitao što se odvija u njegovoj glavi.

Moj djed je podigao malo srebrno zvono, a na njegov zvuk odmah je prestao žamor glasova. Sve su se glave okrenule prema njemu, a on je dopustio da nekoliko trenutaka vlada tišina prije nego je rekao:

– Karl Hoffer je posebno zatražio ovaj sa stanak. Ne znam ništa više od vas, ali pretpo stavljam da svi znamo o čemu se radi, pa poslušajmo.

Hoffer nije ustao. Djelovao je mirno, ali kad je skinuo naočale na trenutak je izgledao umorno, a kad je počeo govoriti glas mu je bio ozbiljan i tih. Sve zajedno, vrlo uvjerljiva predstava.

– Kad sam se suočio s Vijećem prije neko liko mjeseci da objasnim svoje ponašanje u određenim nesretnim poslovnim transakcija ma, obećao sam da ću Udruženju vratiti svaku paru novca kojeg sam izgubio zbog svoje nepromišljenosti. Zatražio sam šest mjeseci. Do voljno vremena da realiziram dobitak u odre đenim poslovima u Sjedinjenim Državama koje mi je ostavila moja pokojna supruga. Znam da su neki od vas mislili da pokušavam dobiti na vremenu i da Udruženje nikad neće vidjeti svoj novac. Drugi su, hvala bogu, imali povjerenja u mene.

Ta bi me primjedba u svakoj drugoj prilici pošteno nasmijala. Za stolom se nije nalazio čovjek koji bi imao povjerenja u svog susjeda duže od pet minuta, bilo kada i bilo gdje izvan strogih okvira zakona mafije.

Oni su to znali, i Hoffer je to znao, osim ako zaista nije bio toliko glup da ih smatra skupinom prljavih sicilijanskih seljaka koje može prevariti kadgod mu se sviđa, a to mi se učinilo nevjerojatnim.

– Jesi li ham došao reći da ne možeš platiti ti, Karl?

U glasu mog djeda osjetio se tračak zlobe, a govorio je sa slabo prikrivenom nestrpljivošću. Čak je i Hofferova predstava izbljedadela u usporedbi s njegovom.

– Ali ne, Vito. – Hoffer se okrenuo k nje mu, s tamnim naočalama ponovo na svom mjestu. – Bio bih u mogućnosti sve srediti u odobrenom roku, tako mi bar tvrde moji američki advokati. Kako se dogodilo, zahvaljujući jednom... – oklijevao je, a zatim nastavio, očito s mukom – ... nesretnom, za mene vrlo tragičnom događaju, našao sam se u mogućnosti da uvjerim Vijeće da mi je sada najmanja briga vratiti novac Udruženja kojeg sam izgubio zbog svog nemara.

Sigurno je izazvao reakciju kod većine. Nastalo je komešanje, žamor glasova, a tada je moj djed podigao ruku.

– Možda je bolje da to objasniš, Karl. Hoffer je kimnuo.

– Prilično je jednostavno. Kao što svi znate, moja voljena supruga je nedavno poginula u saobraćajnoj nesreći u Francuskoj. Posve prirodno, vrlo veliko bogatstvo koje je naslijedila od svog prvog muža, ostavila je u pohrani za svoju kćerku Joannu. Prema uvjetima u oporuci sve ću naslijediti ja, ako djevojka ne doživi punoljetnost. – Stegnuo je ruke tako da su mu pobijelili zglobovi i pogledao niz stol. – Čak i sada mogu teško povjerovati, ali saznao sam iz pouzdanih izvora da je moju pastorku jutros snašla smrt u području Monte Cammarate, pod izuzetno tragičnim okolnostima.

Ako postoji nešto što Sicilijanac voli, to je zanimljiva priča, i Hoffer je sad već potpuno zarobio svačiju pažnju.

– Moju pastorku oteo je prije nekoliko tje dana razbojnik kojeg mnogi od vas predobro poznaju, Serafino Lentini.

Čovjek s naramenicama pljunuo je na pod pri spomenu tog imena, a nastalo je opće komešanje.

– Nisam se obratio Vijeću sa svojim nevo ljama jer sam znao da mi ne bi mogli pomoći. Kao što svi znamo, Serafino Lentini nije bio u dobrim odnosima s Udruženjem, iako je neko liko puta poslužio kao sicario.

– Govoriš o njemu u prošlom vremenu, Karl – primijetio je moj djed.
– Znači li to da on sada tamo pripada?

– To je jedina dobra vijest koju večeras donosim Vijeću – rekao je Hoffer. – Policija je, kao što svi znamo, nemoćna u ovakvim slučajevima, tako da sam, kad je Serafino poslao poruku tražeći otkupninu, skrpio potrebnu svotu i sam se susreo s njim na cesti za Bellonu, kao što je zahtijevao. Uzeo je novac i nasmijao mi se u lice kad sam zatražio svoju pastorku. Odlučio je da je zadrži za sebe.

– Čudno – glatko je upao moj djed. – Uvijek sam vjerovao da Serafinu nedostaje neka bitna oprema prijeko potrebna Don Juanu.

Hoffer je zastao oštro ga pogledavši i uzvratio mu pronašavši pravi odgovor. – Nije mene vrijeđao takvim ponašanjem. Pokazivao je svoj prezir prema Udruženju, prema svima nama. – Slegnuo je ramenima i raširio ruke. – Nisam mogao mirno sjediti dok je nesretna djevojka ispaštala nebrojena poniženja u rukama njegovih ljudi. U prošlosti sam imao prilike koristiti usluge irskog vojnika, pukovnika Burkea, dobro poznatog po junačkim djelima koja je počinio kao plaćenik u Kongu. Činilo mi se da bi čovjek njegovih sposobnosti možda mogao učiniti ono što drugi nisu mogli, prodrijeti u nepristupačne dijelove Cammarate i dovesti na sigurno moju pastorku. Odletio sam na Kretu gdje sam se sastao s Burkeom koji je pristao da izvede ovu opasnu akciju uz pomoć trojice ljudi koji su služili pod njegovom komandom u Kongu.

Sad je čak i mene zainteresirao, a tišina u salonu mogla se usporediti s onom u samostanskoj kapelici.

– Tek kad je pukovnik Burke stigao sa svojom ljudima otkrio sam nešto zapanjujuće. Je dan od njih bio je *capov* unuk, mladić po imenu Wyatt.

Lopta je bila upućena u Barbaccijino polje. Spretno je prihvatio. Vjerujem da je to čak i očekivao.

Nakašljao se i uspio izgledati ozbiljno.

– Svi znate da je moja kćerka sa svojim sirom došla živjeti k meni nakon što joj je muž Amerikanac poginuo u Koreji. Umrla je kao žrtva akcije nekog prljavog ubojice koji me na mjeravao dokrajčiti. Nažalost, moj je unuk dje lomično i mene okrivio za ono što se dogodilo njegovoj majci. – Očigledno je ovo bila noć za

ispovijedanja. – Otudili smo se i momak, koji je tada imao devetnaest godina, je pobjegao.

Neko vrijeme sam ga izgubio iz vida, a tada sam saznao da je plaćenik u Kongu. Prije nekoliko dana me posjetio s tim čovjekom, Burkeom, i rekao mi zašto su došli na Siciliju. Zapanjila me njegova priča jer nisam mogao shvatiti zašto se Karl nije meni obratio za pomoć, ali sam pretpostavio da je imao svoje razloge.

– Pomoć? – Hoffer je opet raširio ruke obraćajući se okupljenom Vijeću. – Kako je itko mogao pomoći? Jedina nada bili su mi Burke i njegovi ljudi. – A tada se, kao da mu je to tek palo na pamet, nesigurno okrenuo k Barbacciji: – Nisam imao što kriti. Pod ona kvim okolnostima činilo mi se da je bolje za djevojku ako ih je što manje upućeno u tu stvar.

– U to nema sumnje. – Moj djed je kimnuo.

– Na kraju krajeva, moj unuk mi je dao potpun izvještaj o onom što namjeravaju učiniti. Spu stiti se padobranima na Cammaratu, to je bila smjela zamisao.

Dosada se, naravno, atmosfera promijenila, a u sobi nije bilo čovjeka koji nije shvatio da se nešto posebno i prikriveno događa između Hofferera i mog djeda.

– Žao mi je što je djevojka ubijena – rekao je Barbaccia. – Znam da ti je bila bliska, Karl. Izgubiti kćerku je više nego bolno. Ja znam.

– *Capo!* – Hofferov glas je postao promukao. – Bog zna kako, ali moram ti reći. U borbi, u pucnjavi između grupe pukovnika Burkea i Serafinovih ljudi, poginuo je i tvoj unuk, stradao je u uzaludnom pokušaju spašavanja života moje pastorke.

Tada sam sve shvatio, razlog za Hofferovu predstavu, njegov detaljni prikaz cijelog događaja koji je vodio do ovog finala, razornog udara javno zadanog pred svima koji su nešto značili.

Moj djed se skvrčio, ispustio štap, u trenu se pretvorio u starca.

– Stacey? – rekao je promuklo. – Stacey je mrtav?

Hoffer se nije baš trijumfalno nasmiješio, ali čak ni on nije mogao suspregnuti jedva vidljiv drhtaj u kutu usana. Moj djed je izabrao upravo taj trenutak za napad. Izvadio je novu cigaru i kresnuo šibicom, postavši opet onaj stari.

– Vrlo dobro, Karl, odlično. Mogao si daleko dogurati u Udruženju, samo da nisi bio toli ko glup.

Marco me potapšao po ramenu, ali sam ja već bio na nogama i uputio se u salon. Nije se čulo praskanje groma kao kad se Jupiter spustio s neba, ali rezultat je bio gotovo isti. Hoffer je naglo problijedio, uglavnom od šoka, ali isto tako, pretpostavljam, jer je u istom trenutku shvatio da mu je odzvonilo. Za ostale bio sam samo uljez, a najdeblji čovjek najbezazlenija izgleda izvadio je automatski *mannlicher* brzinom pravog profesionalca.

Moj djed mu je domahnuo da ga skloni.

– Moj unuk, Stacey Wyatt, gospodo, koji je, prema riječima ovog našeg prijatelja, jutros hrabro umro na Cammarati u uzaludnom pokušaju spašavanja života Joanne Truscott. Za nimaljivo je da se ta mlada dama upravo u ovom trenutku nalazi u drugom dijelu vile pod paskom liječnika.

Hofferova ruka spustila se do džepa, a smrt je zurila u njega iz *smith and wesson* u mojoj lijevoj ruci.

– Ne, Stacey! Ne ovdje. Ovdje je nepovrediv – viknuo je moj djed. – Takav je zakon.

Gospodin s kričavim naramenicama oslobodio je Hoffera *walthera*, a ja sam *smith and wesson* gurnuo natrag u futrolu.

– Sad ćemo čuti istinu, prijatelji moji. – Barbaccia je pucnuo prstima, a Marco je, ušavši iza mene, izvadio sivi dokument iz jedne kuverte, razmotao ga i položio na stol.

– Fotokopija oporuke o kojoj je govorio Hoffer, a koju sam dobio tek danas poslijepodne. – Pitao sam se koliko ih je povjerovalo u te riječi. – Na engleskome je, ali ovdje vas ima dovoljno koji razumijete taj jezik da se Vijeće uvjeri da je Hoffer lagao. Da mu žena nije ostavila ništa. Da nije postojao udio u poslovima u Americi odakle bi mogao ostvariti dobit i tako nama vratiti dug. – Pogledao je Hoffera. – Možeš li to zanjekati?

– Idi dovraga! – rekao mu je Hoffer.

Moj djed je nastavio:

– Jedina nada bila mu je da ubije djevojku, ali ga je Lentini prevario. Tada je pokušao s onim čovjekom, Burkeom, ali mu je bio potreban netko tko poznaje kraj i govori jezik, pa je Burke doveo mog unuka. Mog unuka koji je vjerovao sve do trenutka kad su hladnokrvno pucali u njega, Serafina i djevojku, vjerovao kao i ja, sve dok nisam pročitao ovu oporuku i čuo njegovu priču, da je u planinama da spasi

djevojku. Zahvaljujući božjoj milosti i nesposobnosti tog čovjeka Burkea, on je preživio i uspio djevojku dovesti u Bellonu.

Hoffer nije mogao ništa učiniti, ništa što bi mu i najmanje koristilo kod tvrdokorne skupine ljudi koja je stajala oko stola. Odgovorio je jedinim načinom koji mu je dopuštala njegova životinjska priroda, udarajući tako da povrijedi.

– U redu, Barbaccia, pobijedio si. Ali znaj da sam ja u tvoja kola podmetnuo bombu koja ti je ubila kćerku. Svojim vlastitim rukama.

Plijunuo je mom djedu u lice. Marco je stupio korak naprijed, ali mu je djed položio ruke na grudi i zaustavio ga.

– Ne, Marco, ostavi. On je mrtvac koji hoda. – Obrisao je lice maramicom i bacio je na pod. – Onaj čovjek, Burke, on je u tvojoj vili?

Hoffer koji je, pretpostavljam, za svoju propast više krivio Burkea nego sebe, je kimnuo.

– Dobro. Sad se gubi! Izvan ograde prepušten si sam sebi.

Hoffer se okrenuo i teturajući otišao do francuskih prozora. Prelazio je terasu kad sam ga sustigao, ali kad sam ga okrenuo, Marco me već držao za ruku, a djed je bio iza njega krećući se zapanjujućom brzinom za čovjeka njegovih godina.

– Ne, Stacey, ne ovdje. Ovdje, na sastanku Vijeća, on je nepovrediv. To je zakon. Prekrši ga, pa ćeš i ti umrijeti.

– Do vruga s tim tvojim prokletim zakonima – rekao sam, a on me pljusnuo po licu.

Zateturao sam unatrag, a Hoffer se vrištavo nasmijao.

– To je dobro, to mi se sviđa. To sam dao Rosi Solazzo prošle noći, Wyatt, samo više. Željela te upozoriti, to nisi znao, zar ne? Ne znam što si joj učinio, ali mora da se svidjelo toj glupoj kučki.

Opet sam ga pokušao dohvatiti, ali su me Marco i dvojica ostalih zadržali.

– Želiš li znati što sam učinio s njom? – Opet se nasmijao. – Dao sam je Cicciu. Uvijek je dahtao za njom. Taj je pravi bik. Sigurno je da sada iskušao sve varijacije poznate čovjeku, a vjerojatno je izmislio i nešto novo, radi zabave.

Želio je povrijediti i uspio je. Nazvao sam ga svim prljavim imenima koja sam ikad čuo, a oni su me držali dok je on prolazio vrtom do svog *mercedesa* parkiranog izvan ulaza. Tek kada je pokrenuo motor

i odvezao se, moj djed im je naredio da me puste. Okrenuo sam se, progurao se kroz grupu i vratio se u svoju sobu.

Stajao sam tamo, u mraku, ramenom mi je sijevala bol, znoj mi je natapao košulju, a ja sam mislio o Rosi. Jadna Rosa. *Znači, ipak je odlučila da se neće bojati, ali prekasno.* Sjetio sam se što je Hoffer rekao o Cicciu, a pomisao na tu životinju kako se znoji nad njom potpuno me slomila. Jedino lijepo u cijelom ovom prljavom poslu, bar što se mene tiče, bio je uzaludan pokušaj te djevojke da me spasi. Trkom sam izašao kroz francuski prozor i projurio kroz vrtove do stražnjeg dvorišta.

Imao sam izbor od tri automobila u garaži, ali sam uzeo Marcovu crvenu alfu, uglavnom zato jer je imala automatski mjenjač, pa će njome biti lakše upravljati jednom rukom. Pomogla je i činjenica da je ostavio ključeve na vidiku.

Sigurno su me čuli u trenutku kad sam prošao oko kuće, ali vratar je stajao na ulazu u vratarsku kućicu i prepoznao me kad sam stigao. Vrata su se otvorila djelić sekunde kasnije, ali ipak prerano za Marca koji je trkom stigao niz stazu i još uvijek imao deset metara do mene kad je *alfa* snažno odjurila u noć.

Oko pet kilometara izvan Palerma opazio sam plamen u noći, a nekoliko kola blokiralo je cestu. Zakočio sam i povukao se u sporu kolonu vozila koju je propuštao policajac po drugoj strani.

Benzin se prolio po cesti i gorio na mahove, a s druge strane žestoko je plamtio *mercedes* koji se zabio ravno u betonski potporni zid.

Nagnuo sam se kroz prozor kad sam se približio policajcu.

– Što se dogodilo vozaču?

– Što mislite?

Mahnuo mi je da prođem, pa sam nastavio voziti u noć. Znači, to je pravda mafije? Brza i sigurna, a moj djed se osvetio. Ali ostalo je moje, ostalo je moja *vendetta*. Nitko na svijetu mi to neće oduzeti.

17.

U PALERMU je još uvijek bio u toku Sveti tjedan, nešto na što sam zaboravio, a ulice su bile krcate raznih grupa ljudi, uglavnom obiteljskih. Izgleda da su se svi dobro zabavljali, a kad je počeo pljusak nitko nije na to obraćao pažnju.

Kad sam okrenuo u Via Vittorio Emanuele i odvezao se prema katedrali započeo je vatromet. Golemo raznobojno cvijeće cvalo je u noći, a svuda oko sebe vidio sam čudnu mješavinu karnevala i pobožnosti, tako svojstvenu Siciliji.

Bilo je malo prometa jer je ovo noć za šetanje, ali se sporo napredovalo budući da se svjetina jednostavno slijevala s pločnika na sredinu ulice.

Opet sam se znojio i još uvijek patio od vrtoglavice koju sam ranije osjetio. Možda uslijed lijekova koje sam uzimao, a možda sam se jednostavno opasno približio izmaku svojih snaga. Bez obzira na razlog, osjećao sam se poput promatrača sa strane, koji je od svega otuđen.

Prizor je djelovao poput noćne more, a jedino bi ga Dante mogao vjerno prikazati. Buka vatrometa, mnoštvo rasprskih boja, žamor svjetine, a s druge strane grešnici u pokajničkoj kostrijeti, bosonogi na kiši; trojica na čelu procesije posrtala su pod križem, a iznad plamtećih baklji lebdjela je Majka Božja.

Jednolično pjevanje narastalo je dok mi nije preplavilo glavu; bičevi su se dizali iznad glava svjetine i simbolično praskali pri spuštanju. Smrad tamjana i vrućeg voska izazivao je mučninu, gotovo više nego što sam mogao podnijeti, a onda je kraj procesije prošao, svjetina se razmakla, a ja sam produžio.

Spustio sam prozor, duboko udisao svjež, vlažni zrak i razmislio o situaciji koja me očekuje u vili.

Prvi će biti čovjek s automatskom puškom na ulazu. Drugog ulaza nije bilo, osim preko betonskog zida visokog četiri metra, a nije izgledalo vjerojatno da ću se uspjeti popeti s jednom neupotrebljivom rukom. U samoj vili su dva poslužitelja. Njih i kuhinjsko osoblje mogu zanemariti. Ostaju Ciccio, Piet Jaeger i Burke. Protiv njih, ja sam na svojoj strani imao lijevu ruku, *smith and wesson* i pet metaka u ležištu. Dovoljno, ako se uzme u obzir raspoloženje u kojem se nalazim.

Svaki profesionalac suočen je s dvije vrste ubijanja. Prvo je u afektu, trenutačni bijes izazvan određenom situacijom, obično u obrani vlastitog života ili života poslodavca.

Drugo je nešto potpuno drugačije, hladni proračunati posao gdje je situacija pažljivo razmotrena, rizici unaprijed procijenjeni. Ali čak ni to nije dovoljno. Psihička priprema je isto tako važna, potpuna koncentracija ličnosti, tako da je u određenom trenutku potpuno spreman da ubije.

U krajnjoj analizi to je ono što dijeli pravog profesionalca od ostalih. Spremnost na ubijanje bez i najmanjeg oklijevanja, nešto što većina ljudi nikad neće moći.

Ali ja mogu. Stacey Wyatt može; učinio je to često ranije, učinit će večeras, i vjerojatno opet. Čudno kako mi nikad nije pala na pamet mogućnost vlastite smrti, baš kao što profesionalnom lopovu nikad ne padne na pamet da bi ga mogli uhvatiti na slijedećem poslu.

Usporio sam i kratko zastao zbog zakrčenosti prometom na cesti za Messinu kod mjesta gdje most prelazi rijeku Oreto. Vjerojatno me počela hvatati groznica jer mi je lice gorjelo, pa sam stavio glavu kroz prozor na kišu. Bila je hladna i osvježavajuća, a tada se dogodilo nešto čudno. U jednom kratkom trenutku, u djeliću vremena zvuk prometa je iščeznuo, zapravo svi zvukovi, osim šibanja kiše kroz drveće s druge strane ceste. Nikad još nisam tako nešto doživio, a miris cvijeća iz vrta oko kuće preko puta ispunio je noć neizdrživom slatkoćom.

Bio je to krhak trenutak prekinut oštrim zvukom trube iza mene, pa sam nastavio voziti vrativši se u neku vrst zbilje.

No je li to istina? Tko sam ja? O čemu se, dovraga, radi u cijeloj ovoj gužvi? Što ja radim ovdje?

Kad sam pobjegao sa Sicilije nakon smrti majke, bježao sam od mnogo čega. Od bola, pretpostavljam, i od zgražanja nad okrutnošću života. I od djeda kojeg sam duboko volio, a u kojem se sada otkrilo čudovište koje se tovalo na bijedi siromašnih i poput Boga određivalo tko će umrijeti.

Dok sam bježao od unuka Barbaccie, klonio sam se i dječaka kojeg Wyattovi s Wyattovog imanja nisu htjeli prihvatiti. Bježao sam od života Staceyja Wyatta, a stvorile su me okolnosti.

Imao sam priliku da nađem sebe, svoje vlastito ja, sebe i nikog drugog. Neko vrijeme sam uspijevao, išlo mi je dobro. Stigao sam do Mozambika i Lourenco Marquesa, a mogao sam vlastitim snagama i dalje, do nekakvog cilja. Upoznao bih sebe kao bilo tko drugi, ili bih bar saznao što mogu sam postići.

No za mene su postojala »Svjetla Lisabona«. Sreo sam Seana Burkea, postao drugačiji Stacey Wyatt i bio sam prilično zadovoljan sam sa sobom, sve do Jame. Vjerujem da većina ljudi ima svoja »Svjetla Lisabona«, ali rijetki upoznaju Jamu. Pa ja sam je dobro upoznao, bio sam u blatu i tmuni, preživio sam, otkrio drugog Staceyja Wyatta kakvog prije nisam poznavao, koji je tražio odgovore na mnoga pitanja.

Moj povratak na Siciliju nije bio samo neizbježan već i bitan, to sam sad shvatio. Morao sam ponovo vidjeti tu nevjerojatnu ličnost koja je toliko bila dio moje mladosti. Vito Barbaccia, gospodar života i smrti, *capo mafia* na cijeloj Siciliji, moj djed koji mi je neprestano govorio da sam i ja *mafioso* baš kao i on, samo bolji, i koji me već vidio na čelu Vijeća kad njega ne bude.

Nije bio u pravu. Ja nisam bio čovjek kakvog je Burke stvorio, plaćeni ubojica koji se izdavao za vojnika, a nisam bio ni ono što je htio moj djed. Neka obojica idu dovraga.

Tko sam onda ja? Otišao sam u planinu otvorenih očiju, a znao sam da stvari nisu onakve kakve izgledaju, s nekom nejasnom namjerom da pobijedim Burkea u njegovoj vlastitoj igri, bez obzira kakva je to igra. Izgubio sam, ali je i on izgubio. Sad sam ga morao pobijediti, pod njegovim uvjetima i na njegovom terenu, ako sam ikad želio biti slobodan. Sukob se nije mogao izbjeći, bez obzira koliko bio krvav i nemilosrdan. Predugo sam stajao u njegovoj sjeni.

Tada me preplavio divlji bijes, a kad sam prošao slijedeći zavoj i našao se na posljednjem dijelu puta, a Hofferova vila se pojavila na udaljenosti od dvjesto pedeset metara uz cestu, osvijetljena u noći, zahvatila me neka vrst ludila. Snažno sam pritisnuo nogom, a alfa je silovito poletjela u noć s motorom koji je urlao.

Stražar je vidio da dolazim, ali kad je shvatio što namjeravam ništa više nije mogao učiniti. Počeo je skidati s ramena automatsku pušku, ali se predomislio i skočio da spasi život kad je *alfa* istrgnula brončana vrata sa šarki i nastavila put ka kući.

Ono što se zatim dogodilo bila je velikim dijelom ratna sreća, ono neočekivano što odlučuje tko pobjeđuje, a tko gubi. Iza zavoja je naišla *lambretta*, polako jer je vozač očito tek krenuo. Instinktivno sam zakočio, okrenuo volan ustranu i skliznuo na bok u ukrasno grmlje podigavši oblak šljunka.

Lambretta je također klizila dok je vozač očajnički kočio, okrenuvši se u krug tako da se motor zaustavio usmjeren prema kući. To je bio jedan od poslužitelja u svojoj najboljoj odjeći, očito spreman da provede večer u gradu. Kad sam se izvukao iz *alfe* sa *smith and wessonom* spremnim u lijevoj ruci načas sam ugledao njegovo blijedo užasno lice, a tada je dao gas i odjurio iz vida, natrag prema vili.

Mogao sam ga bez problema srediti, ali sve ovo nije imalo veze s njim, pa sam ga pustio da ide, iako je to značilo da će podići uzbunu u kući i da će Burke i Jaeger znati tko dolazi. Možda sam, zapravo, i želio da znaju. Nisam imao vremena razmisliti o tome jer se nekoliko metaka zabilo u *alfu* kad se vratio stražar, pa sam potrčao u zaklon.

Vraški me boljela desna ruka, ali mi je bol izoštrila čula, iznova me oživjela. Počela je jača kiša, a ja sam čučnuo u grmlje i čekao, kao što sam čekao na drugim mjestima, u drugačijim džunglama, na najneznatniji šum, na pucketanje grančice.

Zahvaljujući nekakvoj asocijaciji sjetio sam se akcije u Lagoni kad smo se spustili padobranima i izveli opatice iz njihove opsjednute misije. Bilo je loše vrijeme, početak kiša, a gusto grmlje prekrivalo je cijeli put. Tada sam se, iz nekog nepoznatog razloga, sjetio da je Burke htio ući konvojem oklopnih kola. Ja sam predložio da se spustimo, a on se protivio jer nismo imali prijevoza za povratak. No ja sam mu ukazao na to da će na našoj strani biti iznenađenje kad se budemo vraćali, i da ćemo se probiti kroz njih prije nego uopće shvate da smo tamo.

Na kraju je pristao, kao i uvijek, a na prvom upoznavanju sa situacijom to je nekako postala njegova ideja. Koliko se to puta dogodilo? Koliko puta od početka pa sve do Cammarate?

Odvijalo mi se pod nosom godinama, a ja to nisam primijetio, zaslijepljen svojim povjerenjem u njega. Postao sam svjestan čudnog popuštanja napetosti, kao da sam od nečega oslobođen; ispunila me nekakva divlja radost.

Ja sam Stacey Wyatt i nitko drugi. Ta misao mi je odzvanjala glavom kad je prasnula suha grančica. Nekoliko stvari se dogodilo. Negdje u noći oglasio se glas s krova, a ja sam podigao kamen i bacio ga u grmlje. Moj poznanik s ulaza se nije htio pogađati, bez obzira koliko ga je Hoffer plaćao. Iskočio je iz ukrasnog grmlja i ispalio nekoliko hitaca prema mjestu gdje je pao kamen.

Pogodio sam ga u desnu nadlakticu. Uzviknuo je, okrenuo se i ispustio pušku. Gledali smo se kroz kišu, a kip neke grčke boginje stajao je iza njega i slijepo promatrao. U očima mu nije bilo straha. Možda Hoffer nije ni znao kako je dobru pogodbu sklopio.

– Pričaj, ako želiš živjeti – rekao sam mu. – Što se dogodilo sa *signorinom* Solazzo?

– Cijeli dan je zaključana u svojoj sobi.

– A Ciccio? Je li Ciccio s njom?

– Bio je. – Slegnuo je ramenima – Ne znam. To nema veze sa mnom. Njena soba je ona sa zlatnim vratima na drugom katu. – Čvrsto je stegnuo ruku da zaustavi krvarenje. – Ciccio mi je rekao da ste vi i Francuz poginuli.

– Pogriješio je, zar ne? Ostali su tu?

– Tu negdje. Kimnuo sam.

– Hoffer je mrtav. Barbaccia je napokon s njim poravnao račune. Idi sad, ovo što se događa nema nikakve veze s tobom.

Izgubio se u grmlju kad je opalila puška, nedvojbeno mukao udarac A.K. jurišne puške, a metak je otkrnuo komadić glave grčkog kipa. Dok sam se spuštao na koljeno, netko se povukao iza potpornog zida u maurskom vrtu na krovu.

Tiho sam pozvao:

– Ja sam, Sean... Stacey. Dolazim gore.

Nije bilo odgovora, ali svjetla u podu koja su bila raspoređena po vrtu su se odjednom ugasila. Ne znam čija je to bistra ideja bila, ali mi je potpuno odgovarala. Odmah sam se pokrenuo kroz dobrodošli mrak, popeo se preko niskog zida oko terase prizemlja i ušao u predvorje kroz otvoreni francuski prozor.

Prigušeno osvijetljen jednom jedinom lampom, hodnik je bio ispunjen sjenkama, ali ja nisam smio zastati jer je brzina napada jedina nada za uspjeh u ovako nepovoljnim okolnostima.

Pošao sam uz stepenice poput prikaze, stisnut uza zid, prošao hodnikom pokraj svoje sobe i popeo se na drugi kat.

Ništa se nije čulo. Zastao sam u sjeni pokraj pozlaćenih vrata i na trenutak razmislio. Druga vrata na hodniku bila su obložena kožom, a na moj dodir su se otvorila. Sudeći po izgledu, to je bila Hofferova soba, a uobičajena pomična staklena vrata otvarala su se s druge strane na terasu.

Vratio sam se u hodnik, priljubio se uza zid i tiho rekao:

– Rosa, jesi li tamo? Glas joj je bio jasan i oštar.

– Bježi, Stacey, bježi! – Začuo se udarac, a tri metka raskolila su vrata.

Na prstima sam prošao Hofferovom sobom, prešao terasu i provirio u sobu. Rosa je ležala na podu odjevena u kućnu haljinu. Ciccio se nalazio kraj vrata leđima okrenut meni. Bio je bos, u gaćama i potkošulji, a u desnoj ruci je držao revolver.

Rosa je počela ustajati dok je Ciccio oprezno otvarao vrata. Zakoračio sam u sobu i pucao mu kroz ruku kad se počeo okretati. Viknuo je, a revolver mu je izletio iz ruke i pao niz stepenice.

Rosa je bila uplakana, a lice joj je bilo prekriveno modricama, kao i desno rame. To sam opazio kad joj je kućni ogrtač spuznuo do struka otkrivajući gornji dio tijela i gole grudi. Nesvjesno se prekrila, a na licu joj se pojavio izraz udivljenja.

– Stacey, Stacey, to si ti. Rekli su da si mr tav.

Obavila mi je ruke oko vrata i čvrsto me držala. Ni na trenutak nisam skidao pogled s Ciccia.

– Ne, nisam mrtav – rekao sam. – Ali Hoffer jest. Zakon mafije.

– Hvala bogu – žestoko je rekla. – Željela sam te upozoriti, Stacey, prošle noći kad sam izašla iz tvoje sobe. Željela sam se vratiti. Bio si u pravu, bojala sam se. Bilo je mnogo razloga za moj strah, ali Hoffer je ipak posumnjao. Tukao me, a zatim me dao ovoj... ovoj životinji.

Ciccio je odstupio unatrag, a nju sam poveo naprijed, do mjesta kamo je dopiralo jače svjetlo iz hodnika. Modrice na njenom licu bile su gore nego mi se prije učinilo, pa se nešto poput vatre pokrenulo u meni.

– Učinio je s tobom što je htio?

Nije se ni pokušala pretvarati. Uspravila je glavu, a na njenom licu je još uvijek bilo ponosa.

– I ja sam na njemu ostavila svoje znakove. Okrenuo sam se, a kad je vidio moje lice Ciccio je brzo pošao unatrag, još uvijek stežući krvavu ruku.

– Molim vas, *signore*. – Na silu se nasmije šio lažnim osmijehom, kao muškarac muškarcu. – Ova žena je kurva s ulica Palerma. Svi znaju što je bila prije nego je *signor* Hoffer uzeo k sebi.

Opet se nervozno nasmiješio, a bijes je u meni ključao poput lave.

– Čini ti se da je to smiješno? Voliš šale?

Možda će te i ovo nasmijati.

Svom snagom šutnuo sam ga među noge. Vrisnuo je dok se presavijao, a ja sam ga poslao niz stepenice tresnuvši ga u lice desnim koljenom. Otkotrljao se niz stepenice i zaustavio se na katu ispod. Ležao je tamo na trenutak, a zatim začudo ustao i naglo odmaglio. Sa strane mu je visjela ruka koja je vjerojatno bila slomljena.

Okrenuo sam se Rosi.

– Samo mi reci kad se budeš počela stidjeti svoje prošlosti. Ispričat ću ti ponešto iz svoje, pa ćeš se u usporedbi s tim osjećati okaljanom poput vestalske djevice. Sad ću te ostaviti. Burke me čeka gore, u vrtu na krovu.

– Ne, Stacey, dvojica su. Ubit će te.

– Ne vjerujem. S druge strane, sve je moguće u ovom životu. – Izvadio sam lisnicu i pružio je Rosi. – Ako pođe po zlu, ono što nađeš ovdje trebalo bi ti pomoći da se snađeš. Sad se obuci i čekaj me dolje u jednom od automobila.

Počeo sam se okretati, a ona me uhvatila i zagrlila, ali me ipak nije poljubila. Ništa nije rekla, ali je njeno lice bilo dovoljno rječito. Kad sam se nježno odmaknuo nije me pokušala zaustaviti.

18.

VRATA NA vrhu stepenica bila su otvorena, vrt je opet bio osvjetljen, mjesto čuda i užitaka, a slatki miris širio se vlažnim zrakom.

Zastao sam s jedne strane vrata i nakratko razmotrio situaciju. Ponovo sam se uputio hodnikom, otvorio još jedna vrata i našao se u nekakvoj radnoj sobi.

Soba je bila u mraku, a neizbježna staklena vrata s druge strane bila su otvorena. *Važno je pogoditi s koje strane će me očekivati.* Stajao sam u mraku, lišen svih osjećaja, odjednom umoran, uhvaćen nekim čudnim fatalizmom koji kao da je govorio da zapravo nije važno, ništa nije važno. Našli smo se na našem predodređenom putu, Burke i ja. Što mora biti, bit će.

Izašao sam kroz staklena vrata u tri duga brza koraka i spustio se u gusto zelenilo vrta.

Jasno se začuo njegov glas.

– Tu sam, Stacey. Znam da si tamo.

– Ti i ja, Sean? – viknuo sam. – Nitko drugi?

– Kao i uvijek, Stacey, momče. – Što je više zvučilo kao Irac, to sam mu manje vjerovao. – Piet nije ovdje. Otišao je na poljski aerodrom s našom prtljagom. Odlazimo večeras.

To je bila laž. Morala je biti, jer kolikogod da mu je Hoffer još platio, postojala je mjenica na pedeset tisuća dolara u trezoru banke u Palermu, a budući da je danas nedjelja nije je nikako mogao podići na povratku. On to neće ostaviti.

Uhvaćen u zamku onog čudnog fatalizma odlučio sam da igram njegovu igru, pa sam stupio kroz paprat na usku stazu između loza. Stajao je na kraju terase s rukama na leđima, iza stola od kovanog željeza.

– Što to imaš tamo, Sean? – doviknuo sam.

– Ništa, Stacey, zar mi ne vjeruješ?

– Poslije planine, nakon Cammarate? Pokazao je obje ruke, prazne.

– Žao mi je zbog toga, ali znao sam da ti nikad ne bi mirno gledao ubijanje djevojke. -Odmahnuo je glavom, a u glasu mu se pojavilo nešto nalik divljenju. – Ali ti, Stacey, ti. Kriste, ti si neuništiv. Mislio sam da si u komadima.

– Nisi više ono što si bio, Sean. Stariš – rekao sam. – Ako te zanima, nisi puno postigao ni s djevojkom. Oporavlja se. Hoffer je onaj koji ima problema. Vjerujem da se u ovom trenutku objašnjava s vragom.

To mu je doprlo do mozga, pa je lagani osmijeh nestao s njegova lica.

– Ti si prokleta svinja, Sean – rekao sam. – Uvijek si bio, samo to ja ranije nisam vidio. Ni šta na svijetu ne može opravdati ono što si uči nio tamo u planini. Ti i Hoffer bi se trebali lije po slagati kad se opet sastanete.

– Ne bi me hladnokrvno ubio, Stacey, na kon svega što smo prošli zajedno.

Raširio je ruke.

– Upravo tako to namjeravam učiniti – rekao sam, a Rosa je vrisnula iza mene, s vrata.

Okrenuo sam se i bacio se na pod dok mi je bol kidala desno rame, a Piet Jaeger je skočio s loze udaljen od mene oko dva metra.

Iz nekog čudnog razloga, oružje koje je stezao u rukama bilo je *lupara* koja je vjerojatno pripadala nekom od Hofferovih ljudi; prava stvar za ubijanje izbliza.

Tri puta sam ga pogodio. Dva metka u srce, a treći u vrat dok je padao ispuštajući *luparu*. Okrenuo sam se sa spremnim *smith and wessonom* i našao se oči u oči s *browningom*, ukočenim u Burkeovoj ruci.

– Bio mi je straga za pojasom – objasnio je.

– Tko sad griješi?

– Zar nećeš spustiti suzu za ljubavnikom? – upitao sam. Lice mu se ukočilo.

– Ti, svinjo, odavno sam te želio imati na nišanu.

– Ali sam ti bio potreban, zar ne? – rekao sam. – To sam shvatio tek večeras. Naredio si da me nose kad sam bio ranjen u Lagoni jer sam ti bio važan. Bez mene nisi predstavljao ništa. – Promuklo sam ^se nasmijao. – Veliki Sean Burke. Smiješno. Svaki potez koji si ikad povukao, svaki plan se začeo u mojoj glavi. Bez mene si bio nitko i ništa, a ja sam te smatrao nekom vrstom boga. Bez mene ne bi čak došao ni na Cammaratu, ili se približio Serafinu i djevojci.

– Jadna prokleta budalo – rekao je. – Misliš da si mi bio potreban za posao na Cammarati? Misliš da sam te zato doveo iz Egipta umjesto da te pustim da truneš?

– Imaš li bolju priču?

– Možda ovo. – Uživao je u svakoj riječi dok je govorio. – Hoffer je želio glavu Vita Barbaccie, ali to mu je bilo nemoguće dok nije mene unajmio, a ja sam se sjetio svog starog druga, Staceyja Wyatta, koji se nalazi u Jami u Fuadu. Problem je bio ući u vilu Barbaccia. Nijedna kola nisu smjela ući, ali hoće li to vrijedi ti i za Barbaccijina unuka? Vrijedilo je pokušati.

Zurio sam u njega, a on se glasno nasmijao, što sam prvi put čuo.

– Dvojica ubojica u vili te noći, bili su u stražnjem dijelu auta. Tako su ušli. Moja ideja, Stacey, baš kao trojanski drveni konj. Isplatilo se izvući te iz Fuada, a gotovo je uspjelo.

Nisam mogao znati koliko je bilo istine u tome, ali mi se činilo nevjerojatnim da je to bio jedini razlog mog izbavljenja iz Fuada. Ne, bio sam mu potreban za Cammaratu, bez obzira koliko je on to sada pokušavao nijekati sam sebi. S druge strane, sigurno je da sam mu u davnoj prošlosti spomenuo ime svog djeda, a ime koje mu tada nije značilo ništa poprimilo je nov značaj kad ga je prvi put čuo od Hofferera.

Znači, opet me iskoristio. Bilo je ironije u tome da sam ja osujetio njegove planove u tom slučaju, ali sad razumijem zašto je onako brzo ubio dječaka s *luparom* one noći. Jedini način da osigura njegovu šutnju.

Spustio sam se na koljeno, a on je odmahnuo glavom.

– Gubiš vrijeme. Brojio sam. Jedan u vrtu, jedan na stepenicama, tri za Pieta. To ih je pet, a toliko ih uvijek imaš, osim ako nisi ponovo napunio na putu do gore.

Igra, zastrašujuća igra u kojoj svi igramo svoje uloge. Odmahnuo sam glavom i spustio *smith and wesson* u džep.

– Ne, u pravu si, prazan je.

– To je znači to, Stacey – rekao je. – Puno smo proživjeli od susreta u »Svjetlima Lisabona«.

Podigao sam *luparu*.

– Znaš li što je ovo?

– Naravno, Hoffer mi je pokazao. Mafija ih koristi. Tradicionalni način za *vendettu*. Nije od velike koristi na udaljenosti većoj od dva metra. Morao bi se približiti, Stacey.

– Približit ću se – rekao sam, ustao i povukao unatrag kokot puške.
– Nikad nisi vrijedio ni šaku graška bez mene za leđima. Da vidimo koliko si dobar kad si sam.

Bio je u pravu, naravno. S ovakvom skraćenom puškom nisam imao ni najmanju nadu da ću ga povrijediti tamo gdje stoji, a to je bilo dobrih dvadeset koraka od mene.

Počeo sam hodati gledajući smrti u oči, a Rosa je oštro uzviknula. Odnekud se začuo motor auta, a zatim još jedan, lupa vrata, glasovi u noći. Mafija stiže prekasno.

Postojala je samo kiša i Burke koji je stajao u dnu mračnog tunela, sleđenog lica s duboko usječenim borama i s očima koje su prodirale u mene, tako da smo zajedno bili uhvaćeni u našem vlastitom bezvremenskom trenutku.

Tada se dogodilo nešto čudno. *Browning* je zadrhtao. Zakoračio je unatrag, pa još jednom. Ne znam što je tome bilo razlog. Možda moje nesmiljeno približavanje, moj očiti prezir prema smrti, izraz mog lica. Štogod da je, on se slomio, raspadao se pred mojim očima.

– Ne približavaj mi se! Ne prilazi!

Brzo je tri puta zakoračio unatrag, udario u niski zid i pao preko njega s očajničkim vriskom.

Stajao sam neznatno se njišući, a tada sam ispustio *luparu*. Rosa je bila kraj mene čvrsto me držeći i plačući na mom ramenu. Odsutno sam je milovao po glavi, a tada sam se približio zidu i pogledao dolje u njega, razmrskanog na stepeništu terase osamnaest metara ispod nas.

Kad sam se konačno okrenuo, tamo su stajali moj djed i Marco zajedno s trojicom ljudi opasna izgleda koji su stezali pištolje kao da su u potpunosti navikli na njihovu upotrebu.

– Kasnite – rekao sam. – Sve je gotovo. Barbaccia mi se približio.

– Jesi li dobro?

– Ja? Ja sam dobro. Samo Burke i njegov momak su mrtvi, a nekoliko Hofferovih siledžija je malo okrnjeno. Koliko misliš da ću dobiti? Deset godina! Petnaest? Rim više ne voli ovakve stvari. Loše je za turizam.

Položio mi je ruku na rame.

– Stacey, poslušaj me. Sve ovo ništa ne znači. Burke i njegov prijatelj će tako duboko pod zemlju da ih nitko nikad neće naći. Ostali, sredit ću, sve ću srediti. Nisu ljudi da naljute mafiju.

– To je dobro – rekao sam. – To je izvrsno jer, da ti kažem istinu, bilo mi je dosta tamnice za cijeli život, a imam i drugih planova, kao što je sjesti sutra na prvi avion koji će me odvesti bilo kamo, samo što dalje od Sicilije.

Izgledao je potpuno zaprepašteno. Ispružio je nesigurnu ruku.

– Stacey, ne znaš što govoriš. Moraš ostati sa mnom.

– Ostati s tobom? – Glasno sam se nasmijao. – Ne bih ti prerezao konop koji te guši. Imam novosti za tebe. Večeras sam saznao nešto vrlo zanimljivo. Otkrio sam tko je ubio moju majku. Ti.

To je bilo nešto najokrutnije što sam mogao reći, bez obzira koliko bilo istinito, a on je klonuo, ostario pred mojim očima. Okrenuo sam se i prošao kraj njegovih ljudi. Odjednom sam se osjećao vrlo, vrlo umornim.

Stigao sam do vrata, malo zateturao, a onda se pojavila ruka koja me podržala. Rosa je bila tu, s licem punim ponosa i bez suza.

– Dopusti da ti pomognem, Stacey.

– Znaš li i kuhati?

– Nikad nisi jeo takve špagete.

– Onda si ti djevojka za mene. Samo jedan uvjet. Prvom prilikom ćemo srediti stvari. Dosta mi je nezakonitih navika.

Opet je počela plakati dok smo silazili stepenicama, pa sam je potapšao po ramenu.

– Pretpostavljam da je moja odjeća još uvi jek u mojoj sobi. Spakiraj mi to i sve što je tebi potrebno. Nemoj zaboraviti pasoš. Vidjet ćemo se dolje. Uzet ću svoju lisnicu.

Pružila mi je lisnicu i otišla u svoju sobu, a ja sam vlastitim snagama uspio doći do predvorja. Kiša se slijevala kad sam stigao u vrt i uputio se duž terase prema prednjem dijelu vile.

Djelovao je prilično smireno dok je ležao na kiši, iako se činilo da mu je slomljena kičma i razmrskana lubanja.

Mislio sam na mnoge stvari dok sam tamo stajao, ali uglavnom o našem prvom susretu u »Svjetlima Lisabona«. Kad bi se bar neki

trenuci mogli zadržati zauvijek, da se bar ljudi ne mijenjaju, ali to nije moguće. Život nije takav.

Sad sam umoran, sad sam se jedino želio zaštititi od mraka u nekom toplom kutku, a ako imam sreće, više sreće nego mnogi ljudi, Rosa će se pobrinuti za to. Rosa i komadić papira vrijedan pedeset tisuća dolara koji se nalazio u mojoj lisnici. Cinično sam se osmjehnuo kad sam se sjetio kako je ozbiljno zapečatio žutosmeđu kuvertu u kojoj se nalazio prazan formular kojim sam zamijenio pravu mjenicu onog dana u banci.

Jadni Sean, jadni Sean Burke. Izvadio sam *smith and wesson*, spustio mu ga na grudi i ostavio ga tamo na kiši.

Bijedna zamjena, možda za njega, ali ne za mene.

Table of Contents

COVER

JACK HIGGINS

SAT PRIJE PONOĆI

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.